KURTULUŞ

sosyalist dergi

«ŞOREŞ» ÇIKARKEN

ŞİARIMIZ: «İLKELERDE SAVAŞ DEVRİMCİ KARDEŞLİK» OLMALIDIR

ENTERNASYONALİZM ve ÖRGÜTLENME AÇISINDAN KÜRDİSTAN'DAKİ MÜCADELENİN BAZI SORUNLARI ÜZERİNE

FAŞİZM ve «DEVRİMCİ YOL»

SOL İÇİ İTTİFAKLAR ÜZERİNE

Vietnam Demokratik Cumhuriyeti Başbakanı P. VAN DONG İLE BİR KONUŞMA

KASIM 1978

29

KURTULUŞ

sosyalist dergi

AYLIK DERGİ
KASIM 1978
YIL: 3 — CİLT: 5 — SAYI: 29

Sahibi: İsmail AYÇİÇEK/Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Mustafa EKER/Yönetim adresi: İbrahim Müteferrika Sok. Fazilet Han, Kat: 4, No. 409 ULUS-ANKARA/Yazışma Adresi: Posta Kutusu: 308 Kızılay-ANKARA/Abone Bedeli: Yıllık 150 TL'dir. Yurt dışı abone bedeli iki katıdır./Her türlü ödeme için: İsmail Ayçiçek, Posta Çeki No: 100994

İÇİNDEKİLER

Dizgi - Baskı

UFUK MATBAASI

ŞORES* Çıkarken

Yakın gelecekte Kürdistan'da *sömürgeciliğe ve yerli gericiliğe* karşı gelişen ulusal ve sınıfsal mücadelenin doğru bir devrimci önderlikle yürütülmesi çabalarına katkıda bulunacak olan *ŞOREŞ* çıkacak. Kısa bir dönem içinde, sürdürülen bazı çalışmaların tamamlanmasına bağlı bir biçimde *Şoreş* yayın hayatına girecek.

Ayrı bir yayın organının çıkmasını doğuran faktörler neydi? *Şoreş,* ağırlıkla ne tür problemlerle uğraşacak? *Şoreş*'in Kürdistan'daki ulusal hareket karşısında temel perspektifi ne olacaktır? Bunlar ve benzeri sorulara vereceğimiz cevaplar, *Şoreş*'in çıkışının ne kadar gerekli olduğunu ve bu olayın *Kurtuluş* açısından taşıdığı önemi daha bir açıklığa kavuşturacaktır.

Bilindiği gibi, *Kurtuluş Sosyalist Dergi*'nin yayına girdiği ilk dönemlerde, üzerinde ağırlıkla durduğu konuların başında ulusal sorun gelmekteydi. *Kurtuluş*'un ulusal sorunu, —ki ulusal sorunun özünü Kürt ulusal sorunu teşkil etmekteydi— değerlendirişi, geçmişin «*kendi sağındaki güçlerden medet umma*» anlayışının aşılmasına yönelik atılan ve atılacak adımları doğru tesbit etmesini amaçlayan mücadelesinin bir parçası olarak gelişti. Çünkü geçmişin teslimiyetçi, revizyonist anlayışı, en çok ulusal sorunda yakasını ele veriyor ve bu sorun, Marksist-Leninist olmanın bir ölçüsü olarak kavranılamıyordu.

---

* Devrim

İlk sayılarında (Sayı: 2) Kürdistan sorununun aynı zamanda bir sömürge sorunu olduğundan hareket eden *Kurtuluş Sosyalist Dergi,* bu sorun üzerindeki şoven görüş ve etkilenmelerin kırılması doğrultusunda bir yayın sürdürdü. *Kurtuluş,* bir yandan yayın organı düzeyinde ideolojik bir mücadele verirken, diğer yandan da başta sömürgeci-oligarşi olmak üzere, şu veya bu ölçülerde, ezen ulus şovenizminden ve ezilen ulus milliyetçiliğinden nasiplenen siyasi çizgilerle de gittikçe gelişen bir mücadelenin içine girdi. Bu mücadelesinin bir parçası olarak, *eylem programının ilkeleri* diye bilinen *emperyalizme ve faşizme karşı olmanın,* Türkiye genelinin özgül yapısı nedeniyle yeterli olamayacağını ve *şovenizme* karşı da bir mücadele verilmesi gerektiğini, bunun da burjuva anlamda demokrat olmanın ön koşulu olduğunu (Sayı: 3) vurguladı. Bugün anti-şovenizm ilkesi, bir çok siyasetin de sahip çıktığı ve oluşturulan bir çok eylem platformlarının temel ilkelerinden biri haline gelmişse ve *Kurtuluş*'un içinde yer aldığı ittifakların vazgeçilmez bir ilkesi olarak anti-şovenizm o ittifakları belirliyorsa ,bu hiç kimsenin küçümseyemeyeceği bir ileri adımdır. Ve bu adımın atılmasında da *Kurtuluş*'un çabalarının ne olduğu inkâr edilmeyecek kadar açıktır.

Kurtuluş'un ulusal sorun üzerinde ağırlıkla durması, değişik yönlerden şimşekleri üzerine çekti. *Kurtuluş*'a karşı adeta bir haçlı seferi başlatıldı. Eğer en çok eleştirildiğimiz konuların başında ulusal sorun geliyorsa, bu, yaptığımız tesbitin ne kadar doğru olduğunu ortaya koymaktadır.

Kurtuluş'un bu tavrı elbette ki ilkönce sömürgeci-oligarşiyi rahatsız edecekti. Sadece, ulusal sorunla ilgili *Kurtuluş Sosyalist Dergi*'nin tüm sayıları hakkında toplatma kararlarının çıkmış olması bile, sömürgeci-oligarşinin hassasiyeti konusunda bize iyi bir örnek vermektedir.

Kurtuluş, birçok siyasi grup tarafından da eleştirilere (eleştiri değil, suçlama demek daha doğru olur)

uğradı. Bu eleştirilerin özünü teşkil eden mantık, *Kurtuluş*'un ulusal soruna *faydacı bir anlayışla* yaklaştığı noktasından hareket ediyordu. Diğer bir nokta da, *Kurtuluş*'un «Türk solu» içinde bir grup olduğu eleştirisiydi. Hatta bazı aklı evveller, *Kurtuluş*'un şimdiye kadar hep «Türk solu» ile uğraştığını, «Kürt solu» ile mücadele etmediğini, bu örneğin de, *Kurtuluş*'un «Türk solu»nda bir grup olduğunu gösterdiğini iddia etmekteydi.

Kurtuluş, ulusal sorun üzerine tutarlı bir bakış açısıyla eğilince ve bu konuda sorunu doğru bir biçimde ortaya koyunca ,bu sorunun lâfını bile duydukça rahatsız olan çevrelerin de tedirgin olacakları apaçıktı. Ayrıca, henüz ezen ulus şovenizminin kararttığı ortamdan kurtulamayan ve bu ortamdan şiddetle etkilenen siyasi grupların da yüzlerine taktıkları «devrimcilik maskesinin» arkasında sosyal-şovenizmin olduğunun ortaya çıkmaya başlaması, yani deşifre olmaları ve böylelikle de yakayı ele vermeleri, başta *Kurtuluş* olmak üzere bu sorun üzerinde ciddi olarak duranların değişik biçimlerde suçlamaya tabi tutulmasına yol açacaktı.

Kurtuluş, ulusal sorunda faydacı değil, tam tersine görevlerinin bilinciyle hareket etmiştir. Ve görevlerini yerine getirmeye çalışırken de kendi bildiği doğrultuda (çizdiği siyasi hat üzerinde) her türlü engeli aşmaya yönelen adımlar atmıştır. *Kurtuluş,* sadece ulusal sorunda laf söylememiştir; söylediklerini somut pratiğe yansıtarak, söyledikleriyle yaptıkları birbirine uyan bir hareket olmaya çaba göstermiştir. Ve *Kurtuluş*'un çabalarının hem «Türk solu»ndan, hem de «Kürt solu»ndan tepkilerle karşılandığını herkes bilmektedir.

Kurtuluş, kendi önüne, ezen ve ezilen ulus işçi sınıfı hareketlerinin ortak mücadelesini doğru bir devrimci önderlik altında yürütecek bir hareket yaratma hedefini koyduğu için, bu perspektiften kalkarak iki hareketin önünde, darbe vurulması gereken *İlk hedef* olarak *ezen ulus şovenizmini* görmüştür. Ve *Kurtuluş,*

mücadelesinin oklarını ağırlıkla bu hedefe yöneltmiştir. *Kurtuluş*'un anti-şovenist ilkeyi gündeme getirmesi ve ağırlıklı olarak «Türk solu»yla uğraşmasının bir nedeni de bu anlayıştır. Ama *Kurtuluş,* sadece «Türk solu»yla mücadele etmemiştir. İki ulusun işçi sınıfı hareketi önünde *diğer bir engel ezilen ulus milliyetçiliği* olduğu için, onunla da uğraşmayı önemli bir görev olarak değerlendirmiştir. *Kurtuluş Sosyalist Dergi*'nin ilk sayılarında (Sayı: 3 ve 6) bu tesbitlerimizin ışığında ulusal sorunla ilgili anlayışlarımızı yansıtacak biçimde, hem ezen ulus şovenizminden etkilenenlerle, hem de ezilen ulus milliyetçiliği ve ondan etkilenenlerle bir ideolojik mücadele verilmiş ve bu mücadele dergimizin sonraki sayılarında da devam ettirilmiştir.

Kurtuluş, Türkiye ve Kürdistan'da sömürgeci-oligarşiye ve onun uzantısı olan her türlü gericiliğe karşı mücadele ederken, *birlikte mücadele ve birlikte örgütlenme* anlayışı içinde olmuştur. Yani Türkiye somutunda ulusal sorunun çözümünün hem Türkiye devrimci hareketinin, hem de Kürdistan'daki ulusal hareketin *birleşik, merkezi bir işçi sınıfı partisi*'nin önderliğinde, bir tek devrimci dalga haline dönüştürülmesinden geçtiği tesbiti, *Kurtuluş*'un bu sorundaki görüşlerinin temelini oluşturmuştur. *Kurtuluş*'un birlikte mücadeleden ve birlikte örgütlenmeden yana olması, kendi subjektif niyeti değildir. Türkiye ve Kürdistan'daki objektif koşullar, iki hareketi birlikte örgütlenmeye zorladığı (daha önceki sayılarımızda bu sorun üzerinde durmuştuk. *Kurtuluş*'un önümüzdeki sayılarında bu soruna tekrar eğileceğiz.) için *Kurtuluş,* Marksizm-Leninizm'in can alıcı noktası olan «somut şartların somut tahlili»nden de hareketle ve bu sorunda Marksizm-Leninizm'in ilkelerinin ve devrimlerini yapmış ülkelerin deneylerinin de ışığında, sorunun en tutarlı çözümünü *birlikte mücadele ve birlikte örgütlenmede* görmüştür.

Kurtuluş, birleşik, merkezi bir işçi sınıfı partisinden yana olurken aynı zamanda Kürdistan'da *özerk bir*

örgütlenme oluşturma anlayışı içinde olmuştur. Yani yaratılacak işçi sınıfı partisi'nin Kürdistan kolu, kendi içinde (sömürge özgülünde) merkezileşen özerk bir yapıya sahip olacaktır. Ve bu özerk örgütlenme, partinin ana programında yer almayan talepleri içeren ve Kürdistan özgülünde yürütülecek ulusal ve sınıfsal mücadelenin programına (ek program) dayanacaktır. Bir ölçüde değişik bir ittifaklar politikası da izleyecek olan bu özerk örgütlenme, sömürgede, kendi ana diliyle propaganda ve ajitasyonu sürdürecek, mücadelesi için çıkaracağı yayınları ana diliyle çıkaracaktır.

İşte *ŞOREŞ, Kurtuluş*'un Türkiye ve Kürdistan'daki mücadelesinin ve örgütlenmesinin vardığı bu aşamada, yukarıda kısaca belirttiğimiz bu anlayışın bir yansıması olarak çıkıyor.

Şoreş, ilk dönemlerde daha çok Türkçe yayınlanacaktır. Bunun da değişik nedenleri vardır. Kürdistan'da asimilasyon eylemi sonucu ortaya çıkan durum ve Kürtçenin yazı dili olarak, «devrimci» çevrelerde bile doğru dürüst bilinememesi, bu nedenlerin başlıcalarıdır. Ama *Şoreş*'te Kürtçe yazılara da yer verilecek ve mücadele süreci içinde atacağımız ileri adımlara paralel olarak da, *Şoreş* ağırlıkla Kürtçe yayın yapan bir yayın organına dönüşmenin çabası içinde olacaktır.

Şoreş, Kürdistan özgülünün değişik sorunlarının üzerinde duracak, programın yaratılmasına yönelik Kürdistan'da verilen mücadele ve örgütlenmeye gücü ölçüsünde hizmet etmeye çalışacaktır.

Şoreş, Kürdistan'daki milliyetçi çizgilerle, Kürdistan'daki ulusal hareketi potalarında eritmeyi amaçlayan oportünist ve revizyonist sapmalarla da ağırlıklı bir mücadele sürdürecek ve Kürdistan'daki devrimci mücadelenin perspektiflerinin daha çok sağlam dayanaklara oturtulmasına çaba gösterecektir.

Şoreş, aynı zamanda Kürdistan'daki her baskı ve zulüm dalgasını, sömürgeci oligarşinin her eylemini gü-

cü ölçüsünde teşhir edecek ve bunlara karşı verilecek mücadele yöntemleri üzerinde de duracaktır.

Şoreş, Kürdistan'daki ulusal hareketin içinde, bir yandan ilkeli bir mücadele anlayışıyla adımlar atarken; diğer yandan da değişik güçler arasında birlikçi anlayışı (ilkelerde savaş, devrimci kardeşlik şiarıyla) egemen kılmanın uğraşısı içinde olacaktır. Kürdistan'daki tüm yurtsever, milliyetçi ve devrimci güçler arasında doğru temeller üzerinde ittifaklar yapılması doğrultusunda *Şoreş,* bu güçlerin arasındaki çatışmaları yine gücü ölçüsünde asgariye indirmenin mücadelesini verecektir.

Şoreş, Kürdistan'da *sömürgeciliğe* ve *yerli gericiliğe* karşı mücadelede ileri bir adım olacaktır. *Şoreş,* Kürdistan'da sömürge zincirlerinin kırılmasının nereden geçtiğini göstermeye çalışacak ve kendisi de bu zinciri parçalamaya en aktif bir biçimde katılarak önderlik için mücadele edecektir.

KURTULUŞ

Şiarımız: «İlkelerde Savaş Devrimci Kardeşlik» Olmalıdır

Türkiye sosyalist hareketi içinde son derece yanlış bir eğilim giderek egemen olmakta. Sosyalist gruplar arası mücadelede ideolojik tartışma yerine şiddete dayalı bir «pratik mücadele» egemen olmakta. «Bu mücadele tarzı» o denli yaygın hale geldi ki, artık, hemen hemen bütün siyasi gruplar bir ya da daha çok grupla kanlı bıçaklı oldu. Sık sık sonu ölümle biten olayların yanı sıra, gün geçmiyor ki iki grup birbirleriyle çatışmasınlar. Şüphesiz Türkiye solunu bu duruma getiren çeşitli nedenler var. Ve şüphesiz bunun temel nedeni hareketin sınıfsal tabanı. Proletarya hareketinden kopuk oluşu. Ama sadece bu değil. Daha bir çok neden sayılabilir. Ancak nedenler ne olursa olsun sosyalistlerin bir an önce soruna en ciddi şekilde eğilmesi ve yeni boyutlar içinde düzeltmesi gerekir.

İçine girilen bu durumdan çıkmanın ilk şartı sosyalist hareketin çıkarlarını grup çıkarlarının önüne getirmektir. İkinci olarak bu tür olayları «siyasi çalışma aracı» olarak görmemektir, üçüncü olarak ise samimi ve dürüst olmaktır.

Başlangıçta, iki şabloncu çizgi arasındaki çatışmalar, devrimciler arasındaki şiddet uygulamasını, harekete egemen kıldı. Onların karşılıklı tepişmesini diğer grupların birbirlerine karşı benzer tutumlar alması iz-

ledi. İlk dönemlerde adı her hangi bir olaya karışmamış olanlar ya bu konuda hiç seslerini çıkarmamaktaydılar, ya da bu tür olayları bir propaganda, adı olaya karışanları yıpratmayı hedefleyen bir propaganda aracı olarak görmekte ve tavır almaktaydılar. Çatışmalarda arkadaşlarını kaybedenler ise aynı tavrı çok daha yaygın ve kesin olarak yapmaktaydılar. Subjektivizm, çıkarcı anlayış olayları yatıştırmayı değil, olayı daha da körüklemeyi, gruplar arasına, sosyalistler arasına kin ve düşmanlık tohumlarını ekmeyi getirdi. Biriken olaylarla kin ve düşmanlık, gruplar arasındaki kalın duvarları ördü. Bir yanıyla da bazı gruplar bu duvarların örülmesini bilinçli olarak yürüttü. Onlar için bu duvarlar, ideolojik mücadeledeki zaafları nedeniyle, grup çıkarları açısından gerekliydi. Çok zaman bu duvarlarla gruplarının varlığını koruyabilmekteydiler. Ama o duvarların inşaasını sağlayan olaylar sosyalist hareketi yaralamaktaydı ve bugün vardığı noktada açtığı yaralar çok daha derin olmakta.

İçinde bulunulan bu durumda yapılması gereken ilk iş sosyalist hareketin genel çıkarlarını grup çıkarlarımızın üzerine çıkararak bu konudaki tavrımızı açık, net, hiç bir kaytarmaya olanak vermeyecek bir biçimde tesbit etmek ve bu tavrı ilan etmektir. Kadroları, militanları bu tavır doğrultusunda eğitmektir. İkincil olarak her türden suni düşmanlık duvarlarının yıkılması gerekir. Bu noktada da açık ve net bir tavrın alınması ve ilanı gerekir.

Karşı grubu yıpratmak ya da kendi grubunu temize çıkarmak için malzeme arayan tavırlardan vaz geçmek gerekir. Bilinmelidir ki kullanılan her «malzeme» gerçekte ne karşı grubu yıpratmaktadır, ne de kendi grubumuzu temize çıkarmaktadır. Sosyalist hareketi yıpratmaktadır, dolayısıyla da «malzemeyi» hangi amaçla olursa olsun kullanan grubu yıpratmaktadır. Yani silah kendimize karşı işlemektedir.

Doğru tavır, olay hangi nedenle olursa olsun, onarılmaz hatayı kim işlemiş olursa olsun (kendi grubu-

muz ya da diğeri) bu tür davranışları lanetlemek gerekir. Yenilerinin olmasını engellemek için olanca çabayı en olumlu yollar içinde harcamak gerekir.

Son zamanlarda sosyalistler arası mücadelede «şiddet» yönteminin kullanılmasına karşı çıkışlar çoğalıyor. Devrimci Sol bunlardan biri. Kurtuluş ise uzun bir süredir bu doğrultuda yayın yapmakta, kadrolarına ve diğer sol gruplara içine girilen durumun vehametini anlatmakta. Ama bu çabalar yeterli değil. Bütün grupların aynı çizgiye gelmeleri gerekmekte. Gruplar arasında bu noktada olumlu bir diyalogun başlaması ve ortak tedbirlerin alınması gerekmekte. Kurtuluş bu doğrultuda gelecek her türlü öneriyi en açık bir biçimde destekleyecektir. Ve gene Kurtuluş, kendi kadroları, kendi sempatizanları arasında bu doğrultuda en kesin tavırları alacaktır, almaktadır.

Her türlü «hotzotçuluğa», her türlü dar grupçuluğa, ideolojik mücadeleden kaçan, mücadelede şiddeti mübah gören her türlü akıma karşı blok oluşturulmalıdır. *İLKELERDE SAVAŞ, DEVRİMCİ KARDEŞLİK* işte bizim şiarımız bu olmalıdır.

KURTULUŞ

Enternasyonalizm ve Örgütlenme Açısından Kürdistan'daki Mücadelenin Bazı Sorunları Üzerine

1 — KURTULUŞ'UN KONUMU ÜZERİNE KISA BİR AÇIKLAMA

Bilindiği gibi Kurtuluş Sosyalist Dergi'nin yayınlanmaya başlandığı ilk dönemlerde, üzerinde ağırlıkla durulan konulardan biri de ulusal sorun oldu (Sayı: 2). Türkiye'de ulusal sorunun aynı zamanda bir sömürge sorunu olduğu gerçeğinin propagandası hem teorik olarak, hem de pratik faaliyetlerde ortaya kondukça, Kurtuluş'a değişik çevrelerden tepkiler de gelmeye başladı. Tabii ki bu tepkilerin başında sömürgeci-oligarşinin rahatsızlığı gelmektedir. Kurtuluş Sosyalist Dergi'nin ulusal sorunla ilgili tüm sayıları hakkında toplatma kararlarının çıkmış olması, bu rahatsızlığın sadece bir örneğidir. Tepkiler, sadece sömürgeci-oligarşiden değil, aynı zamanda ezen ulus şovenizminin sellerine kapılmış «sol» çevrelerden de geldi. Bunlardan büyük bir kısmı, Kurtuluş'un ulusal soruna faydacı bir anlayışla, yani «Kürtleri kafalamak» mantığıyla yaklaştığını ve böylelikle de Kurtuluş'un «Kürt Milliyetçiliğini» savunduğunu ileri sürdü. Son dönemlerde Kurtuluş'un ulusal sorunda yazıp çizdiklerine daha çok uygun davranışlar içine girmesi ve bu sorun üzerindeki propaganda ve

ajitasyonuna (aynı zamanda örgütlenmesine) hız vermesi; Kurtuluş'a yönelik faydacılık suçlamasını daha bir yoğunlaştırdı.

Kurtuluş, ulusal soruna hiç bir zaman faydacı yaklaşmamıştır. Tam tersine, bu sorundaki tavrı, Türkiye somutunda, Marksist-Leninist olmanın en temel kriterlerinden biri olarak gördüğü ve bugüne değin, Türkiye sosyalist hareketine musallat olan ezen ulus şovenizmi nedeniyle de bu sorun üzerinde ciddi ve tutarlı olarak durulmadığı için, sadece görevini yerine getirmeye çalışmış ve başkalarını da bu sorun konusundaki sosyal-şoven tavırlarından dolayı deşifre etmeye çabalamıştır. Yani Kurtuluş, sorunu doğru bir halkadan yakaladığı için dört bir yandan kendisine karşı bir haçlı seferi başlatılmıştır. Kurtuluş'un başkaları tarafından en çok eleştirildiği konuların başında ulusal sorun geliyorsa, bu, Kurtuluş'un çizgisinin tutarlılığının en önemli kanıtlarındandır. Çünkü bu eleştiri ve suçlamaların sahipleri ya ezen ulus şovenizmiyle, ya da ezilen ulus milliyetçiliğiyle hâlâ güçlü bağları taşıyan çevreler olmuştur.

Kurtuluş sadece Türkiye Sosyalist Hareketi içinde, değil, Kürdistan'daki ulusal hareketin içindeki belirli çevre ve eğilimler tarafından da değişik biçimlerde eleştirilere uğramıştır.

Bu eleştirilerin başında (aslında suçlama demek daha doğru olur) Kurtuluş'un «Türk solu» içinde bir grup olduğu iddiası gelmektedir. Hatta bazı aklı evveller bu konuda daha da ileri giderek Kurtuluş'un hep «Türk Solu» ile uğraştığını, «Kürt Solu» içindeki gruplarla hiç uğraşmadığını, bunun da Kurtuluş'un «Türk Solu»nda bir grup olduğunun en iyi örneğini teşkil ettiğini iddia etmektedirler.

Kurtuluş, Türkiye ve Kürdistan'daki işçi sınıfı mücadelesinin ortak hareketi olma iddiasındadır. Mücadelesini bu iddiayla sürdürmektedir. Ve iki ulus ile diğer ulusal azınlıkların işçi sınıfının bağımsız hattını oluş-

turma iddiasıyla yola çıkan bir hareketin elbetteki bu konuda, ne tür problemlerle karşı karşıya olduğunu doğru tesbit etmesi gerekmektedir. İşte Kurtuluş'un da yaptığı budur. Yani Kurtuluş, ortak mücadelenin önünde baş hedef olarak ezen ulus şovenizmini gördüğü için, ağırlıkla saldırılarını buraya yöneltmiştir. Ezen ulus şovenizminin temel dayanağı Kürdistan sorunu olduğu için, Kurtuluş anti-şovenist bir platformu gündeme getirmiştir. Bu konuda Kurtuluş Sosyalist Dergi'nin ilk sayılarında (sayı: 3) anti-şovenizm ilkesi ,ittifakların temel ilkelerinden biri olarak ileri sürülmüştür. İlk dönemlerde bu ilkeye değişik gerekçelerle karşı çıkanlar bile (ki bu gerekçelerin temelinde anti-faşist mücadelenin anti-şovenizmi de içerdiği iddiası gelmekteydi) daha sonraları hem Kurtuluş'un kararlı mücadelesi, hem de hayatın kendisini dayatması sonucu, sözde bile olsa bu ilkeye sahip çıkmak zorunda kalmışlardır. Bugün anti-şovenizm ilkesi, hemen hemen bir çok grup arasındaki ittifakın, değişik örgütler arasında oluşturulan platformların temel ilkelerinden biri haline gelmişse bu olumlu olarak değerlendirilecek bir adımdır. Kurtuluş, sadece ezen ulus şovenizmi ve bunun etkisindeki «Türk Solu» ile uğraşmamış, aynı zamanda ezilen ulus milliyetçiliği ve etkisi altındaki «Kürt Solu» ile de mücadeleyi gündemine almıştır. Kurtuluş Sosyalist Dergi'yi izleyenler bu konudaki çabayı açıkça görmüşlerdir (sayı: 6 ve 14). Kaldı ki «Kürt Solu» «Türk Solu» diye ayırımlar ve bu konuda özünde Türkiye ve Kürdistan gerçeğini göz ardı eden eleştiri ve suçlamalarla hiç kimsenin bir yere varamayacağı bilinmelidir. Hele halkların özgürlüğüne giden yolun da bu tür suçlamalardan geçmediği anlaşılmalıdır. Kurtuluş bu gerçeği, hiç bir engeli tanımadan sonuna kadar savunmanın kararlılığı içinde olacaktır.

Kurtuluş'un bir yandan «Türk Solu» içinde bir grup olduğunu öne süren, diğer yandan da onun «Türk Solu»nda tutarlı bir çizgi izlediğini belirten görüşler de sağlıklı değildir.

Çünkü, Kurtuluş «Türk Solu»nda tutarlı bir hareket ise, yani Kurtuluş'un Türkiye devrimine bakışı doğruysa, ulusal sorundaki tavrının da doğru olması gerekir. Yok eğer Kurtuluş, Türkiye devrimine yanlış bir perspektifle yaklaşmışsa (Kurtuluş'un devrim anlayışı oportünizmden kaynaklanıyorsa), o zaman da Kurtuluş'un «Türk Solu»ndaki yerinin de farklılığından bahsedilemez. Çünkü devrim anlayışında oportünizm, ulusal sorunda sosyal-şovenizm olarak yansır. Kısacası, bu noktada Kurtuluş'a yönelen eleştiri ve suçlamalar da ciddi değildir.

Kurtuluş sadece kendi tabanında değil, genel olarak sosyalist hareket içinde de şovenizmin kırılması doğrultusunda hiç kimsenin küçümseyemeyeceği adımlar atmıştır. Bugün, işçi *sınıfının partisinin yokluğundan* söz ediyorsak ve bunun da önemli göstergeleri olarak sosyalist hareketin aydınlar düzeyinde dağınık ve parçalanmış bir konumda olması yanında, genel olarak Marksizm-Leninizmin sosyalist harekete egemen olamadığını vurguluyorsak; aynı zamanda hangi tür sorunların altından kalkmamız gerektiğini de ortaya koymuş oluyoruz. Ve Kurtuluş, bu tesbitlerine paralel olarak kendi tabanına da Marksizm-Leninizmi egemen kılmak için mücadele etmektedir. Bugüne kadar söyledikleri ve yaptıklarıyla Kurtuluş, ulusal sorun konusunda duyarlı bir taban oluşturabilmiştir. Ama bunun yeterli olduğunu öne sürmemektedir. Hâlâ ulusal sorunu sloganlar düzeyinde kavrayan insanların sayısı, hem genelde sosyalist hareket içinde, hem özelde *Kurtuluş*'un içinde az değildir. Biz bu eksikliğimizi ilan etmekten korkmuyoruz. Hatalarımızı saklamak değil, tam tersine bunu görerek, mücadele içinde, yığınların gözleri önünde gidermenin devrimci bir yöntem olduğuna inanıyoruz. Ve yine ulusal sorundaki bu tavrıyla *Kurtuluş*, kendi dışındaki güçlere de (özellikle Kürdistan'daki ulusal hareket içindeki güçlere) belirli bir güven verebilmiştir.

Yine son dönemlerde işçi sınıfının iradesini yansıtan merkezi bir örgütlenme olmadığı ve Kurtuluş'un

mevcut yapısının da merkezi bir hareketten uzak olduğu iddialarıyla, Kurtuluş'un Kürdistan'daki ulusal hareketin içinde değerlendirilemeyeceği biçiminde görüşler ortaya atılmaktadır.

Ortada bir işçi sınıfı partisi olmadığı, Kurtuluş'un da kendisine 'ben partiyim' demediği doğrudur. Ama gerçek olan şudur ki, Kurtuluş, Türkiye ve Kürdistan'daki mücadele içindeki yeriyle merkezi bir siyasettir. Eğer merkezi siyaset olmayı nicelik anlamında değil de (O taktirde nicelik olarak en kalabalık gruba merkezi siyaset demek gerekir. Örneğin; devrim öncesi Rusya'da 1917 Ekim devriminden kısa bir süre önceye kadar Menşevikler çoğunluktaydı. Ama hiç kimse onların merkezi siyaset olduğunu iddia edemez. Rusya'daki devrim tarihi ilk başlarda azınlık bir hareket de olsa, Bolşeviklerin merkezi bir siyaset olduğunu ispatlamıştır.), *nitelik anlamında* (marksist-leninist anlamda) yorumlarsak, Kurtuluş'un iddiası da kendisinin merkezi bir siyaset olduğudur.

Bir hareket Parti haline gelmemişse, eğer Türkiye ve Kürdistan'daki koşullar iki hareketin ortak örgütlenmesini zorunlu kılıyorsa, iki ülke sosyalistlerine düşen görev, güçlerini birleştirerek oluşacak partiyi birlikte yaratmaları doğrultusunda adım atmalarıdır. Yani bugünden ayrı ayrı örgütlenip güçlerini dağıtmaları ve zayıf düşmeleri yolunu değil, aynı hareketi daha çok güçlendirerek partiye birlikte varmaları yolunu izlemek gerekmektedir. Ve *Kurtuluş* içinde teori ve eylem birliği oluşturan iki ülke devrimcilerinin temel perspektifleri de bu çerçevededir. Koşulların ayrı örgütlenmeye uygun olduğunu savunanlara değildir tabii bu sözlerimiz.

2 — ULUSAL SORUNDA ENTERNASYONALİZM

Marksizm-Leninizmin ulusal sorunla ilgili ilkelerinin neler olduğunu, Türkiye ve Kürdistan somutunda bu ilkelerin iki ülke devrimcilerine ne tür görevler yük-

lediğini kısaca açıklamak istiyoruz. Aslında söyleyeceğimiz şeyler yeni değil, bilinmesi gereken genel doğrulardır. Ancak bu genel doğrular adına öylesine zırvalar öne sürülmektedir ki; bu ilkeleri sık sık hatırlatmak adeta bir zorunluluk haline geliyor. Kendi küçük burjuva milliyetçi çizgilerini Marksizm-Leninizm diye yutturmaya kalkanlara karşı, onların gerçek kimliklerini ortaya dökmenin yollarından biri de, sosyal pratiğin yanında ,bu ilkeleri karşılarına birer kale gibi dikmemizden geçiyor.

Marksist-Leninistler, ayrı devlet kurma hakkı anlamında ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını öne sürmekle, ulusal sorun konusundaki tavırlarının kaynaklandığı platformu da çizmiş oluyorlar. Ancak sorun bu genel ifadenin de ötesinde Marksist-Leninistler için belirli bazı koşulları da içermektedir. Ve bu koşullar da, Marksist-Leninistleri burjuva milliyetçilerinden ayıran temel noktalara tekabül etmektedir.

Ulusal baskıya karşı, burjuva milliyetçileri de ulusal taleplerle ortaya çıkarlar. Hatta günümüz dünyasında bu sahip çıkma sosyalizme kadar uzanmaktadır.. Yani burjuva milliyetçileri, kendilerinin de sosyalist olduklarından dem vurmaktadırlar. Öyleyse burjuva milliyetçileriyle sosyalistleri ulusal sorunu ele almada birbirinden ayıran temel ölçü nedir?

Sosyalistler, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını, işçi sınıfının çıkarı halkasından yakalar ve özünde işçi sınıfının kendi bağımsız siyasi mücadelesiyle çakıştığı noktalarda ulusal taleplere sahip çıkar. Ulusal talepleri aşırı ölçüde ileri götürerek, sorunu sınıfsal özünden koparacak biçimde bir mücadele anlayışı, işçi sınıfının gerçek kurtuluşuyla bağdaşmaz. Bu anlayışın temsilcileri olsa olsa burjuva milliyetçileri olabilir. Çünkü burjuva milliyetçileri için sorunu tüm ulusun çıkarları halkasından yakalamak önemlidir. Burjuvazinin, işçi sınıfının sınıf çıkarlarını ön planda tuttuğu dünyanın neresinde görülmüştür? Burjuvazi ve onun çıkarlarını savunan milliyetçi güçlerin ulusal soruna

yaklaşımları ile işçi sınıfının ulusal sorunla ilgili mücadele platformu, aslında iki ayrı dünya anlayışını ifade eder. Sadece ulusal sorunun çözümü için verilen mücadelede, burjuva milliyetçileriyle sosyalistlerin öne sürdükleri taleplerin çakıştığı noktalarda değişik biçimlerde ittifaklardan bahsedilebilir. Ama bu «ortak» ulusal talepler için «ortak» bir mücadele sürdürülürken bile, her ikisi de (burjuva milliyetçileri ve sosyalistler) adına yola çıktıkları sınıfların mücadelelerini yürütmektedirler. Ve biri ulusal kurtuluşla yetinen bir anlayışın sahibi; diğeri ise ulusal kurtuluştan da öte sınıfsal kurtuluşu gerçekleştirme anlayışının sahibidir.

Buraya kadar söylediklerimizin ışığında şunu belirtmekte yarar var: Kim Kürt sorununun çözümü için sorunu Kürt ulusal sorunu temel halkasından yakalamak gerekir diyorsa, onun safı, burjuva milliyetçilerinin safıdır, sosyalistlerin değil. Kim Kürdistan'daki mücadeleyi sadece ulusal taleplerle yürütüyor ve Kürdistan'daki işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıf ve tabakaları örgütlemenin önüne önce «Kürtlerin ulusal bilince kavuşmaları gerekir, mücadele buna yönelmelidir.» anlayışını koyuyorsa (bunu açıktan, hele sosyalizm adına, lafta savunanlar olmadığı halde, hayatta cereyan edenlere bakıldığında Kürdistan'da birçok çevrenin bu mantıkla hareket ettikleri görülmektedir), onların da içinde yer aldıkları platform, milliyetçilik platformudur; başka birşey değil.

Kürdistan toplumu eğer sınıflı bir toplum ve sosyalistler de bu toplum içinde işçi sınıfı adına davranan insanlar ise, onların perspektiflerinde, elbette ki işçi sınıfı mücadelesinin daha da gelişmesi için mevcut olan koşulların doğru bir değerlendirilmesinden hareket etmek, ön planda yer tutacaktır.

Ve işçi sınıfının sömürüsüz toplumu yaratması önünde ulusal baskı bir duvar olarak dikilmişse, öncelikle bu duvarı yıkmak görevi bir zorunluluk haline gelecektir. Bu duvarın yıkılması kimlerin çıkarına ise, onların da mücadelede saf tutması uğrunda çaba göstermek diğer bir görevdir. Sosyalistler ulusal baskıyı yok

etmek ve Kürdistan'ı gerçekten özgür bir ülke haline getirmek istiyorlarsa, Kürdistan'da yaşayan Kürt ulusu ile değişik ulusal azınlıkların işçi sınıfı ve diğer emekçi kesimlerini sınıf çıkarları temelinde örgütlemeye çalışmalı ve onların kurtuluşu ulusal bir mücadeleden geçiyorsa, mücadelelerini bu ana hedef üzerinde toplamalıdırlar. Yoksa önce ulusal bilinç verip ulusal kurtuluşu sağlamak, daha sonra da sınıfsal kurtuluş için mücadele etmek anlayışıyla davranılmış olur ki, bu noktada perspektif sosyalist değil, burjuva milliyetçiliği adını alır.

İşçi sınıfı enternasyonalizmi, ulusal sorun konusunda şu görevleri karşımıza dikmektedir:

Birincisi, Burjuvazinin, devletlerin sınırlarında yarattığı değişiklikler ne olursa olsun, aynı devletin sınırları içinde yaşadıkları sürece değişik uluslardan işçiler aynı sendikalarda, eğitim kurumlarında, siyasi örgütlerde, vb. birlikte örgütlenmeli ve mücadele etmelidirler. İşçileri milliyetlerine göre ayırmak ve bu temel üzerinde örgütlemek politikası, genel olarak işçi sınıfı mücadelesini böler ve burjuvazi karşısında onları zayıf düşürür.

İşçileri milliyetlere göre ayırma politikası, burjuva milliyetçiliğini güçlendirir ve işçi sınıfının daha çok milliyetçi etkilerin altında kalmasına yol açar. Oysa aynı örgütlerde birlikte çalıştıkları sürece değişik uluslardan işçiler arasında sınıf dayanışması daha çok pekişir ve tek bir ailenin fertleri olma bilinci, her türlü burjuva şartlanmalarının üstüne çıkar.

Aynı devlet içinde değişik milliyetler işçilerinin ayrı sendikalar kurmaları, eğitim ve siyaset alanlarında ayrı örgütlenmeler yaratmaları, onları birbirine düşürür ve burjuvazinin uluslararasında yaydığı düşmanlığın işçi sınıfı saflarında da gelişmesine neden olur. Böyle koşullarda işçi sınıfı, gerçek düşmanı olan kendi burjuvazisi yerine, diğer ulusların tüm sınıf ve tabakalarını (hem işçi sınıfını hem de burjuvazisini) kendisine düşman olarak görür. Bu da burjuvazinin hep özlemini taşıdığı ve oluşturmaya çalıştığı bir durumdur.

Bu nedenle, ezen ve ezilen ulusun işçileri, aynı devletin sınırları içinde yaşadıkları müddetçe güçlerini ortak düşmanları olan iki ulusun burjuvazisine (sömürücü sınıflara) karşı birleştirmek için mücadele etmelidirler.

İkincisi, ezen ulus devrimcileri, ezilen ulusun ayrılma hakkını, yani kendi siyasi iktidarını kurma hakkını savunmalı ve ulusal baskıya karşı kararlı bir biçimde savaş yürütmelidir. Ayrılma hakkını savunmayan ezen ulus devrimcileri, bir «alçak» ve «şarlatan» (Lenin) olmaktan öteye gidemez. Ulusların ve dillerin eşitliği savunulmadan, herhangi bir ulus için yaratılmış olan imtiyazlara karşı çıkılmadan enternasyonalist bir çizgi izlenemez. Ezen ulus devrimcilerinin ayrılma hakkını savunmaları, ayrılmayı bir zorunluluk olarak gördükleri anlamına gelmez. Elbette ki bir ulusun istediği biçimde örgütlenmeye hakkı vardır. Ama bu, ezilen ulusun işçi sınıfının genel çıkarları ile çelişen taleplerinin ve örgütlenme özgürlüğünün destekleneceğini ortaya koymaz. Ezilen ulusun işçi sınıfının mücadelesini geliştiren ve genelde işçi sınıfı hareketini güçlendiren her talep ve örgütlenme biçimi, ezen ulus devrimcileri tarafından aktif olarak desteklenmelidir. Bir ulusun talepleri, proletaryanın genel çıkarlarıyla çelişiyorsa, o taktirde parça bütüne feda edilmeli, parça reddedilmelidir.

Üçüncüsü, ezilen ulus devrimcileri, ezen ulusun işçi sınıfı hareketiyle, örgütsel birlik de dahil olmak üzere, en sıkı birliği savunmalı ve bunu uygulamalıdır.

Ezilen ulus devrimcileri, koşullara bağlı bir biçimde kendi ulusunun ayrılmasını gündeme getirebilir. Ama her koşulda, kendi içine kapanmaya karşı mücadele etmeli ,ulusal dar görüşlülüğe düşmemelidir.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı genel ilkesinin ezilen ulus devrimcileri açısından anlamı, birleşme özgürlüğünü öne sürmektir. Ezilen ulus devrimcileri bu konuda, özelde kendi işçi sınıfının, genelde ise diğer ulusların işçi sınıflarının çıkarlarını her şeyin üs-

tünde tutmak zorundadır. Kendi işçi sınıfı hareketini, genelde işçi sınıfı hareketine bağlayan bağları görmeyen ezilen ulus devrimcileri, burjuva milliyetçiliği ile aynı konuma düşer.

Ezen ulus devrimcilerinin «ayrılma hakkını», ezilen ulus devrimcilerinin ise «birleşme özgürlüğü»nü savunmaları ulusal sorunun çözümünde, iki ulusun devrimcilerine düşen en önemli enternasyonalist görevlerdir.

Dördüncüsü, ezen ulus devrimcileri, esas olarak kendi şovenizmleriyle; ezilen ulus devrimcileri de kendi milliyetçiliğiyle uğraşmalı ve mücadele etmelidirler. Eğer ezilen ulus milliyetçiliğiyle mücadele görevini ezen ulus devrimcileri; ezen ulus şovenizmiyle mücadeleyi de ezilen ulus devrimcileri yüklenirse, sorun çok karmaşık bir hale döner.

Bu genel doğru, ezen ulusun devrimcilerinin hep ezen ulus şovenizmiyle uğraşmaları anlamına gelmez. Ezilen ulus devrimcilerinin milliyetçiliğe karşı mücadelelerine destek olmak ve bu anlamda tali de olsa ezilen ulus milliyetçiliğiyle mücadele etmek, ezen ulusun devrimcilerine düşen diğer bir görevdir. Aynı şey ezilen ulus devrimcileri için de geçerlidir. Yani, ezilen ulus devrimcileri bir yandan temel görev olarak kendi milliyetçiliğiyle savaşırken, diğer yandan ezen ulus şovenizmine karşı verilen mücadeleye de omuz vermelidir. İki ulusun devrimcileri, kendi önlerindeki sorunlarla birincil derecede uğraşırken, zaten birbirlerinin mücadelesine destek de olmaktadırlar.

Türkiye ve Kürdistan somutu açısından değerlendirildiğinde, bu ilke, daha bir önem taşımaktadır. Çünkü bu ülkelerin özgül konumu, iki ülke devrimcilerinin görevlerini daha çok birbirine bağımlı kılmaktadır. Türkiye'li devrimciler için, kendi egemen ulus şovenizmleriyle, Kürdistan'lı devrimciler için de kendi ezilen ulus milliyetçiliğiyle hesaplaşmaları sorunundan da öte; yerine getirilmesi zorunlu hale gelen görevlerle

karşı karşıyadırlar. Yani Kürdistan'lı devrimciler, ezen ulus şovenizmiyle daha çok mücadele etmek (bu onların asli görevini dıştalamaz), Türkiye'li devrimciler de, Kürt milliyetçiliğiyle daha çok mücadele etmek (bu görev, onların temel görevlerinin önünde değildir) sorumluluğunu taşımaktadırlar.

Geçmişte, Kürdistan'lı yurtseverler, ezen ulus şovenizmiyle mücadele ettiklerinde, bu mücadeleleri hep «bölücülük»le suçlanırdı. (Bu suçlama korosuna «devrimci» geçinenler de katılıyordu. Son dönemlerde «bölücülük» suçlaması sadece sömürgeci -oligarşinin kullandığı bir silah haline gelmiştir.) Oysa onlar, ezen ulus devrimcilerinin yapmadığı görevleri de üstlenmişlerdi. Ve bu nedenle de yanlış işler yaptıkları iddia edilemez.

En önemlilerini sıraladığımız bu genel ilkeler, hem ezen ulus devrimcileri, hem de ezilen ulus devrimcileri açısından tutarlılığın, işçi sınıfı enternasyonalizmini savunmanın ve özelde kendi işçi sınıflarının bağımsız, siyasi çizgisine sarılmanın ilkeleridir. Bu ilkeler, hayatta her zaman düz birer çizgi halinde yansımazlar. Objektif koşullara bağlı olarak, bu ilkeler de değişik görünümler arzederler. Ama özünde bu ilkelerden anlaşılması gerekenler, hiç bir yoruma meydan vermeyecek şekilde bir açıklığı ifade etmektedir.

3 — SÖMÜRGE SORUNUNUN ÇÖZÜM YOLLARI

Kurtuluş Sosyalist Dergi ilk sayılarında (Sayı: 2-6) sömürge Kürdistan'ın kurtuluş yolunun *birlikte mücadele ve birlikte örgütlenmeden* geçtiğini savunmuş, bu konuda *yanlış* gördüğü anlayışlarla -değişik ülkelerin devrim deneylerinden örnekler vererek- mücadele etmişti. Yazımızın bu bölümünde aynı sorun üzerinde tekrar, ama değişik yanlarıyla durarak konunun daha çok aydınlanması için çaba göstereceğiz.

Türkiye'de bir işçi sınıfı partisi olmadığı gerçeğinden hareketle ve Kürdistan toplumunda kendilerini

«Kürt Solu» diye nitelendiren siyasetlerin ortaya çıkmış olduğu olgusunu ele alarak, bu iki nedenin «bağımsız örgütlenme» yi savunma açısından önemli gerekçeler olduğu iddia edilmektedir.

Tartışma konumuz ulusal sorundur ve sömürge bir ülkenin (Kürdistan'ın) bir bölgesinin (Türkiye Kürdistan'ı veya Kuzey Kürdistan) sömürgecilik boyunduruğunu atarak özgür ve demokratik bir düzene nasıl geçeceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır.

Kurtuluş, Kürdistan'ın dört parçalı bir sömürge olduğu olgusundan bahsederken, hiç bir zaman dört parçada birden bir mücadeleyi önermemiştir. Objektif koşullar açısından birleşmiş bir Kürdistan'ın yaratılması, ancak uzak bir hedef olarak karşımızdadır. Gündemimizde olan, Kürdistan'ın bu özgül yapısını bir an bile unutmadan, Türkiye Kürdistan'ının kurtuluşu için çözümler önermektir. Ve *KURTULUŞ* çözüm yolu olarak iki ülke devrimcilerinin birlikte örgütlenmelerini göstermiştir. Birlikte örgütlenmenin karşısına «Kürt Solu ayrı örgütleniyor, bu nedenle bizim de ayrı örgütlenmeyi savunmaktan başka yapacağımız birşey yok» mantığıyla çıkmak, hem kendiliğindenciliğe boyun eğmektir; hem de milliyetçilik platformuna doğru bir adım atmaktır. Çünkü, sınıflı Kürdistan toplumunda ulusal ve sınıfsal bilinçlenme yaygınlaştıkça, değişik sınıf ve tabakalar da bu gelişme karşısında kendi sınıf çıkarlarını korumak kaygısıyla, elbette ki ayrı örgütlenmeye çalışacaktır. Marksist-Leninistler bu en basit gerçeği unuturlarsa, işçi sınıfının mücadelesine beş kuruşluk bir katkıda bile bulunamazlar. Kürdistan'da «Kürt Solu» ayrı örgütleniyorsa, buna kayıtsız kalmak değil, tam tersine, Kürdistan'da işçi sınıfı hareketini temsil edebilecek bir Marksist-Leninist hareket geliştirerek, Kürdistan'daki ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelesinin önderliğini ele geçirmek zorundayız. Böyle bir önderlik yaratmanın önünde birlikte örgütlenme olgusu engel değildir. (Yazımızın başka bölümlerinde örgütlenme konusundaki görüşlerimizi açacağız.) Eğer «Kürt

Solu»ndaki grupların hiç birini Marksist-Leninist siyasetler olarak görmüyorsak, onların ayrı örgütlenmelerini kendimize hiç bir zaman örnek olarak alamayız. Kaldı ki bugün «Kürt Solu»nun ayrı örgütleniyor olması, birlikte veya bağımsız örgütlenme için temel gerekçe olamaz. Çünkü bu sorun (ayrı veya birlikte örgütlenme sorunu) objektif koşullardan hareketle değerlendirilebilecek bir sorundur. Başkaları ayrı örgütleniyorsa, ama objektif koşullar birlikte örgütlenmeyi zorunlu kılıyorsa, biz ayrı örgütlenenlere boyun eğmeyiz. Doğru olanı kabul ettirmek için sorunun üzerine giderek birlikte ögütlenmenin subjektif koşullarını geliştirme görevini üstleniriz.

Ulusal sorunla ilgili tartışmalarda, İrlanda sorunu ve bu sorun karşısındaki Marx'ın tavrı üzerinde durmamız, gözleri ulusal sorundan başka birşey görmeyen ve «ince milliyetçilik» yapan bazı çevreler tarafından, İrlanda örneğiyle neyi kastettiğimizin açık olarak belirtilmediği iddiasıyla, bu sorun eleştiri konusu yapılmaya kalkışıldı. Oysa *Kurtuluş*, İrlanda sorununu, ayrı örgütlenme anlayışını eleştirirken (Sayı: 6) ele almıştı. Ve İrlanda'yla ilgili Marx'ın görüşlerini aktararak, sömürge koşullarında ulusal sorunun çözüm yollarının neler olabileceği konusuna açıklık getirmeye çalışmıştı.

Bilindiği gibi İrlanda sorunuyla ilgili olarak Marx, iki değişik çözüm önerisinde bulunmuştur:

1 — İşçi sınıfı sorununu herşeyin üstünde tutan Marx, ilk başlarda sömürge İrlanda'nın kurtuluşunu, İngiliz işçi sınıfının devrimine bağlamıştır. Marx'ın bu görüşü savunduğu koşullarda, İrlanda'da burjuvazinin önderliğinde gelişen bir kurtuluş hareketinin varlığına karşılık, İngiltere'de henüz liberallerin etkisinde olmayan devrimci bir işçi sınıfı hareketi vardı.

2 — Marx, daha sonra bu sorunla ilgili görüşlerini değiştirmiş ve değişik bir çözüm önermiştir. İngiliz işçi sınıfı hareketinin liberallerin etkisi altına girmesi ve

bu durumun uzun bir süre devam ederek liberal bir işçi politikasının izlenmesi, öte yandan ise, İrlanda'daki kurtuluş hareketinin daha çok gelişip, devrimci biçimlere dönüşmesi karşısında, öncelikle İrlanda'nın kurtuluşu sorununu ön plana almıştır.

Marx'ın önerdiği her iki çözüm önerisi de tarihi-somut koşullara uygundur ve devrimci çözüm yöntemleridir. Sömürge sorununun nasıl çözümleneceği üzerinde tartışırken bizim bu konuda Marx'ın tavırlarından çıkaracağımız en önemli dersler şunlardır:

Birincisi; bir ülkenin sömürge koşulları altında bulunması, ayrı veya birlikte örgütlenmek için ölçü değildir.

İkincisi ise; iki ülke (sömürgeci ve sömürge ülke) devrimlerinin gelişme durumu ve aralarındaki derin farklılıklar, örgütlenme sorunu üzerinde birincil derecede etki yapar.

İşte *Kurtuluş,* daha önce İrlanda örneğini değerlendirirken bu anlayışla hareket etmiştir. Ayrıca birlikte örgütlenmenin objektif koşulları üzerinde dururken, bu soruna (iki ülke devrimlerinin durumuna) bir daha değineceğiz.

Türkiye'de işçi sınıfının devrimci bir partisi olsaydı ayrı örgütlenmeyecektik diyenler, Rusya koşullarında ta başından beri RSDİP olduğu için, ezen ve ezilen ulusların devrimcileri birlikte örgütlenmiştir, demektedirler. Ayrıca bazı çevreler de, bu konuda daha aşırı giderek RSDİP örgütlenmesine rağmen Polonya devrimcilerinin ve Ermenistan devrimcilerinin oluşturduğu örgütlenmelerin «bağımsız örgütlenmeye» örnek olduğunu ileri sürmekte ve bunun haklılığını ispatlamaya çabalamaktadırlar.

Daha önce de açıkladığımız gibi, sömürge koşullarında ezilen ulusların kurtuluşu, özgürlüğe kavuşmaları, esas olarak *iki biçimde* gerçekleşmiştir. Bu yollardan biri, ezen ve ezilen ulusların (veya sömürgeci ve

sömürge ülke) devrimcilerinin güçlerini birleştirmeleri, birlikte örgütlenmeleri yoludur. Ve bunun en iyi örneği de Rusya'dır.

Rusya'da ulusal sorunun çözüm biçimi üzerinde tekrar durmak ve değişik uluslardan devrimcilerin örgütlenme sorununa nasıl yaklaştıklarını anlatmak, günümüzde Rusya'daki devrim tarihi ve buradan çıkarılması gereken sonuçların neler olduğunun yanlış yorumlanması nedeniyle, daha bir önem taşımaktadır.

Birincisi, Rusya genelinde ezen ve sömürgeci bir ulus olan Rus ulusu dışında, Türkistan gibi sömürge uluslar ile Polonya gibi bağımlı uluslar yaşıyordu. Rusya'nın tarihi -somut koşulları, tüm bu uluslar işçilerinin birlikte örgütlenmelerine elverişliydi.

Çarlığın ortak düşman olduğu ve Rus işçi sınıfı hareketinin geliştiği, ayrıca bu uluslar arasında coğrafi bir kopukluğun da olmaması gibi somut durumlar karşısında, ta başından itibaren bolşevikler ortak örgütlenmeden yana olmuşlar ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını kararlı bir biçimde savunmuşlardır.

İkincisi, Rusya'daki devrim mücadelesi incelendiğinde, ulusal sorunun iki aşamadan geçtiği ve 1917 Ekim devrimine kadar ulusal sorunun Rusya'da burjuva demokratik devrim genel sorununun bir parçası olduğu; ikinci aşamada ve Ekim devrimiyle birlikte ulusal sorunun sosyalist devrim genel sorununa bağlı olarak ele alındığını görüyoruz. Yani bolşevikler, ulusal sorunu, önlerindeki devrimci adımın niteliğine bağlı olarak değerlendirmişler ve bunun çözümünü devrim sorununun çözümüne tabi kılmışlardır.

Üçüncüsü, ulusal sorun, Rusya'da tüm uluslardan devrimcileri örgütleyen ve işçi sınıfı hareketini temsil eden bolşeviklerin siyasi çizgilerinin zaferi sonucu çözülmüş ve Rusya koşullarında ulusal baskı ortadan kalkmıştır.

Rusya'da RSDİP, ilk defa 1898 yılında değişik grupların katıldığı bir kongre sonucunda kurulmuş ol-

masına rağmen, bu örgütlenme içinde hem **işçi sınıfının** gerçek bir partisi olma sorunu, hem de **ulusal sorunu** değerlendiriş biçimi, uzun bir dönem tartışma **konusu** olmuştur. 1903 yılındaki ikinci kongrede **parti** üyeliği konusunda önerilen görüş, çoğunluğun desteğini almış, yine bu kongrede ulusal sorunla ilgili, Bund ve Polonya'lı devrimcilerin tavrı yoğun tartışmalara yol açmıştır. Denebilir ki 1912 yılında Prag'da bolşevik'lerin düzenlediği Konferans (ki bu konferansa diğer ulusların yaşadığı bölgelerde örgütlenmiş yirmiyi aşkın bolşevik grubun temsilcileri katılmıştır), RSDİP'nin tarihinde önemli bir olay olmuştur. Ve bu tarihten itibaren de menşevikler gibi her türlü oportünist çizgilerle olan örgütsel bağlar tamamen koparılmıştır.

Rusya'da ulusal sorun üzerine Lenin ve Stalin'in, Bund'la ve Polonya konusunda değişik örgüt ve görüşlerle giriştikleri polemikler, üzerinde tartıştığımız sorun açısından öğreticidir.

«Litvanya, Polonya ve Rusya Yahudi İşçilerinin Genel Birliği» olan Bund, RSDİP'den önce (1897) kurulmuştur. Daha çok Rusya'daki Yahudi esnaflarını örgütlemişti. Bund, ulusal sorun konusunda «ulusal-kültür özerkliği»ni ileri sürmekteydi. Yani eğitimin milliyetlere göre ayrılmasını talep ediyordu. Örgütlenme konusundaysa Bund, ilginç görüşlere sahipti.

1898 yılındaki Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin birinci kongresine, Bund, Yahudi işçi sınıfını ilgilendiren konularda özerk, bağımsız bir örgüt olma sıfatıyla katıldı. RSDİP'nin 2. kongresinde ise Bund, kendisinin Rusya'daki Yahudi işçilerini temsil eden tek örgüt olarak tanınması yolunda talepte bulundu. Bu talep, örgütlenmede tek bir işçi sınıfı partisi ilkesini reddeden ve federatif örgütlenmeyi öneren bir anlayışın ürünüydü. Bu milliyetçi örgütlenme anlayışı reddedilince Bund, 2. kongreyi terk etti.

Birleşme Kongresi diye anılan 1906 yılındaki RS DİP kongresine katılan Bund, bu partinin programı-

nı kabul ettiğini açıkladı. Ama açıklamada, ulusal sorun konusunda kendi programını koruyacağını da ilan ediyordu. Bu «orta yolcu» tavır daha sonra RSDİP içinde menşeviklerle birlikte bolşeviklere karşı mücadele biçiminde devam etti. (Bund'un RSDİP'ye katılması Stalin'in deyimiyle, «Rus Sosyal Demokrasisinin bağrında federasyon uğrunda savaşı yürütmek içindi») Bund örneğini aktarmamızdan hiç kimse alınmasın. Bolşeviklerin ulusların kendi kaderini tayin hakkı konusundaki çıkan ve onun yerine «ulusal kültür özerkliği»ni koyan Bund'un bu tezlerini savunan hiç bir siyaset yok. Hiç kimseye böyle bir suçlama yapmak aklımızın ucundan bile geçmedi. Ama bu günlerde siyaset olma iddiasıyla ortaya orjinal tezler süren bazı çevrelerin «bağımsız örgütlenme» konusundaki düşünceleri, bizlere Bund'un örgütlenme anlayışını bir daha hatırlattığı için, yukarıdaki sözleri söylemek gereğini duyduk.

Polonya konusunda ise sorun, görünüşte karmaşık bir yapı arzetmekteyse de aslında Lenin ve Stalin'in bu olay üzerine yazdıkları dikkatli incelendiğinde sorunun açık olduğu görülebilecektir.

Polonya, Rusya ve Almanya (arasında ağırlıkla bölünmüştü) ile Avusturya arasında üç parçaya bölünmüştü. Polonya sorunu bir yandan bu devletler arasında sürekli bir anlaşmazlık (özellikle de savaş) konusu olurken; diğer yandanda bu ülkelerin devrimcileri de en çok bu sorun üzerinde birbirleriyle tartışmışlardır..

1896 yılında Uluslararası Londra kongresinde Polonya'nın bağımsızlığı sorunu yoğun tartışmalara yol açtı. Bu konuda üç değişik görüş birbiriyle çarpışıyordu.

Bu görüşlerin ilki «*Fraki*»*nin* («Fraki» programını bağımsız bir Polonya temeline oturtan ve Polonya'lı işçiler arasında milliyetçi bir propaganda yürüten, Polonya işçileriyle Rusya işçilerinin Çarlığa karşı ortak mücadelesine karşı çıkan Polonya Sosyalist Partisi'nin (PSP, 1892 de kurulmuştu.) Sağ kanadına takılan ad-

dır.) *görüşüydü.* Bunlar, Enternasyonalin kendi programına Polonya'nın bağımsızlığı talebini koyarak bu talebi savunmasını istediler. Ancak bu görüş Enternasyonal tarafından kabul edilmedi.

İkinci görüş, *Rosa Luxemburg'un görüşüydü.* Bu görüş, Polonya'lı sosyalistlerin Polonya'nın bağımsızlığını istememeleri gerektiğini öne sürüyordu. Bu da Enternasyonal tarafından reddedildi.

Üçüncü görüş ise, *Kautsky'nin görüşüydü.* Bu görüş Enternasyonal tarafından kabul edildi, Enternasyonalin kararı, Kautsky'nin görüşlerinin (o tarihlerde Kautsky bir Marksistti) en temel yanlarını içeriyordu. Buna göre; Polonya'nın bağımsızlığını Enternasyonal kendi programına almamakla birlikte, Polonya'lı sosyalistlerin bu taleple ortaya çıkma hakları olduğunu kabul etti. Çünkü, ulusal baskı ve zulmün mevcut olduğu her yerde sosyalistler, karşılarına çıkan ulusal kurtuluş görevlerini görmemizlik edemezler.

Polonya'nın özgül koşulları nedeniyle alınan bu kararın dayandığı gerekçeler şunlardı: Polonya'nın bağımsızlığı, ya savaşla ya da bir devrim sonucu gerçekleşebilirdi. Bu da, o dönemin koşulları açısından (yani Polonya'nın yeniden kurulabilmesi) Avrupa çapında bir genel savaştan yana olmak demekti. Lenin, böylesi bir durum için; «en kötü cinsten bir şoven milliyetçi olmak», «küçük sayıda Polonya'lının çıkarını savaşın acılarını çeken yüzmilyonlarca insanın çıkarından önde tutmak» deyimlerini kullanmıştır.

Enternasyonalin bu kararının Polonya'lı ve ezen ulusların devrimcilerine yüklediği görevler şunlar olmuştur: Polonya'lı devrimciler, bu özgül durum nedeniyle Polonya'nın bağımsızlığı sloganını ileri sürmezler ve böylelikle de bu sloganı atan PSP'nin sağ kanadı gibi emperyalistlerin uşağı durumuna düşmeden enternasyonal görevlerini yerine getirirler.

Ama Alman ve Rusya devrimcileri için görev daha farklıdır. Onlar Polonya'nın ilhakına karşı çıkarak, Po-

lonya'nın bağımsızlığı sorununda kayıtsız kalmadıklarını ortaya koymalıdırlar. Bu iki farklı görevin ifade ettiği anlam, ezen ulus devrimcilerinin Polonya'nın kayıtsız şartsız «ayrılma özgürlüğünü» istemeleri; Polonya'lı devrimcilerin ise, Polonya'nın bağımsızlığı sloganını atmadan, diğer ülkelerin işçi sınıfı hareketiyle en sıkı birliği oluşturmak için savaşmalarıdır.

1840 ve 1860'larda, yani 19. yüzyılda, Marx ve Engels, Polonya'nın bağımsızlığı talebini etkin bir şekilde desteklemişlerdir. O dönem, Almanya ve Avusturya'da burjuva demokratik devrim, Rusya'da «Köylü Reformu» dönemiydi ve Marx ile Engels tarafından savunulan bu görüş, en tutarlı ve işçi sınıfı mücadelesi açısından en doğru olan görüştü. Çünkü Rusya ve diğer Slav ülkelerinde henüz kitleleri kucaklayan bağımsız ve demokratik hareketler ortada yokken Polonya'da aristokratların başını çektiği «aristokratik kurtuluş hareketi», tüm Avrupa çapında (Rusya'da dahil) demokrasi mücadeleleri için çok büyük bir önem taşıyordu. Aynı dönemde Marx ve Engels Çek'lerin ve Güney Slavların ulusal hareketine karşı çıkıyorlardı. Çünkü bu ulusal hareketler «Çarlığın ileri karakolları» tarafından ve Çarlığın çıkarlarına karşı olmadan yürütülüyordu. Oysa Polonya'nın aristokratik kurtuluş hareketi, Avrupa'da gericiliğin kalesi olan Rus Çarlığına karşı sürdürülüyordu..

İşte Marx ve Engels'in başka bir döneme ait olan bu görüşlerine, 20. yüzyıl başlarında (emperyalizm döneminde) PSP olduğu gibi sahip çıkıyordu. Bu sahip çıkış, Marksizmin can alıcı noktası olan somut koşulların somut tahililini göz ardı ettiği için sosyalizmin yerine küçük burjuva milliyetçiliğini geçiriyordu.

PSP, ulusal sorunla ilgili tartışmalarda «biz» (Polonyalılar) ile «onlar» (Rus'lar, Almanlar, vb.) ayrımını yapıyor (Marksist-Leninistler ise «biz» proleterler ve «onlar» burjuvalar çelişkisini hareket noktası olarak alır.) ve Polonya'nın kurtuluşu için şunu öneriyordu: «Biz ancak Çarlığı, Polonya'yı ondan kurtarmak sure-

tiyle zayıflatabiliriz, onu devirmek ise Rus yoldaşların görevidir.» Bu cümlede öz olarak anlatılanlarla Polonya işçi sınıfı hareketini, ezen ülkelerin işçi sınıfı hareketinden ayırma politikası güden PSP, böylelikle emperyalistlerin Polonya üzerindeki oyunlarının da aleti durumuna düşüyordu.

Lenin, PSP'nin bu tavrı üzerine şunları söylüyordu:

«Ekonomik gelişim siyasi bütünün farklı parçalarını gittikçe daha fazla bir araya getirmeye devam ettikçe, bütün ülkelerin burjuvaları ortak düşmanları proletaryaya karşı ve ortak müttefikleri Çarlığı desteklemede gittikçe daha sıkı bir bütünde birleştikçe, PSP'nin bizim çarlığın devrilmesi amacımızdan farklı olan Rusya'nın parçalanması isteği boş sözdür ve öyle kalacaktır. Ama şimdi bu otokrasinin boyunduruğu altında inleyen *proletaryanın kuvvetlerinin bölünmesi,* PSP'nin hatasının dolaysız sonucu, onun burjuva demokratik formüllere tapınmasının dolaysız ürünü; acı gerçekliktir. Proletaryanın bu bölünüşüne gözlerini kapayabilmek için, PSP, şovenizme kadar alçalmak ve Rus Sosyal Demokratlarının görüşlerini şu şekilde sunmak zorunda kalmıştır: «Biz (Polonya'lılar) Sosyal devrimi beklemeliyiz ve o zamana kadar sabırla ulusal baskıya tahammül etmeliyiz. Bu korkunç bir sahtekarlıktır. Rus Sosyal-Demokratları asla böyle bir şey tavsiye etmemişlerdir, tam tersine kendileri, Rusya'da ulusal baskının her türlü görünümüne karşı savaşmışlar ve tüm Rusya proletaryasını da savaşa çağırmışlardır, *kendi* programlarına yalnızca tüm dillerin, milliyetlerin, vb. tam eşitliği statüsünü koymamışlar, aynı zamanda her ulusun kendi geleceğini tayin hakkının tanınmasını da koymuşlardır. Bu hakkı tanımak suretiyle, biz, ulusal bağımsızlık talebini desteklememizi proletarya mücadelesi çıkarlarına tabi kılıyoruz. Ve bizim tutumumuzu ancak şovenistler Rus'un Rus olmayana olan güvensizliğinin bir ifadesi olarak yorumlayabilir.» (Lenin, Programımızda Ulusal Sorun, Kurtuluş Sosyalist Dergi, Sayı: 11)

PSP'nin, böylelikle Polonya sorununu değerlendirirken sınıfsal bakış açısını terk ederek, sorunu şovenizmle karartıp siyasi mücadelenin birliğini engellemesine karşı, Polonyalı Marksistler, PSDP (Polonya Sosyal Demokrat Partisi)'ni örgütlemişler ve Polonya işçi sınıfı hareketiyle ezen uluslar işçi sınıfı hareketlerinin birliğini (aynı zamanda örgütsel birliği) savunmuşlardır. Doğru bir sınıfsal bakış açısıyla (işçi sınıfının çıkarları ana halkasından) hareket eden Polonya'lı devrimciler için Lenin; «burjuva milliyetçi özlemlerin ve tutkuların deriden etkisi altında bulunan bir ülke olan Polonya'da, *gerçekten Marksist, gerçekten proleter ilk partiyi kurmakla* (abç) Polonya'lı Sosyal Demokrat'lar büyük bir tarihsel hizmette bulunmuşlardır.» (UKTH, S: 94) demektedir.

Polonya'lı devrimciler, Polonya milliyetçiliğinin bazı tezlerine karşı tutarlı davranırlarken, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı konusunda olumsuz bir tavrın içine girerek, RSDİP'nin programının 9. maddesinde yer alan ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesine karşı çıkmışlardır. Lenin, sorunun bu noktasında, Polonya'lı devrimcilerin görüşleri için şöyle diyor: «Kimi küçük ulusların görüşünün, özellikle, milliyetçi sloganlarıyla halkı aldatan Polonya burjuvazisine karşı savaşımlarında ulusların kendi kaderlerini tayin ilkesini reddetme yanılgısına sürüklenmiş olan Polonya Sosyal-Demokratlarının görüşünün Enternasyonal tarafından benimsenmesi, taktik bir yanılgı, Marksizm yerine Prodhon'culuğun konması olur ve bu, pratikte ister istemez büyük devletlerin uluslarının en tehlikeli şovenizminin ve oportünizminin desteklenmesidir.» (UKTH, S: 157)

1903 yılında RSDİP'nin 2. Kongresini, 9. maddeye karşı oldukları için terk eden Polonya'lı devrimciler, 1906 yılındaki Birleşme Kongresi'ne geldiler ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını programına almış olan RSDİP'ye katıldılar.

Buraya kadar anlattıklarımızdan çıkarılması gereken siyasi sonuçları şöyle belirtebiliriz:

1 — Polonya sorununun çözümü, Polonya'nın ilhak edilerek üçe bölünmüş olmasına rağmen, Polonya işçi sınıfı ile ezen ulusların işçi sınıfının en sıkı birliğinden, Polonya devrimcileri ile Rus devrimcilerinin aynı parti içinde birlikte örgütlenmelerinden geçiyordu. Polonyalılar arasında büyük bir Rus düşmanlığının varlığına rağmen, Rusya'da gelişmiş bir işçi sınıfı hareketinin olması (ve bu hareketin ulusal soruna doğru bakışı) gelişen kapitalizme bağlı bir biçimde Polonya ve Rusya arasındaki ilişkilerin sıklaşması, ortaya ortak düşman olarak Çarlığın yanında burjuvazinin de birleşmiş gücünü çıkardığı için, ayrıca da Polonya ile diğer ezen ulusların yaşadıkları yerler arasında coğrafi bir kopukluğun bulunmaması, vb. somut nedenlerden, birlikte örgütlenme tezi doğruydu. Lenin, Polonya'lı devrimcilerin PSDP adıyla örgütlenmelerini överken, bu teze ters düşen bir şey söylemiyordu. Çünkü Polonya'lı devrimciler, Polonya milliyetçilerinin örgütlenmelerine karşı doğru bir davranışla PSDP'yi kurarken, bu örgütlenmeyi bağımsız bir parti olarak ve Polonya işçi sınıfı hareketini Rus işçi sınıfı hareketinden ayrı olarak sürdürme anlayışı içinde değillerdi. Tam tersine RSDİP saflarında örgütsel birliği savunuyorlardı. Sadece ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi konusundaki tutarsız görüşleri nedeniyle, belirli bir dönem RSDİP dışında çalışmışlardır. Bu tavrın doğruluğu kuşku götürmektedir. Hiç kimse PSDP örneğini kendi «bağımsız örgütlenme» tezini haklı göstererek öne süremez. Çünkü bu sorunda doğru olan görüş Lenin'indir; birlikte örgütlenme anlayışıdır.

2 — Polonya sorunu, ulusal sorunun çözümünde, ezen ulus devrimcileri ve ezilen ulus devrimcilerine düşen görevlerin neler olduğunun da açıklığa kavuşması açısından iyi bir örnektir. Ezen ulus devrimcilerinin «ayrılma özgürlüğü»nü ezilen ulus devrimcilerinin de birleşmeyi savunmaları, Polonya örneğiyle, hayatın canlı pratiğinde sınanmıştır. Ayrıca ezen ve ezilen ulus milliyetçiliğine karşı tavır konusunda da iki ulusun

devrimcilerinin yürüttüğü mücadele (Polonya ve Rusya örneğinde) oldukça öğreticidir.

RSDİP çatısı altında, ezilen ve sömürge ulusların devrimcileri, kendi ülkelerinde işçi sınıfı hareketine önderlik eden özerk örgütlenmeler yarattılar. Bu özerk örgütlenmelerin bir örneği olan *Ermeni Sosyal-Demokratları Ligi* üzerinde de kısaca durmak istiyoruz. Çünkü, gözlerini hırs bürümüş bazı «şaşkın çevreler» tarafından Ermeni Ligası da «bağımsız örgütlenmeye» örnek olarak sunulmaktadır.

Ermeni Sosyal-Demokratları Ligi, örgütlenme sorunu açısından birlikte örgütlenme anlayışını doğrulamakta ve bu konuda *birleşik, merkezi bir işçi sınıfı partisinin kolunun* nasıl olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yani Lig örneğinin uzaktan veya yakından «bağımsız örgütlenme» yle bir ilişkisi yoktur.

Ermeni Ligi'nin kendisi için söyledikleri ve hem ulusal sorunla ilgili programı, hem de pratiğe yansıttığı çalışmaları araştırıldığında ortaya şu gerçekler çıkmaktadır:

1 — Ermeni Sosyal-Demokratları Ligi, «örgütlenme ağını bütün Rusya sathına yaymış olan Rus Sosyal-Demokrat Partisinin bir kolu olarak.., faaliyetlerinde RSDİP ile tam bir uyum içinde olup, onunla birlikte, genelinde Rusya proletaryasının, özelinde ise Ermeni proletaryasının çıkarları için mücadele» ettiğini açıklamaktadır. Ermeni Ligi, «kavraması gereken halkayı kavrayarak» yani Ermeni işçi sınıfının kurtuluşu halkasından soruna yaklaşarak doğru olan çözümü, birlikte örgütlenmeyi savunmaktadır.

2 — Lig, Ermenistan'da işçi sınıfı hareketini geliştirmek için mücadele ederken, *Proletarya* adlı bir gazeteyi de kendi yayın organı olarak çıkarmaktadır. Proletarya gazetesi Ermenice yayınlanmaktaydı ve alt başlığında Rus Sosyal Demokrat İşçi partisi yazılıyordu.

3 — Lig, ulusal sorunun çözümünü *federatif cumhuriyet*'te görmüş ve bu talepte bulunmuştur. Lenin

Ermeni Sosyal-Demokratları Liginin programında yer alan bu talebe karşı çıkmış ve onun yerine «Lig, tam tutarlı olabilmek için, kendisini genel olarak bir demokratik cumhuriyet talebiyle» sınırlamalıdır, demiştir.

Dördüncüsü, Ekim devriminden önce devrimciler, ulusal sorunla ilgili işçi sınıfının genel politikası konusunda ne söylemişlerse, onlar Ekim devriminden sonra da ve günümüzde de özünde değişmemiştir. Çünkü, ulusal sorunla ilgili Lenin ve Stalin'in yazdıklarının dayandığı temeller hep ilkesel bir bakışı ifade etmiştir. Rusya'daki devrim mücadelesinde de doğrulanan bu ilkeler, bugün için de aynı önemlerini korumaktadırlar. O ilkelerin değiştiğini iddia etmek, Marksizm-Leninizmi inkar etmekten başka bir anlama gelmez. Günümüze kadar ki değişikliklerle (devrimini zafere ulaştırmış diğer ülkelerin deneyleriyle de) bu ilkeler hem bir daha doğrulanmışlar, hem de zenginleşerek ulusal sorunla ilgili perspektif gelişmiştir.

(Devam edecek)

KURTULUŞ

Faşizm ve «Devrimci Yol»

Türkiye'de siyasi arenada boy gösteren bütün partiler, istisnasız demokrasiden bahsetmektedirler. AP'nin lideri Demirel'den tutun, faşist Türkeş'e kadar bütün siyasi parti liderleri demokrasiden bahsediyorlar. Ve yine bütün siyasi partilerin görünürdeki çabaları demokrasiyi «kurtarmaya» yönelik. Faşist Türkeş'in bile sık sık demokrasiden bahsetmesi komik, ama gerçek. Aynı durum uluslararası platformda «Hür Dünya'nın kurtarılmasıyla» kaba bir paralellik arzediyor, dünyada en gerici rejimlerle işbirliğini sürdüren ve bu barbar rejimlere desteğini esirgemeyen Amerika, özgürlük savunucusu kesilebiliyor. Yine aynı Amerika'nın Başkanı Carter, ülkesinde zencilerin durumunu hiç söz konusu etmeden, yurdundaki yurtseverleri, devrimcileri işkencehanelerde ard ardına öldüren zalim Şah'ı desteklediğini bildirirken, insan haklarından ve insan hakları savunuculuğundan bahsedebiliyor.

Tarihi gelişim izlenirse ne köleci toplumda köle sahiplerinin, ne de feodal toplumda senyörlerin, bütün toplum için özgürlük, insan hakları ve demokrasi gibi taleplerine rastlanmaz. Bu tür talepler tarih sahnesinde, burjuvazinin feodalizme karşı mücadelesinde boy gösterir. Fransız burjuva devrimcilerinin talepleri aynı zamanda egemen sınıf feodaller dışında bütün toplumun talepleriydi ve bu nedenle de burjuvazi toplumun önderliğini ele geçirerek devrimini gerçekleştirdi.

Burjuva diktatörlüğünün serbest rekabete tekabül eden devlet biçimi burjuva demokratik devlettir.

Fakat bu devlet toplumun çıkarlarının temsilcisi değildir, bu devlet yine sınıfsal bir diktatörlüğün, burjuvazinin diktatörlüğünün bir ifadesidir. İşte bu nedenle burjuva ideologlarının aksine marksistler genel olarak demokrasiden değil, bir sınıf için demokrasiden bahsetmek gereğini vurgularlar. Demokrasiden bahsedilirken marksistler şunu sormayı asla unutmaz; «hangi sınıf için?» Kapitalizmin serbest rekabetçi döneminden tekelci evreye dönüşümü, artık demokrasiden siyasi gericiliğe geçişin de ifadesidir. Bu objektif siyasi gerçeğe karşın, emperyalist metropoller «demokrasinin» «özgürlüklerin» ve «insan haklarının» savunuculuğunu hiç kimseye bırakmamaktadırlar, hem de daha önce de belirttiğimiz gibi dünyanın her tarafındaki gericiliğe destek olmaktadırlar.

Artık dünya, burjuva devrimlerinin gerçekleştirildiği, burjuva cumhuriyetlerinin tipik devlet biçimi olduğu serbest rekabetçi dönemin dünyası değildir. Dünya o dönemden bu yana, kapitalizmin serbest rekabetçi dönemden tekelci evreye geçtiği bir dünya haline gelmiştir. Kapitalizmin 1900'lerden bu yana emperyalist aşamaya geçmesi artık kendini savunabilmek için yeni araçlar yaratmasını gerekli kılmıştır. Çünkü 1. dünya savaşı ortaya, kapitalizme alternatif bir güç çıkarmıştır. Artık dünyada proletaryanın diktatörlüğünde bir ülke vardır ve bu durum burjuvazinin bu alternatifi geçersiz kılabilecek yeni çareleri yaratmasını gerekli kılmaktadır. Faşizm ancak bu perspektif ışığında ele alınırsa kavranabilecektir. Bu perspektif her şeyden önce faşizmin sınıfsal özünün analizini gerekli kılmaktadır.

1. ve 2. dünya savaşı sonrası ve ard arda ortaya çıkan ulusal kurtuluş mücadeleleri emperyalizmin at oynattığı alanı daraltmaktadır. Bu durum emperyalizmi daha saldırgan, daha zorba kılmaktadır. Ama bu gün sosyalizmin dünya ölçüsünde kazandığı prestij ve sosyalist kampın, emperyalizme bir alternatif olarak varlığını koruması, sözde de olsa emperyalizmin «demok-

rasi» ve «hür dünya» havarisi kesilmesini getirmektedir. Bu gün Somoza'ların, Pinochet'lerin, Şah'ların vb. lerin kimin desteğiyle iktidarlarını sürdürebildikleri ortadadır.

Genel olarak dünyanın evrimi söz konusu edildiğinde kapitalizmin nasıl gericileştiği açıkça görülebilir. Bu gericilik eğilimi, kendini, özellikle 2. dünya savaşından sonra, emperyalizme bağımlı ülkelerde göstermektedir. Bu ülkelerin sosyal ve ekonomik yapıları siyasi istikrarın sağlanabilmesini imkansız kılmaktadır. Bu ülkelerdeki siyasi iktidarlar ya faşist ya da faşizmin tehdidi altındadırlar.

Ülkemizde 12 Mart girişimi, MC'ler ve bu günkü ortam gözönüne alınırsa bu gelişim Türkiye için de pek farklı değildir. Faşizme karşı mücadele açısından, durumun ve gelişimin tutarlı bir analizi, gereğini fazlasıyla duyurmaktadır...

Kurtuluş, yayınına geçmişin eleştirisiyle başlamıştır, bu yazıları ise hemen devlet üzerine yazıları takip etmiştir. Çünkü devlet konusu, devrim sorunuyla dolaysız bağlantılıdır. Bu gerçek yanında, devlet konusu, Türkiye solundaki bütün oportünist grupların oportünizmlerinin en bariz bir biçimde yansıdığı bir konudur. Bu yazıda esas olarak «Devrimci Yol»u eleştireceğiz. Fakat, TKP'nin devleti demokratikleştirmesi, dünyaya ÇKP gözlüğüyle bakanların üç dünya analizleri akla getirilirse Marksist-Leninistlerin devletten ne anladıklarının incelenmesinin gereği daha iyi ortaya çıkacaktır. Bizim «Devlet» yazımızı yine «Demokrasi» ve «Faşizm» yazılarımız takip etti. Bu konuları dergimizde incelememiz bir diğer yanıyla, oportünistlerin bu konulardaki kafa karışıklıklarını sergileme olanağını sağladı. Özellikle CHP'nin hükümet olmasıyla birlikte, devleti demokratik veya faşist olarak niteleyenlerin tutarsızlıkları, sosyal pratikte ortaya çıktı. CHP'yi ulusal burjuvazinin partisi olarak değerlendiren «TKP» dünyaya 141-142 penceresinden bakmaktadır. Ve onun her türlü olayı değerlendirmesi bu kritere göredir. TKP'nin UDC'sinin

büyük müttefiki CHP yolunu şaşırarak «işbirlikçi» AP'den ayrılan üç-beş mebusla cephe kurarak hükümeti oluşturmuştu. Bu hükümetin demokrasisini ise bütün Türkiye gibi TKP de izliyor olmalıdır.

Yine devleti faşist olarak niteleyenlerin bugün, devletle faşistler arasındaki mücadeleyi izah etmeleri oldukça güç olmaktadır.

Devrimciler süs için analiz yapmazlar. Analizleri belirli siyasi amaçlara varmak içindir. Yine sosyalistler, analizlerinde objektif olmak zorundadırlar, objektif gerçeğin yerine subjektif olarak kendi düşüncelerini geçirmezler. Düşünce ve eylemlerinin başarısı sorunlara objektif olarak yaklaşabilmelerine bağlıdır. Yukarıda kısa da olsa belirttiğimiz gibi, çeşitli oportünist gruplar objektif gerçeği görmek yerine objektif gerçeği görmezden gelerek sistemler kurmaktadırlar. Somut gerçekle ilintisiz her türlü düşünce gibi bu sistemler de hayata cevap verememektedir. Bu durum ortaya çıktığında, günah çıkartmaya benzer tarzda öz eleştiriler yapılmaya, hayat tarafından tutarsızlığı ortaya konulan görüşlerin sağı solu budanarak hayata uydurulmaya çalışılır.

Bugün Çayan'ın görüşlerini savunduğu savında olan «Devrimci Yol»un, Çayan'ın analizleri sonucu ulaştığı silahlı mücadelenin temel alınması görüşüyle pek ilgisi kalmamıştır. Ama «Devrimci Yol» oldukça usta bir şekilde, Çayan'ın görüşlerinin kendi içindeki tutarlılığına aldırmadan, sadece Çayan'ı istismar temelinde eklektik görüşlerle bugüne gelmiştir. Faşizm üzerine geliştirdiği görüşler de böyle ele alınmalıdır.

«DEVRİMCİ YOL» ve FAŞİZM

Bugüne kadar «Devrimci Yol»la ilişkin eleştirilerimiz, temelde, sözde savunuyor olduklarına ilişkindir. «Devrimci Yol»un yazı yazarken hareket ettiği nokta; Kesintisizlere ve Çayan'a «ters» düşmemeye çalışmaktır, ama çelişkisi de burada başlamaktadır. «Devrimci Yol»,

özünde, Çayan'ı «eleştirmeden eleştirmektedir» ve tercih ettiği bu yöntem nedeniyle de sık sık çıkmaza girmektedir. Bu çıkmazlar, yapılan eleştirileri ciddiye almamak biçiminde belirdiği gibi, örgütlenmesinde izlenen «otonom yapıların» aşılmamasında da kendini göstermektedir. Bugüne kadar Kurtuluş'un «Devrimci Yol»u eleştirmekten başka bir iş yapmadığını iddia eden «Devrimci Yol»un şimdiye kadar çıkan sayıları izlenirse, Kurtuluş'a değinmediği sayısı bulunamaz, bu konuda da dürüst samimi değildir. Kurtuluş'un en temel konulardaki eleştirilerini birkaç satırla geçiştirmeyi beceren «Devrimci Yol», demagoji yapabileceğine inandığı satırlar üzerine sayfalar yazar ve bu tutumuyla da böbürlenir. Genel olarak, anlamsız ve dedikodu düzeyini aşmayan eleştirilerine başlarken de, yazıya, aslında Kurtuluş'un pek ciddiye alınmaması gerektiği üzerine, bir pasajla girilir. Bu konuda haksızlık yapmadığımız inancındayız. Çünkü söylediklerimiz hayat tarafından her gün doğrulanmaktadır. Ayrıca bu tesbitimiz, daha yeni «Devrimci Yol»dan ayrılan bir grup tarafından da doğrulanmaktadır. «Dev-Genç» özel sayı 3'te şu satırlara yer verilmektedir. «Örneğin, KSD'yi eleştirmenin gereksizliğinden dem vurur ama, sayfalar dolusu yazıyı ve eleştiriyi KSD'ye ayırır. Ama bir türlü KSD'nin kendisi için bir tehlike olduğunu ve onun için eleştirmek gereğini söyleyemez.» Bizim «Devrimci Yol» için «tehlike» olup olmamız bir yana, «Dev-Genç» bir gerçeğe işaret etmektedir.

Aslında «Devrimci Yol», Kurtuluş'u değil, Marksizm-Leninizmi, teoriyi ciddiye almamaktadır. Yazılara başlarken, bir önceki sayılarında ettiği harcı alem satırları alıp «bak biz daha önce de belirtmiştik» diyen «Devrimci Yol»un bu güne kadar üzerinde ısrarlı olduğu tek bir siyasi tesbiti yoktur. «Devrimci Yol»un bütün tesbitleri lastik gibidir ve istendiği yere çekilir. «Devrimci Yol» bu alışkanlığa Çayan'ın görüşleri üzerine getirdiği «anlaşılmaz» yorumlarla başlamıştır. Tek başına bu tutumu «Devrimci Yol»un oportünist olarak tescillenmesi için yeterlidir.

«Devrimci Yol»un bir çok konudaki hatalarının ve faşizm konusunda sıraladığı zırvaların temelinde, en temel konulardaki sakat bakışı yatmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi Çayan'ı istismar anlayışı, geçici olarak «Devrimci Yol»a bir şeyler «kazandırmakla» birlikte bugünkü tutarsızlıklarının da dolaysız nedeni olmuştur.

«Devrimci Yol» sözde savunduğu temel mücadele biçimi silahlı propagandanın, emperyalizm ve emperyalizmle Türkiye ilişkilerinin somut analizine dayandığını söyler ve yine bizim gibi ülkelerde sürekli faşizmi «analiz» ederken de şöyle satırlar yazarlar:

«Sömürge tipi faşizm olayı emperyalizmin varlığıyla birlikte incelenerek bu bütünselliğin gelişimi içinde açıklanmaya çalışılmalıdır. Birdenbire ortaya çıkmış bir olgu değildir, onun çekirdeği 1. ve 2. bunalım dönemlerinde mevcuttur, yani emperyalizmin sömürü politikasında yatmaktadır. Ama sistem olarak belirleyici duruma emperyalizmin 3. bunalım döneminden sonra girmiştir. SÜREKLİ FAŞİZM, emperyalizmin gizli işgal esprisiyle belirleyici olmuş, ortaya çıkmıştır.» (Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik, S: 93)

«Sömürge tipi faşizm», «Sürekli faşizm», «Gizli faşizm», «Kurumsal faşizm» gibi ilginç faşizm buluşları yapan «Devrimci Yol», biraz da bu çıkmazlara daha önce de belirttiğimiz gibi geçmişi istismar çabaları nedeniyle girmiştir. Yukarıda görüldüğü gibi «Devrimci Yol» büyük laflar etmeyi çok sevmektedir. Sömürge tipi faşizmin emperyalizmden koparılmadan incelenmesi gereğine değinen «Devrimci Yol», bu faşizm türünün öyle birden ortaya çıkmadığını ve onun çekirdeğinin 1: ve 2. bunalım dönemlerinde olduğunu, fakat belirleyici duruma emperyalizmin 3. bunalım döneminden sonra girdiğini bir güzel belirttikten sonra, aynı faşizm anlayışını (büyük harflerle) sürekli bir hale getirerek noktalıyor. (gerçi son zamanlarda «Devrimci Yol» bu sürekli faşizm kavramını pek kullanmamaktadır.) Gerçekten «Devrimci Yol», emperyalizme «genel bir

yaklaşımda» bulunduğu «Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik» isimli broşüründe (Faşizm konusunda birkaç söz» ederken, ancak faşizm üzerine birkaç söz, ama deli saçması bir kaç söz edebileceğini kanıtlıyor. Ayrı bir broşürde yer alan ve aklı başında insanların pek içinden çıkamayacakları «bunalım ve buhran» hikayelerine değinme gereği yoktur, daha sonra da aynı konular üzerindeki tutarsızlıklarını ,ustalara yüklemeye çalışarak, oldukça ilginç bunalım hikayeleri anlatmışlardır. Ve dedikleri gibi tutarsız faşizm görüşlerine, bir yanıyla da tutarsız emperyalizm analizleri temel olmaktadır.

Sözde Çayan'ı savunan «Devrimci Yol» Çayan'ın söylediklerinin Engels, Lenin ve Stalin'den kaynaklandığını desteksiz bir palavrayla ilan ederken bir taşla iki kuş vurduğu inancındadır. İlk olarak Çayan'ın görüşlerini Engels, Lenin ve Stalin'e dayandırarak eleştiriden kurtulacaklardır, ikinci olarak da dokunulamayan tabularla Çayan istismarı devam edecektir. «Devrimci Yol»un pek meşhur bunalım hikayeleri işte böyle başlar. «Devrimci Yol»a göre: «Bir çok kişi Mahir Çayan arkadaşın Engels, Lenin ve Stalin'den kaynaklanarak formüle ettiği genel bunalım teorisiyle, Sovyet revizyonistlerinin genel bunalım teorisini karıştırmaktadır.» («Devrimci Yol», sy: 3.) Biz kimlerin Çayan'ın «Engels, Lenin ve Stalin'den kaynaklanarak formüle ettiği genel bunalım teorisi»ni, «Sovyet revizyonistlerinin genel bunalım teorisiyle karıştırdığını» bilmiyoruz. Bu işi yapanları «Devrimci Yol»da açıklamamış, yalnız, Zaradov'dan alıntılarla «revizyonistlerin tutarsız bunalım teorileri» ortaya konulmuş. Daha sonra da Engels Lenin ve Stalin'den kaynaklanarak ortaya konulduğu söylenen «genel bunalım teorisi» şöyle formüle edilmiş:

«Emperyalizm çağı, kapitalizmin genel bunalım çağıdır. Genel bunalım evrelere bölünür. *Birinci evre birinci dünya savaşına kadar ki dönemdir.* (abç) Bu evrede keskinleşen çelişkiler, birinci dünya savaşıyla geçici olarak çözümlenir. Bu savaş ise, Çarlık Rusya'sından Sovyetler Birliği'nin doğmasında önemli bir rol oynar.

İkinci evre, birinci dünya savaşının sonundan ikinci dünya savaşına kadar sürer.» (abç) («Devrimci Yol» s: 3)

Daha önce «Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik» broşüründen yaptığımız alıntıya göre «Sömürge tipi, sürekli faşizm» çekirdek halinde 1. ve 2. bunalım dönemlerinde vardır. Yoksa «birdenbire ortaya çıkmış bir olgu değildir». Yukarıda «Devrimci Yol»un 3. sayısından aldığımız satırlarda da Engels, Lenin ve Stalin'den kaynaklanarak, «Sömürge tipi, sürekli faşizmin» çekirdek halinde bulunduğu 1. ve 2. bunalım evreleri «sergileniyor.» Aslında sergilenen, «Devrimci Yol»un cehaleti ve sefaletidir. Yine «Devrimci Yol» her zaman başvurduğu yönteme başvurmakta deli saçması görüşlerine ustaları ortak etmeye çalışmaktadır. Burada, Stalin'in bunalım dönemleri üzerine söylediklerini aktarmadan önce, «Devrimci Yol»cuların, faşizm analizlerini nasıl bunalım dönemlerine bağladıklarını gösteren birkaç satırı daha aktaralım.

«Bu sömürge tipi faşizmi, tarihi gelişimi içinde, emperyalizmin çeşitli bunalım dönemlerinin incelenmeden açıklanması bazılarına *her yönetim biçimini faşizm* olarak nitelemeye itmektedir. Bu yanlış bir eğilimdir. Bu, Marksizmin zengin karmaşıklığı içerisinde yolunu şaşıranların varacağı sonuçtur. Biz Marksizmin yolunu şaşırmış konukları değiliz.» (Emper. ve Yeni Sömürgecilik s. 95)

Yukarda da görüldüğü gibi, «marksizmin yolunu şaşırmamış konukları, Marksizmin zengin karmaşıklığı içersinde yollarını şaşırmamak için, faşizm ile bunalım dönemleri arasındaki ilişkiyi saptıyorlar. Bunalım dönemlerine ilişkin incelemelerinin sonuçlarını yukarıda daha önce aktarmıştık ve yine bu görüşlerinin kendi söylediklerine bakılırsa Engels, Lenin ve Stalin'den kaynaklandığını belirtmiştik. Şimdi de aynı konuyla ilgili olarak Stalin'in söylediklerini aktaralım.

«Dünya kapitalist sisteminin genel bunalımı özellikle Sovyetler Birliği'nin kapitalist sistemden ayrılma-

sı dolayısıyla, *birinci dünya savaşı süresince başlamıştır.* * (abç) Bu genel bunalımın ilk aşaması olmuştur. *İkinci dünya savaşı süresince, hele Avrupa ve Asya'da halk demokrasisi ülkelerinin kapitalist sistemden kopmasından sonra, genel bunalımın ikinci aşaması gelişti.* (abç) Birinci dünya savaşı döneminde birinci bunalımı ikinci dünya savaşı döneminde ikinci bunalım, bağımsız ayrı bir birinden kopuk olarak değil de, dünya kapitalizminin genel bunalımının gelişmesinin aşamaları olarak görülmektedir.» (Stalin, Son Yazılar s. 109)

Kaba bir karşılaştırma, «Devrimci Yol»un Stalin'den kaynaklandığını iddia ettiği görüşlerle, Stalin'in görüşlerinin birbirine pek benzemediğini hemen ortaya koymaktadır. «Devrimci Yol»un «emperyalizmin çeşitli bunalım dönemlerine ilişkin incelemesi'nin, her şeyden önce Stalin'in görüşleriyle pek uyuşmadığını gördük. *Bu tutarsız ve uydurma emperyalizm analizleri üzerinde yükselen faşizm görüşlerinin tutarlı olması da beklenemez.*

«Devrimci Yol»un hatalı faşizm görüşleri devleti yanlış kavramaları nedeniyledir. İşte bir yanıyla da, Kurtuluş'un devlet üzerine olan yazılarını «Devrimci Yol», bu nedenle genel doğrular diyerek küçümser. Aslında, «Devrimci Yol»un canını sıkan, genel doğrular dediği yazıların, «Devrimci Yol»un devlet konusundaki tutarsızlıklarını sergilemesidir. «Devrimci Yol» ancak bundan sonra yazdığı yazıları, gözden geçirme gereği duymuş ve hiç bir öz eleştiri yapmadan da yazdığı yazıları

---

* «Devrimci Yol»un bu konuyla ilgili olarakta ilginç tespitleri vardır. Genel bunalım ile ilgili olarak «Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik»te şu satırlar var: «Emperyalizmin genel bunalımını çok farklı yıllarda başlatan teoriler olmasına rağmen, emperyalist aşamaya geçiş olan 1903 yılı genel bunalım için başlangıç alınır.» (Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik s. 23)

Genel bunalımı çok farklı yıllarda başlatan teorilerin Marksizm-Leninizmle ilintisi bir yana, onlardan birinin yaratıcısı da «Devrimci Yol» olsa gerek. Burada da «Devrimci Yol» Stalin'le anlaşmamaktadır.

«düzeltmiştir». «Devrimci Yol»un devlet konusunda yakayı ele verdiği satırlar daha «Devrimci Gençlik» dergisinin 2. sayısındadır.

«Burjuva demokrasisi, burjuva diktatörlüğünün bir biçimidir. Burjuvazinin baskı ve teröre dayanmayan, esas olarak barışçıl yollarla sürdürdüğü yönetimdir. Faşizm ise burjuvazinin terörcü diktatörlüğüdür». («Devrimci Gençlik», S. 2)

Devleti bu hatalı kavrayışları faşizmi de, faşizmin burjuva egemenliğinin biçimlerinden biri olması gerçeğini de kavrayamamaları sonucunu doğurmuştur. Yalnız objektif durum bu olmasına karşın, «Devrimci Yol» yine özeleştiri yapması gerekirken, zevahiri kurtarmanın peşine düşmüş. Bize cevap vermeye çalışırken üstte yaptığımız alıntıdaki kelimelerin yerlerini değiştirmiş, bizim hile yaptığımızı yazmış vb. Bir gerçek var, o da «Devrimci Yol»un devlet ve dolayısıyla faşizm sorununu hiç kavrayâmadığı gerçeğidir.

Baskı ve teröre dayanmayan devlet mucidi, «Devrimci Yol», faşizmi sadece terör olgusuyla açıklamaktadır. Bizim gibi ülkelerde devletin sürekli faşist olduğunu «bilimsel» analizlerle ortaya koyan «Devrimci Yol»cular, TİP'ni eleştirirken «faşizmin devletten kaynaklandığını görmek istemez» demektedir. Yine aynı eleştiri yazısında «Devrimci Yol»da şöyle ilginç satırlar vardır: TİP ve diğer revizyonist çizgilere göre, faşizm tırmanmaktadır. Yani «tarafsız olan devleti ele geçirmeye çalışmaktadır.» («Devrimci Yol» sy. 2)

«Devrimci Yol»un korkunç bir mantığı var, eğer faşizm tırmanıyor derseniz, devletin tarafsız olduğunu kabul etmek durumundasınız. Niçin? O'na cevaba gerek yoktur. «Devrimci Yol»un sorunlara mekanik yaklaşımı O'nu kaçınılmaz bir biçimde ak kara mantığına götürmektedir. Marksistler devleti hakim sınıfların bir aygıtı olarak değerlendirirler, yani Marksistlere göre devlet sınıfsal bir araçtır ve egemen sınıfların çıkarlarını korur, bu anlamda tarafsız değildir. Tabii «Devrimci Yol»un muradı bu değildir, O'na göre devlet zaten

faşisttir. Ya tırmanış ne demektir? Gerçekten olaylara «Devrimci Yol» gözlüğüyle bakıldığında böyle bir şeyden bahsetmek, devleti tarafsız görmeyi gerekli kılar. Ama bir de bugünkü hükümetin yaptığı işler var. Yani «Devrimci Yol»a göre de değişmeyen devletin yürütme erki'nin faşistlerle tutarsız da olsa mücadelesi var, bu gerçeği ne ile izah etmek gerekir. Bu durumda haklı olarak «Devrimci Yol»a devletin hangi taraftan olduğunu sormak gerek, cevabı O'nun düz mantığıyla verirsek devletin proletaryadan yana olduğunu söyleyebilriz. (!)

Daha önce de belirttiğimiz gibi devlet üzerinde hatalı tesbitleri «Devrimci Yol»u akıl almaz «yaratıcılıklara» sürüklemektedir. «Devrimci Yol», MC dönemindeki baskılar ve hükümetteki MHP'nin varlığı nedeniyle, bizim gibi ülkelerde faşizmin yukarıdan aşağıya doğru örgütlenmesi üzerinde teoriler üretmiştir.

«Bizim gibi ülkelerde faşizm devlet eliyle yukarıdan aşağı bir şekilde örgütlenmektedir.» («Devrimci Yol» sy. 8)

Yukarıda da belirttiğimiz gibi hükümette MC vardır. Daha sonra CHP hükümet olunca «Devrimci Yol», faşizmin yukarıdan aşağı örgütlenmesine, bir de aşağıdan yukarı örgütlenmesini ekleyerek «somut koşulların somut analizini» tamamlamıştır. (!)

«Devrimci Yol» devrim sorununu ciddiye almamaktadır. «Devrimci Yol» anti-faşist mücadeleyi ciddiye almamaktadır ve aynı zamanda faşizm analizlerinin tutarsızlıklarında, bu temel sorulara ilişkin yüzeysel görüşlerinin etkisi büyüktür.

«Devrimci Yol» proletaryanın partisi sorununu ciddiye almamaktadır. Bilindiği gibi «Devrimci Yol», «DG» olarak ortaya çıktığında, kaba olarak belirtmek gerekirse, Parti-Cephenin ve Çayan'ın görüşlerinin *tek* savunucusu olduğunu ve her türlü inkarcılığa karşı mücadeleyi şiar edindiğini belirtiyordu. Bu gün gelinen yerde yapılacak bir durum muhakemesi, «Devrimci Yol»un sözde savundukларıyla ilgisinin ne olduğunu

berrak bir şekilde ortaya koyacaktır. Çayan'ın parti hakkındaki görüşleri ve görüşleri ışığında hayata geçirdiği eylemi açıktır. «Devrimci Yol» geçmişi değerlendirirken şunları söylemektedir:

«THKP-C hareketi ASD'den ayrıldıktan sonra oluştu. Ve 12 mart dönemine doğru yaklaşırken sınıf mücadelesinin o günkü gelişmeleri karşısında, silahlı mücadeleyi başlatma kararı aldı * *12 mart dönemi sırasında örgütsel yapılanışındaki eksikler, örgütün ideolojik temellerinin ve bütünlüğünün sağlam olmayışı, bunun sonucu Türkiye tarihinin en büyük takibi koşullarında bölünmeye uğraması gibi nedenlerle yenilgiye sürüklendi.*» («Devrimci Yol», s: 17)

«12 Mart dönemi sırasındaki örgütsel yapılanışındaki (!) eksikler» gibi muğlak, «Türkiye tarihinin en büyük takibi koşullarında bölünmeye uğrama» gibi sansasyonel cümleler bir yana konursa «Devrimci Yol»a göre «THKP-C'nin ideolojik temelleri ve bütünselliği sağlam değildir» ve «Devrimci Yol» bu ideolojik temelleri sağlam olmayan örgütün, ideolojisini savunduğu «iddiasındadır.» Oysa «Devrimci Yol»un lafta da olsa artık geçmişte savunulanlarla bir ilgisi kalmamıştır, fakat istismar anlayışı yüzünden, görüşlerini açıkça söyleyebilme durumunda değildir. Lafta proletarya savunuculuğu dışında aklına proletaryayı pek getirmeyen «Devrimci Yol», proletarya partisini de gelecekte ortaya çıkması *muhtemel* «direniş komitelerine» havale etmektedir. Muhtemel diyoruz, çünkü «Devrimci Yol»' un direniş komitelerini yumurtlamasından bu yana daha görünürde bir şey yoktur. Ama «Devrimci Yol»un bu konudaki cevabı hazırdır.

«Ancak burada hemen belirtmeliyiz ki, sorunun bu şekilde kavranılışı, direniş komitelerinin uzun dönem-

---

* Açıkca görülebileceği gibi, bu satırlarla, Çayan'ın silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olarak seçilmesi anlayışı yerine, silahlı mücadelenin 12 Mart'ta bir zorunluluk sonucu ortaya çıktığı anlatılmaktadır. Bu durum Çayan'ın istismarının acık bir göstergesidir.

li yöneliminin bir saptamasıdır; (?) bu gün, *hemen* ve bu *kapsamdaki* bir oluşumun hızla gerçekleşmesinin beklenemeyeceği ortadadır.» («Devrimci Yol» s. 13)

«Devrimci Yol»un kendiliğindenci bir anlayışla önerdiği direniş komitelerinin, hayata ne kadar cevap verdiği, «Devrimci Yol»un «buluşunu» yapmasından bu yana geçen zaman iyi bir kanıttır, ama, biz «Devrimci Yol»un bu konudaki görüşlerine bu nedenle karşı çıkmıyoruz. Çünkü *Kurtuluş* «Devrimci Yol»un «direniş komiteleri» önerisine daha bu önerinin yapıldığı zaman karşı çıkmıştır. Bu önerinin tutarsızlığı aynı zamanda «direniş komiteleri» ile parti arasında kurduğu ilişkidir. Bu konuya değinmeden önce «direniş komiteleri»nin, kötü bir kopyacılığın ürünü olduğunu belirtelim. «Devrimci Yol» «direniş komiteleri» için şunları söylüyor:

«Direniş komiteleri en geniş anlamda, devrimci halk iktidarının birer *nüveleri* olarak kavranmalı ve bu doğrultuda derinleştirilip geliştirilmelidir.» («Devrimci Yol» s. 13)

«Devrimci Yol»un somut koşulların somut analizinden anladığı sadece ve sadece kopyacılıktır. Düne kadar Çayan'ın «öncü savaşı»nı lafta savunan «Devrimci Yol»cular bu görüşlerin pratikte iflası üzerine Vietnam devrimini kopya etmeye başlamışlardır. İşte, «Devrimci halk iktidarının birer nüveleri olarak» düşünülen «direniş komiteleri» de Rusya'da devrim öncesi hayatın içinden çıkan sovyetlerin kötü bir kopyasıdır. «Devrimci Yol»un parti-cephe ve direniş komiteleri üzerine söylediklerini aktarmak, parti ve direniş komiteleri ilişkisini kavrayabilmek için yararlı olacaktır.

«Bu konunun bu gün önemli yanı, kuşkusuz ki, bu mücadelenin gerçekleşmesinin ön koşulunun, proletaryanın öncü savaşçı partisinin yaratılması olduğudur. Direniş komiteleri mücadelesinin başarıya ulaştırılabilmesi, böyle bir devrimci önderliğin varlığına kopmaz bir şekilde bağlıdır. *Elbette ki bu, direniş komitelerini*

yaratma mücadelesinin ertelenmesi, şeklinde anlaşılamaz. (abç-Kurtuluş) Parti ve cephenin yaratılması uğruna mücadele, ikincinin, birinciye bağlı olduğu bir diyalektik bütünlük içinde kavranabilir (!) Cephenin yaratılması uğrunda mücadele, partinin yaratılması uğrunda mücadeleyi geliştirir. Bu ikisi birbirinden koparılamaz. Cephesel örgütlenmenin bir birimi olan direniş komiteleri ile, partinin yaratılması mücadelesinin birer örgütsel birimi olan kadro çalışmaları arasındaki ilişki de bu şekilde kavranabilir.» («Devrimci Yol» s. 13)

Bu kadar laf kalabalığı içinde söylenmek istenen oldukça basit. Bir sıralama yapılıyor. İşe biraz «diyalektik» karıştırılarak, karmaşık bir görünüm sağlanıyor: hiyerarşide en altta direniş komiteleri vardır; çünkü direniş komiteleri cephesel örgütlenmenin bir birimidir. * Daha sonra hiyerarşide, «cephesel örgütlenme» yer alır, onun da üzerinde parti yer alır, ama, «cephenin yaratılması uğrunda mücadele partinin yaratılması uğrundaki mücadeleyi geliştirir.» Buradaki sıralamaya göre parti ve cephe için mücadele, direniş komiteleri için mücadeleden geçmektedir ve direniş komiteleri için mücadele partileşme sürecinin kaçınılmaz bir halkasıdır. Bu perspektif «direniş komitelerini yaratma mücadelesinin ertelenemeyecek» öneminde saklıdır. Ya proletaryanın mücadelesinin örgütlenmesi, proletaryanın mücadelesi, onlar direniş komitelerinin oluşturulmasıyla halledilecek işlerdir. İşte partileşme sürecinde, yani proletarya partisinin inşa sürecinde, direniş komitelerinin tarihi görevine ilişkin satırlar:

«İçinde yaşanılan süreçte, en geniş anti-faşist kitleyi faşizmin karşısına dikmenin aracı olan ve partileşme sürecine hizmet eden DİRENİŞ KOMİTELERİ'nin *eğitim kurumlarındaki* (abç-Kurtuluş) somut biçimlenmesine ilişkin tartışmalara ışık tutacaktır.» («Devrimci Yol» s. 10)

---

* Bu cephenin, Çayan'ın cephe anlayışıyla ne kadar ilişkisi olduğunu okurlara bırakıyoruz.

Belli ki «Devrimci Yol» partileşme sürecinde kendisi için en önemli alan olarak mektepleri seçmiştir. Zaten bu güne kadar olan «pratiği» de bunu doğrulamaktadır. Aynı anlayışı daha çok önceleri, Devrimci Gençlik dergisini çıkarırken de savunmuşlardır, hatırlanacaktır, o zaman da birlik sorununun çözümü için gençlikten müdahele etmeye karar vermişlerdir. «Devrimci Yol»un bu güne kadar, eğitim kurumları dışında hiç bir alanda «direniş komitelerinin somut biçimlenmesine» ilişkin ne önerisine ne de bir tartışmasına rastladık.

«Devrimci Yol» bilindiği gibi faşizme karşı mücadelede somut önerilere çok önem verir. Bu perspektifinin bir ürünü olarak 5. sayısında şunları söylüyor:

«Tüm oportünist fraksiyonlar, faşist terör ve saldırılar karşısında faşizme karşı mücadele konusunda somut program ve taktikler oluşturma yerine faşizm konusundaki kavram tartışmalarını, ısrarla ön planda tutarlarken, pratikte faşizme karşı teslimiyetten başka bir şey savunmadılar ve yapmadılar.» («Devrimci Yol» s. 5)

Faşizm konusunda kimin ne yaptığı bir yana, «Devrimci Yol»un yaptıkları ortadadır. «Devrimci Yol» kendinin de faşizme karşı mücadelede somut önerilerinin olmadığını düşünerek, her halde, «direniş komitelerini» yaratmıştır. Faşizme karşı mücadele konusunda ise, bu güne kadar «demokratik devrim programının anti-faşist mücadele programıyla çakıştığı» cümlesinden başka bir şey söylememiştir «Devrimci Yol»un dediği somut program da, bu cümle olsa gerek. «Devrimci Yol»un üzerine bu kadar önemle eğildiği «direniş komiteleri»nin örgütlenmesi de partileşme süreci ve cephe sorununa bağlı olarak ele alınmalıdır. Bu konuya daha önce de değinmiştik, şimdi ise direniş komitelerinin çalışma ilkelerini öğrenelim:

«Direniş komitesi çalışması, en geniş kitle çalışmaları içerisinde en dar kadro çalışmalarının temel alınması ilkesi doğrultusunda ve bu ilkenin hayata geçirilmesi mücadelesi olarak görülmelidir.»

Daha önceden öğrendiğmize göre bu kadro çalışmaları «partinin yaratılması mücadelesinin birer örgütsel birimi olan kadro çalışmaları»dır. Ve şimdi partinin yaratılması yolundaki kadro çalışmalarının yapıldığı direniş komitelerinin nasıl örgütleneceğini görelim.

«Demokratik kitle örgütleri kendi aralarında bu temelde bir birlik ve örgütlenme anlayışı getirmelidir. *Devrimci Direniş Komitelerini örgütlemelidirler.*» (abç-KURTULUŞ) («Devrimci Yol» sy. 7)

Daha yukarıda «Devrimci Yol»un partileşme sürecinde mekteplere verdiği öneme değindik. «Devrimci Yol»un bu güne kadar, eğitim kurumları dışında hiçbir alanda «direniş komitelerinin somut biçimlenmesine» ilişkin önerisi yoktur derken aslında haksızlık yaptık. Partileşmeye yönelik direniş komitelerine ilişkin «Devrimci Yol»un yeni bir önerisiyle karşılaştık; «Demokratik kitle örgütleri, Devrimci direniş komitelerini örgütlemelidirler. «Görüldüğü gibi mantıki sonuçlarına ulaştırıldığında, proletaryanın partisinin kaderi, demokratik kitle örgütlerinin kuracağı direniş komitelerine, bağlanmıştır. Daha önce de Çayan'ı tahrif eden, «Devrimci Yol», silahlı progpagandayı -ki temel mücadele biçimidir- partinin kurulmasına bağlıyordu, şimdi de partiyi demokratik kitle örgütlerine havale etmiştir. Ya kendisinin siyasi bir hareket olduğu savında olan «Devrimci Yol», ne yapacaktır? Onu allah bilir. (!)

«Devrimci Yol» «Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik» broşüründe, faşizm üzerine olan kısmında konuya şöyle girmektedir; «Faşizmin bilinen en genel tanımı şudur: «Faşizm finans kapitalin (tekelci sermayenin (!) en gerici, en şovenist ve en emperyalist unsurlarının açıktan açığa yıldırıcı diktatörlüğüdür. (Dimitrov) Faşizm üzerine bunca çok laf eden «Devrimci Yol» un sorunu kavrayamaması ve soruna yaklaşımındaki ilkelliği de bu satırlarda yansımaktadır. Çünkü bu güne kadar «Devrimci Yol» faşizm üzerine ya genel geçer gördüğü lafları etmiş veya sağa sola laf yetiştirebilmek için yazılar yazmıştır. Yukarıda Dimitrov'dan

aldığı «en genel tanımı» bile, «Devrimci Yol» kavramamıştır. Çünkü enternasyonalin bu tanıma ulaşıncaya kadar faşizm üzerine süregelen tartışmalarından «Devrimci Yol»un haberi yoktur. Niçin faşizmin finans kapitalin değil de, finans kapitalin en gerici, en şovenist ve en emperyalist unsurlarının diktatörlüğü olduğu, hem de açık diktatörlüğü olduğunu «Devrimci Yol» hiç kavramamıştır.

Komünist Enternasyonal'in yürütme Kurulu, faşizmin Almanya'da iktidar olmasından sonra (1933 kasım-aralık) faşizmin sınıfsal niteliğini açık seçik ortaya koyan tanımını yapmıştır. Bu değerlendirmede Alman faşizmi, «Mali -sermayenin (finans kapitalin) en saldırgan, en şoven ve en emperyalist diktatörlüğü» olarak tanımlandı. Bilinmektedir ki Mussolini İtalya'da iktidara 1922 de gelmiştir, ama Komünist Enternasyonal'in 6. Kongresinde, faşizm «büyük sermayenin terörcü diktatörlüğü» olarak tanımlanır. Görüldüğü gibi Komünist Enternasyonal'in Yürütme Kurulu'nun 13. oturumuna kadar, «Devrimci Yol»un en genel tanım dediği tanıma ulaşılamamıştır. Bu gün «Devrimci Yol» ve benzerleri uzun ve yoğun tartışmaların ürünü olan bu tanımı, her derde deva maydanoza çevirmişlerdir.

«Devrimci Yol»u daha önce eleştirirken, faşizmin tanımıyla ilgili olarak, «Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik» broşüründe Dimitrov'dan yapılan bir alıntı üzerinde durmuştuk. «Devrimci Yol» «Faşizmin bilinen en genel tanımını yaptığı» bölümde, faşizmin tanımının yapılamıyacağını söyleyerek Dimitrov'dan bir alıntı yapmaktadır. Alıntı şöyle:

«Bütün ülkeler ve halklar için geçerli, evrensel bir faşizm şeması ortaya koymak büyük bir yanlış olacaktır. Bu gerçek mücadeleyi sürdürmemize yardım etmeyecek, zararlı olacaktır.»

Kurtuluş, bu alıntının doğrusunu basarak, «Devrimci Yol»un el çabukluğunu ortaya koymuştur. Oysa bu

alıntıda bir kelime eksiktir. Ve o kelimenin çıkarılması gerçekten «Devrimci Yol»un adeta akıl almaz kıvraklıklarına olanak sağlayacaktır. Alıntının doğrusu şöyle:

«Faşizm, gelişiminin bütün ülkeler ve halklar için geçerli, evrensel herhangi bir şemasını ortaya koymak büyük bir hata olur.»

İki alıntıdaki farklılık açıktır. Faşizm ile faşizmin gelişimi aynı kefeye oturtularak değerlendirme yapılmıştır. Çünkü «Devrimci Yol» şimdiye kadar yaptığı saçma sapan faşizm analizlerinin hesabını vermekten ancak böyle kurtulabilir. «Devrimci Yol»un bu el çabukluğunu ortaya koyduğumuz dergimiz Ekim 1977 tarihlidir, Ocak 1978 tarihli «Devrimci Yol» dergisinde bize cevap niteliğinde yazılan «Faşizm ve Faşizme Karşı Mücadele Sorunu» başlıklı yazı, «faşizm konusundaki tartışma *somut* olmalıdır», cümlesiyle başlamakla birlikte, el çabukluğu yaptığı, konuyu oldukça somut bir biçimde göstermemize karşın, görmezden gelinmiştir. Bu konu üzerinde tekrar duran «Devrimci Yol» daha önceki hatalarını unutmuş gibidir. Ve hiç bir şey olmamış gibi yazılar yazabilmektedir.

«Devrimci Yol» faşizme karşı mücadele sorununu, aslında, demokratik devrim programı ile anti-faşist mücadele programıyla çıkıştırarak, kestirme yöntemlerle çözmek yolunu tercih etmektedir. Yalnız böyle değerlendirmeler, hayat tarafından ters yüz edilmektedir. Çünkü bu değerlendirmelerin ışığında «Devrimci Yol», CHP'yi nereye oturtacağını kestirememektedir. «Devrimci Yol»un bu tutarsızlığı kendine gösterildiğinde ise, «Marksist ittifaklar anlayışına göre, önce ittifak edilebilecek bir güç seçilip, ona göre program uydurulmaz» diyor. «Devrimci Yol» her türlü soruna mekanik yaklaşmaktadır, O'nun mekanik yaklaşımıyla sorunlara bakılsa içinden çıkılmaz tartışmalar hiç bitmezdi. «Devrimci Yol» diyor ki önce ittifak edilecek bir güç bulunuyor ondan sonra program uyduruluyor, «Devrimci Yol»un mantığıyla, önce program uydurulup, son-

ra ittifak yapılacak güçler aranmalı? Belli ki «Devrimci Yol» ikinci yolu tercih ediyor; ilk önce bir program uyduruyor ve onu devrim programıyla çakıştırıyor, ondan sonra da başlıyor posteki saymaya.

Kurtuluş'un CHP ile ilgili değerlendirmelerine şiddetle karşı çıkan «Devrimci Yol», haftalık *Kurtuluş* gazetesinden bir paragraf -ki onu da tahrif etmiştir- alarak, *Kurtuluş'un* söylemediği her şeyi *Kurtuluş'a* söyletmiştir. *Kurtuluş*'taki paragraf şöyledir:

«MC 2'nin gitmesi faşist tırmanış için geçici bir gerileme olacaktır. Bu saptamadan çıkaracağımız sonuç: *Faşizm temellerinin ancak devrimle yokedilebileceğidir.* Faşizmin bütün gerilemeleri, gelecekte tekrar «tehlike» haline dönüşmesini engellemeyecektir.»

İşte bu satırlar üzerine bakın «Devrimci Yol» neler söylüyor:

«Evet CHP iktidara geldiğine göre, *«artık faşizm bir tehlike olmaktan çıktı.»*

Kurtuluş'tan yapılan alıntıdan, «Devrimci Yol»un çıkardığı sonucu çıkaranların ancak, ya kasdına ya da zeka düzeyine bakılır. Ama «Devrimci Yol»cuların daha önce çıkardıkları «Devrimci Gençlik» dergisindeki şu satırları karşısında da pes dememek mümkün değil.

«Bazı demokrasi yanlısı partilerin iktidara gelmesi de durumu esas olarak değiştiremez. Ve böylesi bir durum *faşizmin gerilemesi anlamına gelebilir ancak.»* («Devrimci Gençlik», s. 2) (abç-Kurtuluş)

«Devrimci Yol» faşizmi geriletebilecek demokrasi yanlısı partiyle CHP'yi kasdetmektedir ve bu değerlendirmeden sonra da «CHP'ye bel bağlama (ya da müttefik olma!) sonuçta tekelci burjuvazinin bir kanadı ile faşizme karşı ittifak aramaya götürür» diyebilmektedir. İşte bu anlamsız lafları, «Devrimci Yol»un etmesinin temel nedeni, devrim programıyla, anti-faşist mücadeleyi çakıştırmasıdır.

Yine «Devrimci Yol» bir başka yerde, faşizme karşı mücadele ile ilgili olarak şunları söylemektedir.

«Faşizme karşı mücadele konusunda en genelinde üç temel akımı gözlemek mümkündür.

«Ülkemizde var olan kurumsal faşizmi korumayı (nisbi demokrasi unsurları için tabii (!) açık faşizme karşı ne olursa olsun eldeki bu yapıyı korumayı amaçlayan devlet içinde varolan «demokratik» kurumları *tekelci sermayeye karşı* savunmayı temel alan, politik planda CHP'de ifadesini bulan akım... (abç)

«Bu akımın günümüzde demokrasiyi kurtarma adına tekelci sermaye ile aynı şeyi savundukları görülmektedir.» («Devrimci Yol» S. 6)

Bu satırlardan sonra «Devrimci Yol», faşizme karşı mücadelede yer alan akımları, «oportünist» ve «işçi sınıfının bağımsız siyasi hareketini savunan devrimciler» olarak tanımlıyor. Burada «Devrimci Yol» ile tartışılması gereken ilk sorun CHP'nin hangi sınıfın temsilcisi olduğudur. Yani CHP, oligarşi dışında bir takım sınıf veya sınıfların temsilcisi midir, yoksa oligarşinin bir partisi midir? Bu soruya cevap aldıktan sonra «Devrimci Yol»a ikinci bir sorun sormak gerekmektedir. Bir takım *«demokratik kurumları tekelci sermayeye karşı savunmayı temel alan* (abç) politik planda CHP'de ifadesini bulan akım»la -ki tekelci burjuvaziye karşı bu işi yapmaktadır- anti-faşist mücadelede niçin ittifak yapılamaz? Biz «Devrimci Yol» adına cevap verelim: «Çünkü bizim devrim programımızla anti-faşist mücadele programımız çakışır.» Bu nedenle de devrimde karşımıza alacağımız güçlerle ittifak yapmak anlamsızdır. «Devrimci Yol» Lenin'in alay ettiği her türlü uzlaşmayı ve her türlü geçici anlaşmaları yadsıyan «solculara» pek benziyor. Sık sık marksist ittifaklar politikasından bahseden «Devrimci Yol» bundan da bir şey anlamamıştır. Yoksa marksist ittifak politikası, mümkün olan ittifakı kazanmak ve düşman saflarındaki her bölünmeden yararlanmaya karşı mıdır?

«Devrimci Yol»a göre «anti-faşist mücadelede birlik, bu slogan legal basında tekrarlanarak» sağlanamazmış. Bu güne kadar Türkiye'de anti-faşist mücadelede birliğe yönelik çeşitli öneriler yapılmıştır. Bunlardan «Devrimci Yol»un önerisi kadar hayat tarafından ters yüz edileni yoktur. «Devrimci Yol»un anti-faşist mücadele için önerisi, şimdiye kadar yapılanların devamıdır.

«Demokratik kitle örgütlerinin mevcut haklarının korunmaları uğruna mücadeleleri «birliği» şart koşar. Bu konuda hareketin ortak çıkarları yararına tüm ayrılık noktalarını bilerek, bir olmak zorunludur.» («Devrimci Yol» S. 6)

«Devrimci Yol» sağ eliyle sol kulağını gösterme alışkanlığından kurtulmalıdır. Bilindiği gibi «Devrimci Yol»un demokratik kitle örgütleri dediği örgütler, çeşitli siyasi grupların etkisi altındadır. «Devrimci Yol»un demokratik kitle örgütlerinin birliği için önerdiği yol dolaylı bir şekilde siyasi grupların birliğidir. Niçin «Devrimci Yol» siyasi grupların anti-faşist mücadelede birliği için, gerekli önerileri yapmaz da, «uğrunda savaşılmıyan şey elde edilemez» gibi iç boş laflar eder, anlamak mümkün değildir. «Devrimci Yol»un anti-faşist mücadelede hiçbir ciddi ve akla uygun bir önerisi olmamıştır. Faşizmin lafla yenilemiyeceği gibi hamasi laflar eden «Devrimci Yol» ardından da biz ancak devrimci mücadeleden yanayız diyor ve bu anlayışı kahramanlık edebiyatıyla sergiliyor: «Biz böyle bir birlik çağrısının altına imzamızı değil, (unutulmasın bu laflar demokratik kitle örgütleri adına, «Devrimci Yol» tarafından ediliyor. Tek başına bu satırlar bile «Devrimci Yol»un önerilerinin kendi içinde tutarsızlığını gösteriyor-Kurtuluş) bu yoldaki mücadeleye hayatımızı koyuyoruz.» («Devrimci Yol» S. 7) Ama hayat bütün çıplaklığıyla ortada. «Devrimci Yol»un ilginç birlik önerilerinin hiçbir yerde hayata geçmediği bir gerçek, çünkü «Devrimci Yol» ne önerdiğini (daha doğrusu ne önermediğini) kendisi de bilmemektedir.

Son olarak «Devrimci Yol» ile ilgili bir konuya daha değineceğiz.

Faşizmin başarısı veya başarısızlıgı sınıfsal güç dengelerine bağlıdır. Faşistler ne kadar kudurmuşca saldarırlarsa saldırsınlar, faşizmin zaferi kaçınılmaz değildir. Faşizmi ancak faşizme karşı verilecek örgütlü ve tutarlı mücadele engelleyebilir, bu mücadele herşeyden önce bütün anti-faşist güçlerin birliğini gerekli kılmaktadır. Böyle bir birlik ancak bu birliği sağlayacak unsurların tutarlılığına bağlıdır. «Devrimci Yol» savunamayacağı her konuda yaptığı hatalarda, öz eleştiri yerine, durumu kurtaracak çareler peşinde koşmaktadır. En son «Devrimci Yol»un Adana'da yaptıkları bardağı taşırmaktadır. Ve bütün bu olup bitenlerden sonra «Devrimci Yol» sıkılmadan şunları yazabilmektedir:

«MHP, AP, CHP, KSD, Evet, bütün bunlar, polisin ve faşistlerin bizzat koruyuculuğu altında devrimcilere karşı ortak davranmışlardır.» («Devrimci Yol» S. 23)

«Devrimci Yol» anti-faşist güçlerin birliğini baltalamaktadır. «Devrimci Yol», MHP ile *Kurtuluş'u* aynı kefeye koyarken neyi amaçlamaktadır? Yaptığı işin ne kadar doğru olduğunu mu? Yoksa Kurtuluş'un katlinin vacip olduğunu mu? Bu tutumun ne Devrimci Yol'a ne de anti-faşist eylem birliğine bir yararı vardır. «Devrimci Yol» «suçlu» aramayı bir yana bırakıp, sadece anti-faşist mücadelede birliğe yönelik bir kaç olumlu adım atsın bu yeterlidir.

KURTULUŞ

Sol İçi İttifaklar Üzerine

Herkesin pek bilmediği ama sürekli tekrarladığı «*Birlik*», «*ittifak*» ve «*Cephe*» sorunu her devrim hareketinin stratejik sorunlarındandır. Elbette bunu söylemekle her ittifakın stratejik bir anlam taşıdığını söylemek istemiyoruz. Bazı ittifaklar son derece geçici bir dönemi ilgilendirebilirler. Bizim burada esas olarak ele almak istediğimiz, devrim ittifakları, uzun dönemli ittifaklardır.

Bir ülkenin devrimcileri, dünyanın ve ülkenin somut koşullarından kalkarak doğru bir stratejiyi tesbit edememişler, doğru bir çalışma tarzına ulaşamamışlarsa el yordamıyla hareket etmeye, kendiliğindenciliğe boyun eğmeye mecbur kalırlar. Bu onların niyetlerine bağlı olmayıp, bilincine varamadıkları olgu karşısında içerisine düşmek zorunda oldukları çaresizlik durumudur.

Bu ve bunun gibi öneme sahip her hangi bir konuyu araştırırken, «dağınıklık ve karışıklıkların en derin köklerini araştırmak»la işe girişmek zorunluluğu vardır. Biz ne tarafsız tarihçileriz, ne de yalnızca «anti»yiz. Biz tahlillerimizi siyasi bir hedefe varmak için, karşı olduğumuz şeyleri yoketmek ve yerine daha üstün olanlarını geçirmek için yaparız. Yapacağımız tahliller, ulaşmak istediğimiz hedefe varmanın koşullarının olgunlaşıp olgunlaşmadığını, her iki durumda da davranış hattımızın ne olması gerektiğini ortaya koymak zorundadır. Aksi takdirde bizler yalnızca dünyayı yorumlayan ama onun değiştirilmesi konusunda hiç bir fikri

olmayan insanlar konumunda oluruz. Halbuki bizler yalnızca dünyayı yorumlayan insanlar değil, aynı zamanda onu değiştirmek isteyen insanlarız.

Türkiye sosyalist hareketinin her zaman için en acil sorunu olma özelliğini korumuş olan partileşme sorunu, birlik ve ittifak kavramlarının dışında ele alınması mümkün olmayan bir konudur. İttifak deyince hemen akla örgüt ve dolayısıyla proletarya partisi gelir. Acaba proletarya partisinin olmadığı koşullarda, ittifak, cephe gibi kavramlarla uğraşmak «abesle iştigal eylemek» midir? Asla. *Proletarya partisinin olmadığı* koşullarda da mevcut örgütlenmeler arasında ilkelere bağlı ittifaklar, proletarya partisinin kuruluşu hedefine bağımlı olarak hayata geçirilebilirler.

Her hangi bir parti kurmak ve «proletaryanın partisiyim», demekle proletaryanın partisi olunmaz. Leninist parti, varolan koşullara ve Leninist örgüt anlayışına uygun olarak *oluşan* ve her koşul altında proletarya mücadelesini sürekli kılabilen partidir. Burada özellikle oluşan diyoruz, çünkü, ülkemizde proletarya partisinin *kuruluşu* olayı, burjuva partilerinin kuruluşuyla benzerlik içerisinde kavranmaktadır. Halbuki yeni bir dünyanın yaratıcısı olacak olan proletaryanın öncü müfrezesi, proletarya partisi, kurulmadan önce oluşur ve kurulduktan sonra da oluşmaya devam eder. Yani proletarya partisi, aynı bir canlı gibi her bakımdan sürekli gelişir. Bu gerçeği kavrayamayanlar, belirli bir niceliğe ulaştıklarında proletarya partisini kurabileceklerini sanırlar.

Bu nedenle de şimdiye değin kurulmuş olan bir çok sözde proletarya partisi, kurulduktan sonra oluşmaya çalışmış ama olgunlaşmadan doğmuş bir çocuk gibi yaşama şansını elde edememişlerdir.

Kurtuluş Sosyalist Dergi ilk çıktığında, Türkiye sosyalist hareketinin sınıf temelinin oturmamışlıkla karakterize olduğunu ve tarihi nedenlere bağlı olarak sosyalist hareketin burjuva reformizminin etkisi al-

tında gelişim göstermesinin, bağımsız bir sınıf siyaseti haline gelebilmenin önündeki en büyük engeli oluşturduğunu vurguluyordu. 1971 yenilgisi bir çok gerçeği ortaya koyarken ardında da geniş bir dağınıklık ve yılgınlık bırakmış idi. Bu durum sosyalist hareket içerisinde geçmişe göre çok daha fazla sayıda grubun ortaya çıkabilmesine olanak sağladı. Yılgınlık ve dağınıklığın etkisi altında olanlar dayanacak yerler aramaya başladılar. Daha önce taşıdıkları inançlara karşı büyük kuşku taşıyanlar, hatalarının tarihsel ve sınıfsal köklerini aramaya yönelecekleri yerde, küçük burjuva aceleciliği ve güce tapınma anlayışına bağlı olarak uluslararası çizgilerden yardım umdular. Kısa araştırmalar bir kısım insanları bir tarafa, diğer bir kısım insanı da diğer tarafa savurdu. Bu anlayışların yaygınlaşabildiği ölçüde dünya üzerinde varolan çeşitli siyasal akımlar Türkiye'de de ifadelerini buldular. Büyük bir kolaycılık içerisinde bu çizgileri benimseyenlerin gözden kaçırdıkları gerçek, dünya sosyalist hareketinin kendisinin de bunalım içerisinde olduğu ve dertlere derman olamıyacağı idi.

Uluslararası ayrılıklara göre Türkiye'de de iki ana sapma oluştu. Bunun dışında bilinçlice ya da bilinçsizce bu iki akımın dışında kalmaya çalışanlar da kendi içlerindeki farklılıklarıyla birlikte üçüncü bir akım oluşturdular. Her üç ana akım da kendi içlerinde en şiddetli çatışmaları sürdürmekle birlikte ittifaklarını esas olarak kendi içlerinde aramak zorunda kaldılar. İki ana sapma açısından birbirleri ile ittifak yapmak fiilen imkansızdı. Zira karşılıklı olarak birbirlerini faşist olmakla suçluyorlardı. Her iki tarafın ittifak arayabileceği alan ancak her iki tarafın da «orta yolcu» olarak nitelediği üçüncü akım oluyordu. İttifaklar esas olarak aynı alanda yer alanlar arasında cereyan ederken, alanın temsilcisinin kim olacağı üzerinde de şiddetli bir mücadele sürüyordu. Bu mücadelelerin hangi boyutlara varabildiğini ve hangi yöntemlerle sürdürüldüğünü burada tekrarlamaya gerek yoktur sanırız. Ama kullanı-

lan yöntemlerin büyük çoğunluğunun burjuvaca olduğunu bir kere daha belirtmekte yarar vardır.

MEVCUT DURUM VE ÇEŞİTLİ TAVIRLAR

Marksizmde ittifaklar sorununu ele alırken, bunu özel duruma bağlı bir sorun olarak değerlendirmek, aslında sorunu kavrayamamak demektir. İttifaklar sorunu marksizmin temel sorunları arasında yer almış, üzerine genel bir perspektifin çoktan oluşmuş olduğu bir konudur. Ancak Türkiye'de bu sorunu ele alırken, hem mevcut durumun ittifak sorununu ne ölçüde acilleştirmiş olduğunu, hem de soruna yaklaşan çeşitli siyasal eğilimlerin ne ölçüde hatalar içerisinde olduğunu ve bu yaklaşımların vehametini ortaya koymanın zorunluluğu vardır.

12 Mart Faşist Muhtıra Darbesi'nin getirdiği imkanlarla, oligarşi, içerisinde bulunduğu krize bir ölçüde çare olmak üzere, sosyal muhalefeti zorla bastırıp, ücretleri dondurup düşürerek, taban fiatlarını düşürerek, fiatları artırarak 1973 seçimlerine gitti. Almış olduğu tedbirler gerçekten bir ölçüde kendisini rahatlatmıştı. Ancak çarpık kapitalist yapı için bu rahatlama fazla süremezdi. Nitekim bu rahatlamanın ardından sorunlar yeniden birikmeye, adım adım çözümsüzlüğe doğru gelişmeye başladı. I. ve II. MC hükümetlerini, CHP'nin ağırlıkta olduğu tuhaf koalisyon hükümeti aldı. Bu hükümet biçimi bir yandan CHP'nin kolayca deşifre olmasını engellerken, diğer yandan da oligarşinin bütün taleplerinin, şartların elverdiği derecede kolayca yerine getirilmesini, özellikle tekelci burjuvazinin taleplerinin yerine getirilmesini sağlayıcı bir biçim oldu.

CHP'nin iktidara gelmeden önce vaadettiği en önemli şey, «anarşinin» engellenmesi ve can güvenliği idi. Halkların bu talebinin bayraktarlığını yapan CHP, büyük bir destek gördü. Bu talebin ardına saklanmış olan tekelci burjuvazi de kendi taleplerinin mümkün

olduğunca az toplumsal tepkiyle gerçekleştirilmesinin yolunu CHP iktidarında görmekteydi. El birliğiyle «anarşiyi» engellemek üzere, CHP eklentileriyle birlikte iktidar yapıldı. «Anarşi» engelleneceği yerde gittikçe azıttı. «Anarşinin» gerçek kaynağı olan oligarşi, bir yandan anarşiden şikayet etmeye devam ederken, diğer yandan da, bu toz duman arasında kendi taleplerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. İnsanlar can güvenliği derdindeyken, elbette ki oligarşinin gerçekleştirmekte olduğu diğer operasyonları yeterince tepkiyle karşılıyabilmek büyük ölçüde imkansız olmaktadır. Oligarşi bu «anarşi ortamından», can güvenliği olmayışından, kitlelerin yalnızca bu sorunla uğraşmasından, yalnızca bu sorunun baskısını en ağır biçimde duyar olmalarından o kadar memnundur ki, kendi terör organlarından birini, Kontr-Gerillayı bile deşitre etmekte-tabii ki, sadece sansasyon yaratacak ölçüde-yarar ummaktadır. MİT kendi eliyle Aydınlık Gazetesi'ne Kontr-Gerilla hakkında bilgi sızdırırken bundan başka bir amaçla davranmamaktadır. Elbette ki Kontr-Gerilla gibi faşist bir örgütün deşifre olması iyidir. Ancak iyi olan bazı şeylerin doğru değerlendirilmedikleri takdirde bambaşka amaçlara da hizmet edebileceğini unutmamak gerekir. Kontr-Gerillaya karşı mücadele, pahalılığa, emperyalizme ve teslimiyete karşı, kısacası oligarşiye karşı mücadeleyle birleştirilmediği takdirde, siyasi gerçeklerin geri kalan kısmını örtmesi nedeniyle oligarşiye hizmete dönüşebilir. CHP'nin bugünkü görevi de işte budur.

Türkiye halkları gün geçtikçe bu oyunun farkına varmakta, CHP'nin umut olamayacağını adım adım görmektedir. Ancak CHP'ye yönelmiş olan umutların gittikçe sönmeye başlaması ile birlikte yükselen yeni bir umut kaynağı halkların önüne dikilebilmekte midir? Hem evet. Hem hayır. Olumsuz olarak, faşizmin binbir demagoji ile kendisini kitlelerin önüne bir alternatif, bir çıkış yolu olarak sunmaya çalışması anlamında; evet. Sosyalist hareketin kendisini bir alternatif

olarak kitlelere kabul ettirmesi anlamında ise; hayır. Sosyalist hareket, dağınıklığı içerisinde kitlelere güven verebilme durumundan çok uzaktır. Krizin derinleştiği, sosyal demokrasinin giderek kitleleri sol adına umutsuzluk içerisine sürüklediği ve sosyalist hareketin bir umut olarak yükselemediği her ülkede olduğu gibi, Türkiye'de de nihayetinde faşist hareketin bir alternatif olarak yükselmesi kaçınılmaz hale gelir. Oligarşi bu arada başka alternatifler üzerinde oynar mı, oynamaz mı, bu önemli değildir. Önemli olan sosyalist hareketin bugünkü konumunu koruduğu, bir adım öteye gidemediği takdirde geniş bir kitle desteğine sahip olan faşist hareketin iktidar olacağıdır.

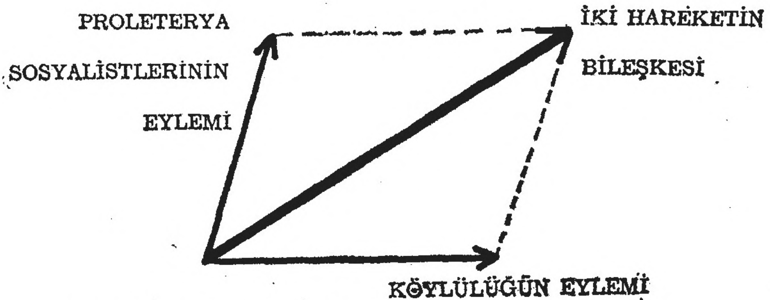
Bu tahlili yaklaşık olarak soldaki hemen her grup yapmaktadır. Tehlikenin önemini şu ya da bu biçimde kavrayan bir kaç grup, faşizme karşı aktif mücadeleyi savunurlarken, şabloncu akımların bir çoğu onları goşizm, maceracılıkla suçlamayla yetinmekte, yerine de burjuvazinin kuyrukçuluğunu, sınıf işbirliğini önermektedirler. Şu ya da bu nedenle ittifak sorununu ciddiye alan beş, altı grubun dışındakiler, ittifak, cephe laflarından bahsederken, hiçbir ittifak çağrısını ciddiye almamakta, «gel benim içime gir, bu iş de böylelikle hallolsun», mantığı içerisinde kendi yollarında yürümektedirler. Hem yukardaki tahlilimize benzer tahliller yapıp, hem de ittifak çağrılarını cevapsız bırakanların muhtemelen iki konumları olabilir: Birincisi, hiçbir ittifaka gereksinme duymaksızın, faşizmi kendilerinin ezeceğini ve devrimi kendi başlarına başarabileceklerini düşünmeleri. İkincisi de faşizmi ezmek ve devrim gibi sorunlarının olmadığı. Her ikisi de aslında aynı kapıya çıkar. Açık olarak söylenmese bile ittifakları engelleyici tavırların temelinde belirtmeye çalıştığımız bu mantık yatmaktadır. İttifak önerilerinin karşısına çeşitli bahaneler çıkartılmaktadır. Ama bütün bu bahaneleri biz yukarda belittiğimiz mantığa indirgeyebiliriz. Bundan sonraki mücadelemizde de bunu yapmak önemli bir görev olacaktır.

İTTİFAK NEDİR?

İttifak, en kısa ifadeyle, aynı doğrultuda eylemde bulunan güçler arasında bir anlaşma ve bir eşgüdümün (koordinasyonun) sağlanması demektir. Birbirinden farklı olan güçler, belirli tarihi dönemlerde, koşulların zorunlu kılması dolayısıyla, kendi aralarında çelişki olsa bile, aynı hedef üzerinde, büyük ölçüde aynı doğrultuda eylemde bulunurlar. Eğer o tarihi dönem açısından eylemleri gerçekten tarihi olarak *aynı dorultuda* ise, bu güçlerin kendi eylemlerini başkalarının eylemleri ile eşgüdüm içerisine sokmaları literatürümüze ittifak olarak geçmiştir. Bu durum ancak eylemler arasında bir paralellik -doğrultunun şu ya da bu ölçüde aynılığı- var ise gerçekleşebilir. Eğer eylemler arasında bir paralellik yok da aynı nokta üzerinde ters doğrultularda etkide bulunuyorlarsa, -örneğin biri tarihi ilerletici bir doğrultuda, diğeri de tarihi geriye götürmek isteyen bir doğrultuda aynı iktidara karşı mücadele veren iki sınıf arasında- ittifak sözkonusu olamaz. Sözkonusu olamaz çünkü, iki ayrı güç aynı nokta üzerinde etkide bulunuyorlarsa da hereketlerinin doğrultusu birbirinin aksine olduğundan, ikisinin ortak eyleminden, daha güçlü bir bileşke değil daha zayıf bir bileşke doğar. Halbuki, ittifak yapmaktan amaç ittifak yapan güçlerinkinden daha büyük güce sahip bir bileşke elde etmektir. Bu söylediklerimizin somutlanmasına geçersek; sosyalist mücadele ile faşistler arasındaki ilişkiyi, sosyal demokrasinin iktidarda olduğu koşullarda gözönüne getirebiliriz: Bu durumda gerek faşistler ve gerekse sosyalistler mevcut sosyal demokrasiye karşı mücadele vermektedirler. Ama sosyalistlerin eyleminin doğrultusu, yeni ve daha ileri bir toplum yaratmak suretiyle tarihi ileriye götürmek, faşistlerinki ise daha karanlık bir toplum yaratmak suretiyle tarihin ileri gidişini durdurmak yönündedir. İşte bu iki güç arasında her hangi bir ittifakın akıllara gelmiyor olmasının nedeni de bu durumdur. Zira çok açık bir biçimde bu iki hareketin tarihsel doğrultusu birbirinin zıddıdır. Bu zıtlık çok

açık olarak görülebildiğinden kimse faşistlerle ittifakı düşünemez. Bu durum başka güçler söz konusu olduğunda karışıkmış gibi görünebilir. Ama üzerinde etkide bulunulan hedefe karşı elde var olandan daha büyük bir bileşke elde edilebilme imkanı varsa ittifaka, yani doğrultuları zıt olmayan güçlerin daha büyük bir bileşkesini elde etmeye gidilir.

Her ittifak özünde bir uzlaşmadır. Ama uzlaşmaya gidilmesi uzlaşan tarafların kendi karekterlerini kaybetmesini gerektirmez. Ancak ittifak birbirinden farklı güçler arasında oluştuğundan ortaya çıkan bileşke, bileşkeyi oluşturan güçlerin hepsinden farklılık arz eder. Yani, proletarya sosyalistleriyle, küçük burjuva sosyalistlerinin oluşturmuş olduğu ittifakın bileşkesi, ortak eylemi ne sosyalistlerin eyleminin aynıdır, ne de küçük burjuva sosyalistlerinin. Proletarya sosyalistleri, esasında proletaryanın tek başına iktidarı için mücadele ederler. Ancak içinde bulunulan tarihi koşullara bağlı olarak kendi eylemlerinin doğrultusunu hiç bir zaman terketmeksizin, örneğin köylülükle biraraya gelerek kendi eyleminin karakterinden biraz daha farklı bir eylem doğrultusu yaratırlar. Bileşke artık sosyalist karakterli değil, Burjuva demokratik karakterli hale gelmiş olur. Halbuki proletaryanın eyleminin-eğer kendi sınıf siyasetini izliyorsa- Burjuva demokratik olabileceğini söylemek, proletaryanın kendi sınıf siyasetini izlemediğini söylemektir. Bu örneği (mekanikleştirerek) göstermek istersek:

Yukardaki şekli elde ederiz.

Burada unutulmaması gereken sosyal hayatın canlılığının şemalara indirgenemeyeceğidir. Çizdiğimiz şekil ancak kaba bir anlatıma yardımcı olabilmek içindir. Şeklin sahip olduğu mekaniklik içerisinde daha fazla akıl yürütme yapılmaya çalışılırsa mutlaka mekanik, gerçek hayatla ilişkisi olmayan sonuçlara ulaşılır.

İttifak ilişkisinde dikkat edilmesi gereken bir temel nokta vardır. İttifakın ortaya çıkardığı güç tek tek güçlerden *tarihi olarak* büyük olmalıdır. Bu ancak bir şartla mümkün olabilir; *İttifakın bileşkesinin (yani ortak eylemin) doğrultusunun, vurulduğunda, mevcut koşullarda tarihi en hızlı bir biçimde ileriye götürecek olan noktaya, politik hedefe isabet etmesidir.* Bu koşul sağlandığında, ittifak doğru ilkeler üzerinde inşa edilmiş demektir. Çeşitli kuvvetlerin bileşkesi sayesinde bileşenlerin gücünden daha büyük bir güç her zaman elde edilebilir. Ancak bu bileşkenin doğrultusu tarihsel olarak zorunlu hedefi bulmuyor, onu ıskalıyorsa, tarihin ileri gidişi açısından bu ittifakın oluşturduğu güç ne kadar büyük -fizik anlamda- olursa olsun aslında *tarihsel olarak ortada bir güç yok demektir.*

Demek ki, doğru bir ittifakın gerçekleştirilebilmesi her şeyden önce, tarihsel koşulların doğru bir analizi sayesinde elde edilecek hedefin saptanmasıyla mümkündür. Hedef doğru olarak tesbit edildiğinde doğru bir ittifakın oluşabilmesi için de ilk adım atılmış demektir. Ancak hedefin doğru olarak tesbit edilmesi de ittifakın gerçekleşmesine yeterli olmaz. Hedef bir ölçüde hangi güçlerin ittifak yapabileceğini sınırlar. Yalnızca bir savunma durumu değil de, karşı olunulan şeyin yerine bir yenisini, ondan daha üstününü koyma konusunda anlaşmanın olmadığı birçok durumda ittifak gerçekleşemez. Demek ki, bir ittifak sözkonusu olduğunda iki nokta öne çıkar:

1 — Karşı olunan hedef.

2 — Hedefin yerine geçirilecek olan.

Bu iki noktaya bağlı olarak proletarya, yaptığı itti-

fakları da ikili bir biçimde görür. Karşı olduğu hedefin yerine getirmeye çalıştığı yeni toplum konusunda anlaşabildiği güçlerle yapmış olduğu ittifaklar ve yalnızca hedef konusunda anaşabildiği güçlerle yapmış olduğu ittifaklar. Daha önce de belirtmiştik: Proletarya kendisinden farklı olan güçlerle ittifaka girerken kendi eylem hattını terketmez. Kendi eylem hattında başka güçlerin eylemleriyle çakıştığı noktalarda ittifak yapar. Eylem hattındaki çakışma ortadan kalktığında ittifak da ortadan kalkar. Ancak proletarya, kendi eylem hattı doğrultusunda ilerlerken, başka güçlerin eylemini kendi eylemine yakınlaştırabilmek için -kendi hattından taviz vermeksizin- mücadele eder.

Emperyalizm çağına değin proletaryanın ittifaklar sorunu, burjuva demokratik devrimlerinin tamamlandığı ve tamamlanmadığı ülkelerdeki tarihsel duruma bağlı olarak devrim ittifakı çerçevesinde gelişti. Yani siyasal iktidar hangi sınıflarla birlikte ele geçirilebilir sorusu ön plandaydı. Burjuva demokratik devrimini tamamlamış ülkelerde, eğer yoksul köylülük yoksa, yeni toplum konusunda, yani sosyalizm konusunda anlaşabilecek her hangi bir güç söz konusu değildi. Ancak toplumda, doğru bir mücadele verildiği takdirde *tarafsızlaştırılabilmesi* mümkün olan küçük burjuvazi söz konusuydu. Böylece burjuva demokratik devriminin tamamlanmış olduğu bir ülkede, proletaryanın, azami programını uygulamaya çalışmaktan başka görevi olamayacağından, farklı programlara sahip güçlerle kendi arasında kendi azami programından farklı bir program çerçevesini kabul etmesi de imkansızdı. Bu gün de öyledir. Burjuva demokratik devrimini tamamlamış ülkelerde yeni devrim adımının sosyalizm olması bu durumu böylece belirler. Bu durum emperyalizm öncesinde daha ziyade böyleydi. Ancak emperyalizm çağı sosyal mücadele alanına yeni olgular kattı. Özellikle Ekim devrimi bu olguların daha berrak bir biçimde görülmesini sağladı. Gecikmiş burjuva demokratik devrimleri, emperyalizm çağında burjuvazinin devrimci barutunu tüketmesine paralel olarak proletarya önder-

liğinde çözümlenmesi gereken bir olgu olarak iyice belirginleşti. Bu durum proletaryanın, burjuvazi dışında, bu devrimden çıkarı olan sınıflarla ortak bir eylem programı oluşturmasını, yani proletarya önderliğinde burjuva demokratik devriminin tamamlanmasını zorunlu hale getirdi. Emperyalizm öncesinde birçok Avrupa ülkesinde bu görevi bizzat burjuvazi yerine getirmişti. Geciken burjuva devrimlerinde, proletaryanın siyasal bir alternatif olarak yükselmeye başlamasıyla birlikte, proletaryanın bu devrimdeki görevlerinin-kendi bağımsız eylemi açısından-neler olduğu gündeme girdi. İlk 1848 Alman devriminde Marks «Burjuvazi iktidarı ele alıp küçük mülkiyeti yaygınlaştırmadan, bu mücadele içerisinde proletarya iktidarı ele geçirmelidir.» derken, kesintisiz devrim teorisine ilk açıklığı getiriyordu. Yani burjuva demokratik devrimine katılan proletaryanın, iktidarı ele geçiren burjuvazinin devrimi kesintiye uğratmasına izin vermeksizin, adım adım sosyalizme ilerlemesini salık veriyordu. Ancak Lenin'e değin bu sorun yeterince açıklık kazanmadı. Lenin, kesintisiz devrim anlayışı içerisinde gecikmiş burjuva demokratik devrimlerinin tamamlanmasının ancak «işçi ve köylülerin demokratik diktatörlüğü» sayesinde mümkün olabileceğini formüle etti. Emperyalizm öncesine göre bu formülasyonun daha kolay yapılabilmesini sağlayan, artık burjuvazinin *kendi devrimini* tamamlama konusundaki gönülsüzlüğünün -bu elbette sınıfsal çıkarlarla ilgili bir gönülsüzlüktür- açık bir biçimde görülebilmesini sağlamıştır. Emperyalizm öncesi dönemde bu göreve bizzat burjuvazi öncülük ediyordu. Ama emperyalizm çağında bu devrimci barut ya bitti, ya da devrime önderlik edemeyecek derecede azaldı. İşte böyle bir durumda burjuva demokratik devriminin tamamlanması, «işçilerin ve köylülerin demokratik diktatörlüğü» formülasyonunun berraklık kazanmasını sağladı. Bu, işçilerle köylüler arasındaki ittifakın somut ifadesinden başka bir şey değildi. Programı da, sosyalizmin kuruluşuna geçiş teşkil edecek olan, azami programa

bağlı, burjuva demokratik devrimin tamamlanmasına yönelik asgari programdı.

Bu devrim ittifakının -yani karşı olunan şey hakkında olduğu gibi onun yerine konulacak olan üzerinde de anlaşmanın sağlanmış olduğu ortak eylem- yanında proletarya, Çarlık Rusyasında mücadelenin ara evrelerine ilişkin geçici ittifaklar üzerinde de durmuştur.

Emperyalizm çağının özellikleri Ekim Devrimi öncesinde de ortaya çıkmış olmakla birlikte, asıl Ekim Devrimi'nden sonra berrak bir hal aldı. Emperyalizm çağının özelliklerinin berraklık kazanmasında elbette ki en önemli faktör Ekim Devrimi oldu. İşçi sınıfının ittifaklar sorununu daha genişlemesine ele alınmasını zorunlu kılan Ekim Devrimi sonrası berraklık kazanmış olduğunu söylediğimiz bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz.

1 — Tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi ve savaşın getirdiği yıkımla sınıfsal ayrışmaların daha da netleşmesi,

2 — Sömürge, yarı-sömürge ülkelerde ulusal kurtuluş savaşlarının gelişmesi,

3 — Faşizmin ortaya çıkışı,

4 — Sosyalist hareketten bir sapma olarak ayrılan işçi sınıfı tabanlı partilerin burjuvazinin siyasal partileri haline gelmesi.

Bu saydığımız dört temel olgunun savaş öncesinde olmadığını iddia etmiyoruz. Bazıları daha az net olarak bazıları ise embriyon halinde savaş öncesinde de mevcut idiler. Ancak savaş sonrasındaki netlikleri daha farklıydı. Bu dört özellik gerek metropol ülkelerde ve gerekse sömürge, yarı -sömürge ülkelerde ittifaklar sorununa yeni kavramlar katti; Birleşik Cephe, İşçi Birleşik Cephesi, Halk Cephesi, Anti-faşist Halk Cephesi Ulusal Kurtuluş Cephesi, Halk Kurtuluş Cephesi v.b...

Görüldüğü gibi daha askersel bir terim olan *cephe* lafı ittifak sorununda, «işçi köylü ittifakı» kavramının

ardından geliyordu. Temelde yatan neden, demokratik devrim ve sosyalist devrim kavramları içerisinde süren proletarya mücadelesinin, daha geniş bir alana anti-emperyalist ve anti-faşist mücadele alanlarına uzanmasıdır. İlk cephe kavramına Üçnücü Enternasyonalin 1921 kararlarında rastlanılmaktadır. Ancak kararların yeterince açık olmaması daha sonraki yıllar içerisinde aynı konu üzerinde gerek lafız ve gerekse içerik olarak değişik şeylerin söylenmesini getirmiştir.

Anti-emperyalist mücadelenin sözkonusu olduğu ülkelerde, anti-emperyalist cephe programı-proletarya önderliğinde- demokratik devrim programıyla çakışma durumunda olmuştur. Zira emperyalizm ülkede iki güce dayanmaktaydı: Feodalizm ve komprador burjuvazi. Bu iki gücün dışındaki tüm sınıf ve tabakalar emperyalizmden zarar görmekteydi. Bağımsızlık için emperyalizme karşı verilecek olan mücadelenin bu iki dayanağa da yönelmesi zorunluluktu. Yani demokratik devrimle anti-emperyalist mücadele çakışıyordu.

Sömürge ve yarı-sömürgeler açısından durum böyleyken, faşizmin, işgalin yahut savaş tehlikesinin olduğu metropol ülkelerde durum daha farklıydı. Bu ülkelerde devrim adımı burjuva demokratik devriminin tamamlanmışlığı ölçüsünde sosyalist devrimdi. Proletaryanın mücadelesi tek başına iktidarı ele geçirmekten başka bir şey olamazdı. Ama faşizm, işgal, uluslararası savaş ve bunları engelleme görevleri proletaryanın karşısına dikildi. Sosyalst devrim sözkonusu iken burjuvazinin bütün hakları proletaryaya karşı savaşmak, küçük burjuvaziyi tarafsızlaştırmak durumundaydı. Faşizmin finans kapitalin bir kesiminin diktatörlüğü olduğu durumda ise bu siyasal iktidara karşı çıkacak güçler çoğaldı: Küçük burjuvazi, orta burjuvazi, ve hatta finans kapitalin faşizmden zarar gören bir kesimi. Bu durumda proletarya bu kuvvetleri gözardı mı etmeliydi, yoksa en gerici devlet biçimi olan faşist diktatörlüğün yıkılmasını isteyen bu güçlerle eylemini koordine mi etmeliydi? Yukarıda ittifak hangi şartlarda ya-

pılır sorusuna verdiğimiz cevap ışığında, faşizmin iktidara gelmesini önlemek veya iktidardan düşürülmesini sağlamak, mevcut tarihi koşullarda, tarihi mümkün olan en büyük hızla ilerletmek midir, değil midir sorusunun cevabına bağlıdır. Proletarya mücadelesinin önüne şimdiye değin dikilmiş olan engellerin en büyüğü faşizmin iktidardan uzaklaştırılması, iktidar olmasının engellenmesi elbette ki tarih tekerleğinin mümkün olan en büyük hızla dönmesinin olanaklarını açacaktır. Lenin'in deyişiyle, proletarya mücadelesi demokratik koşullarda daha büyük bir hızla gelişir. Aksini düşünenler için Alman faşizminin yaptıklarını, o koşullarda proletarya mücadelesinin ne hale geldiğini ve hatta bugünkü Almanya'nın, durumunun ne olduğunu hatırlatmakta yarar vardır.

İşte böyle bir durum karşısında 3. Enternasyonal başlangıçtaki «sol» tavrını terkederek «faşizme karşı en geniş güçlerin ittifakını» kabul etmiştir. Ama faşizme karşı olan bu en geniş güçler sosyalist devrim sözkonusu olduğunda, hatta demokratik devrimin sözkonusu olduğu bir çok durumda karşı devri msafında olmak durumunda olan güçlerdir. Bu güçler arasında oluşacak olan ittifak -ki artık cephe adını almaktadır- karşı olunan şey üzerinde anlaşmakta, ama yerine ne konulacağı konusunda anlaşamamaktadır. Karşı olunanın yerine ne konulacağı konusunda anlaşamayan güçlerin, haliyle uzun vadeli ortak bir hükümet kurmaları da olanaksızdır. Nitekim bir çok ülkede de böyle olmuş, kurulan halk cephesi hükümetleri bir müddet sonra dağılmak zorunda kalmıştır. Aynı şekilde, metropolde fiili işgale karşı çıkan güçlerin tümünün ortak bir iktidar oluşturması olanaksızdır (Fransa örneği).

Görüldüğü gibi sınıfsal ayrışmanın netleşmesi, faşizm ve savaş durumu, proletaryanın ittifaklarına yeni boyutlar kazandırmaktadır. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi proletaryanın bu ittifaklar içerisine girmiş olması onun kendi davranış hattını değiştirmesini gerektirmez. Gerektirmez çünkü yeni bir şey yapmak ge-

rekmemektedir. Yapılacak olan o doğrultuda olan eylemleri koordineli bir hale getirmektir. Her partinin kendisinin, başka alanlarda verdiği mücadele devam edebilir.

Böylesine bir durum yarı-sömürge ülkelerde proletaryanın demokratik devrimde iki tür ittifakını ortaya çıkarabilir. Birincisi, devrim için yaptığı uzun vadeli ittifakı, ikincisi, acil faşizm tehlikesine karşı yaptığı daha geçici olan ittifakı. Devrim için yapılan ittifakta devrimin temel görevleri ve kurulacak olan demokratik halk diktatörlüğü konusunda görüş birliğinin olması şarttır. Faşizm ve savaş tehlikesine karşı ise aynı şey sözkonusu değildir. Ancak, faşizme karşı ittifaka giden güçler, demokratik halk diktatörlüğü konusunda da anlaşmakta ise, yani ittifak yalnızca devrimden yana olan sınıf ve tabakalar arasında gerçekleştirilmiş ise, devrim cephesi ile anti-faşist cephe çakışırlar.

TÜRKİYE'DE DURUM

Somut durum açısından Türkiye'de ittifak sorununu ele alırken, bu itifakın çeşitli sınıf ve tabakaların temsilcileri arasında cereyan edeceği gerçeğini gözönünde bulundurarak, bu sınıf ve tabakaların siyasi temsilcisi olan grupların durumunu gözden geçirmek gerekir. Eğer kendi koyduğumuz ilkelerin Türkiye'de devrimin temel meseleleri olduğunu, asgari programın ana başlıkları olduğunu söylüyor isek, çeşitli sınıf ve tabakaların temsilcileri olan grupların, bu ilkeler karşısında durumlarının da ne olduğunu söylüyor isek, çeşitli sınıf ve tabakaların temsilcileri olan grupların, bu ilkeler karısında durumlarının da ne olduğunu tesbit etmemiz zorunludur.

Türkiye'de demokratik devrimin üç temel görevi olarak bugüne değin üç ilke savunduk: Demokratik Halk Diktatörlüğü için anti-emperyalist, anti-faşist, ve anti-şovenist mücadele. Anti-emperyalist mücadele hepsinin temelinde yatan asıl mücadelemizdir. Bağımsız

ve demokratik bir ülke olmayı, feodal kalıntıların temizlenmesini, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını engelleyen esas faktör emperyalizmdir. Dolayısıyla da emperyalizme karşı mücadele her zaman için asli görevdir. Ancak bunun yanında, ondan bağımsız olmasa da faşizme karşı mücadele ilkesi, faşizmin gün geçtikçe büyüyen bir tehlike olması nedeniyle her an hatırlatılmak zorunluluğundadır. Bunun yanında, toprakları içerisinde sömürge statüsü içerisinde bulundurulan Kürdistan'ın sömürge statüsünden kurtulması için mücadele etmek bütün Kürdistan'lıların olduğu gibi Türk ve diğer milliyetler emekçilerinin de görevidir. Bu çevçevede demokratik devrimin bir üçüncü ilkesi de antişovenist mücadele olmalıdır deriz.

Emperyalizme karşı mücadele elbette soyut değildir. Onun bir iç olgu haline gelmiş olması mücadele platformunu sınıfsal kılar. Bu sınıfsallık, ifadesini emperyalizmin ülkedeki uzantıları olan tekelci burjuvaziye ve az ya da çok feodal karakterli büyük toprak sahiplerine karşı sürdürülecek olan mücadelede bulur. Hedef mücadele platformunu ve uğrunda mücadele edilen (demokratik halk diktatörlüğü) bizce bu şekilde somutlaşmaktadır.

Bu çizdiğimiz platform proletarya sosyalistlerinin asgari programının ana başlıklarıdır. Detaylandırılıp bir program haline dönüştürülmesi ise ayrı bir görevdir. Detaylandırma konusunda uzun boylu problemler doğabilecektir. Ancak bu ana başlıklar üzerinde anlaşılabilmesi ortak bir mücadele platformunun oluşmuş olması demektir. Bu platformda, bugünkü davranış hatları ve savundukları görüşlerle kimler bir araya gelebilir, kimler gelemez, kararlaştırabilmek için, mevcut akımlara bir göz atmak gerekmektedir.

Yirmiden fazla akımın olduğu bir durumu, bu akımları tek tek ele alarak açıklamak pek olanaklı olmadığı gibi, fazla bir yararı da yoktur. Daha önceki tesbitlerimizde, kaba çizgileriyle bu akımların tümünü üç ana çizgiye oturtabileceğimizi söylemiştik. Bunlardan ikisi Sovyet-

ler ve Çin'e göre şekillenenler, üçüncüsü ise her ikisini de revizyonist ilan ederek bunların dışında kalan akımdır. Elbette diğer iki akım içindeki grupların farklılaşması gibi, bu üçüncü akım içindeki gruplar da kimi zaman teoride, kimi zaman pratikte, kimi zaman da her ikisinde birden birbirlerinden ayrılırlar.

Adını ettiğimiz bu üçüncü akımın genel ilkeleri itibariyle birbirleriyle ittifak içine girebilmeleri zor değildir. Yukarıda belirttiğimiz üç ilke çerçevesinde yer yer gerçekleşen ittifaklar özünde uzun vadeli bir ittifakın olabileceğinin kanıtıdır. Bu akım içerisindeki silahlı propaganda savunucuları süreklilik özelliği arzedemediklerinden, her zaman parçalanmalar, dağılmalarla yüz yüze bulunmaları ve sekterlikleri nedeniyle henüz ittifak sorunlarını düşünecek noktaya gelememişlerdir. Gene bu akım içerisinde TEP hemen her zaman ittifaktan yana olmuştur. «Anti-maoizmi» dolayısıyla gittikçe SBKP'ye yakınlaşan Emeğin Birliği'de yakın zamanda ittifak kabul eder bir noktaya gelmiştir.

Bu akım içerisinde, ittifak görüşmelerinden her zaman uzak duran tek bir grup vardır: *Devrimci Yol.* Bu grup ittifak sorununu yalnızca demokratik kitle örgütlerinin yönetimlerini ele geçirme sorunu olarak değerlendirmekte, bunun ötesine bir adım atmayı varlığı için bir tehlike olarak görmektedir. Bu kanıya varmakta oldukça haklıyız. Zira çeşitli ittifak çağrılarını en duyarsız biçimde karşılamış olan iki gruptan biri Devrimci Yol, diğeri de T«K»P olmuştur. Birinin «Direniş Komiteleri» diğerinin «UDC»si kendilerine yetmektedir. Devrimci Yol'un ittifak sorununu bu derece hafife aldığını bir başka yerden de çıkarmak mümkündür. «Direniş Komiteleri» ve «İkili İktidar» sorunu. Devrimci Yol kimseye birşey ifade etmeyen direniş komitelerini önerirken o kadar hayalciliğe dalmıştır ki, bu komiteleri demokratik halk diktatörlüğünün nüveleri olarak görmekte ve onların devrim öncesinde oligarşinin iktidarına karşı bağımsız bir iktidar aygıtı ola-

caklarını dahi düşleyebilmektedir. Buna, sorunu hafife almak ve hayalcilik demekten başka isim koyamayız.

Burada amacımız Devrimci Yol'un eleştirisi olmadığından daha fazla detaya girmiyoruz. Ama şu gerçeği Devrimci Yol'un düşünmesi gerekmektedir: Bu gün varolan, yarın büyük olasılıkla bir çoğu olmayacak olan gruplar arasında siyasal düzeyde bir eylem birliği zorunluluğu yok mudur? Gerçekte, toplumda çıkarları devrimden yana olan sınıf ve tabakalar arasında gerçekleştirilmesi gereken devrim ittifakına giden yolda, bugün için varolan gruplar arasında bir eylem birliğine gitmek, sınıfsal ayrışmaların giderek netleşmesine ve proletarya partisinin oluşumuna paralel olarak, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-şovenist ilkeler etrafında ve bunun programlaşması suretiyle, demokratik halk diktatörlüğü için bir halk cephesi oluşturulması zorunlu değil midir? Buna yaklaşabilmek ve bugünkü acil görevlerin kısmi olarak da olsa üstesinden gelebilmek için aynı ilkeler etrafında bir eylem birliği oluşturulması zorunlu değil midir?

Bizce bu saydığımız gruplarla ittifak teorik planda mümkündür. Ama diğer iki akımla olan sorun bu ölçüde açık değildir.

«SOSYAL-EMPERYALİZM TEORİSİ» SAVUNUCULARI

Bu teorinin savunucularına göre Kruşçev, Stalin'den sonra 1956'da iktidarı ele geçirmiş, bu iktidar aracılığıyla, önce Sovyetler Birliği'ni revizyonist bir ülke, ardından gelen Brejnev 65'lerden sonra da sosyal-emperyalist ve 70'lerden sonra da sosyal-faşist bir ülke haline getirmişlerdir.

Dikkat edilirse 56 ile 70 arasında SSCB'de hızlı bir dönüşüm olmuş, sosyalist bir ülke bazı safhalardan geçerek faşist bir ülke haline gelmiştir. «Sosyal» laflarının aslında hiçbir anlamı yoktur. O sıkışılan noktada «canım bu sosyal vb. elbette ki klasiklerine göre farklılıklar arzeder» kıvırtması için bir paratöner. Özde ta-

nımlanan kapitalizm, emperyalizm ve faşizm'dir. Bunlara ait kategoriler kullanılarak açıklamalar yapılmaktadır. Bu kadar hızlı değişen bir ülke hemen hiç bir sınıf mücadelesine şahit olmamış. «Tarihin motoru olan halklar» bütün bu sosyalizmden faşizme geçiş sürecini son derece sakin, pasif bir biçimde izlemişler. Üstelik Alman faşizmine karşı savaşıp milyonlarca şehit vermiş olan Sovyet halkları. Acaba kavranılan sosyalizmle,faşizm arasında halkların farkedemeyeceği derecede küçük bir fark mı vardır? Bu kadar hayatı açıklamadan uzak bir teori olmasına rağmen, Türkiye'de azımsanmayacak bir taban bulmuş ve sosyalist mücadelenin önüne bir engel olarak dikilmiştir. Bu teorinin savunucuları SSCB'yi emperyalist, faşist, saldırgan bir ülke olarak değerlendirmelerine bağlı olarak, onu farklı değerlendirenlere karşı da bir tavır geliştirmişlerdir. SBKP çizgisini izleyen akımlar onlara göre bu emperyalist-faşist ülkenin işbirlikçileridir. Faşistlerin işbirlikçilerinin de faşist olduklarını kabul ve ilan etmek de doğal sonuçtur. Bunun ötesinde SBKP çizgisini revizyonist olarak nitelemekle beraber SSCB'ni sosyalist ve tutarsızlıklar içerisinde olsa dahi dünya halklarının düşmanı değil de dostu olarak değerlendiren gruplar da SB KP'nin gizli işbirlikçileri, ona karşı teslimiyetçiler olarak değerlendirilmeleri zorunludur. Nitekim TİKP, Kurtuluş'u bu şekilde değerlendirmektedir. Bu doğaldır. TİKP dışındaki «Sosyal-emperyalizm teorisi»ni savunan grupların ise bu konudaki bakışları yeterince açık değildir. Sık sık değişen çizgi diğer grupları, açık ve tutarlı olmaktan alıkoymaktadır. Bu tutarsızlık, bu gruplara karşı uzun vadeli bir bakışı ortaya getirmeyi zorlaştırmaktadır. Ancak ister tutarlı olsun ister tutarsız. SSCB'ni dost değil, faşist olarak görüp, SBKP çizgisini izleyen ve ayrıca SSCB'ni sosyalist olarak gören Kurtuluş gibi akımları karşısına alan akımlarla ittifak fiilen olanaksızdır. Devrim konusunda hiç bir ortak nokta olmadıgı gibi, anti-faşist mücadele açısından da iki *faşist* gruptan birini seçmek gibi bir durum olamaz.

Bu çizginin mantıksâl sonuçlarıyla en tutarlı savunucusu olan TİKP bu konuda açık tavır içerisindedir. Ona göre SSCB baş düşmandır; Bize göre dosttur. Ona göre SBKP çizgisinin izleyicileri faşisttir; Bize göre küçük burjuva reformistleridir. Ona göre üçüncü akımda yer alan gruplar uzlaşmacıdır; Bize göre ihtilalcidir. İttifaklar sorunu sözkonusu olduğunda böylesine temel farklılıklar sözkonusu ise daha önce açıkladığımız ittifak mantığı içerisinde her hangi bir ittifakın gerçekleşmesi olanaksızdır. Subjektif niyetlerle ne kadar zorlama yapılırsa yapılsın ittifak gerçekleşmez.

«Sosyal-emperyalizm teorisi»nin savunulması ve bir doğrultuda davranılması böylesine kesin bir ayırımı ortaya koyar. Pratikte sorunun bir başka yanı daha vardır, sosyal emperyalizm teorisinin mantıki sonuçları. Bu nokta, bu akımla her hangi bir ilkesel ittifakın olamayacağı şeklindeki tezimizi asıl doğrulayan kısımdır.

«Sosyal-emperyalizm teorisi» savunucuları bugün iki bölüğe ayrılmışlardır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) çizgisi ve Arnavutluk Emek Partisi (AEP) çizgisi.

ÇKP'nin «sosyal-emperyalizm teorisi»ni vardırdığı *«üç dünya analizi»* isimli strateji, ismi gibi dünyayı *sınıfsal sorun* sözkonusu olmaksızın üç kısma ayırmaktadır. Başta iki «süper devlet» ABD ve SSCB'den oluşan *birinci dünya.* ABD eski emperyalist olmak dolayısıyla kendisine karşı verilen mücadeleler sonucu gerilemekte, gittikçe dünya üzerindeki hakimiyeti azalmaktadır. SSCB, Alman tipi faşist bir ülke olması dolayısıyla dünya üzerinde daha önce sahip olmadığı bir egemenlik kurma peşinde ve ABD emperyalizminin gittikçe gerilemesine karşın SSCB emperyalizmi gittikçe yayılmakta. Bu nedenle de faşist Almanya gibi dünya kapitalist pazarından daha büyük pay koparabilmek amacıyla daha büyük bir saldırganlık göstermektedir.Bunlar gelişmiş kapitalist ülkeleri de hegemonya altında tutmakta veya tutmaya çalışmaktadırlar. Sonuç: ABD emperyalizmi gittikçe daha az tehlikeli olan bir süper devlet; buna karşın SSCB emperyalizmi gittikçe azgınlaşan saldırı-

nın ve savaşın esas kaynağı haline gelen bir süper devlet. * Bütün benzetmeler II. paylaşım savaşındaki duruma göre yapılmaktadır. Ancak bu yeni tahlilde Alman emperyalizminin yerine aynı niteliklerde olmak üzere «Rus emperyalizmi» yerleştirilmiştir. Bir farklılık da kapışmanın sadece ABD ve SSCB arasında olması ve geri kalan bütün ülkelerin saldırıya uğrayan konumunda bulunmasıdır. II. paylaşım savaşında bir kaç emperyalist ülkeden oluşan iki emperyalist kamp mevcutken, yeni teoriye göre yalnızca iki süper devletin karşı karşıya gelmesi söz konusudur.

Gerçekten SSCB'ni yeni emperyalist olmuş, hem de faşist bir ülke olarak değerlendirecek olursak, emperyalizmin doğası gereği bu yeni emperyalist ülkenin dünya pazarından daha önce sahip olduğundan daha büyük bir pay almaya çalışması sonucu, asıl saldırgan olması -aynı Alman emperyalizmi gibi- çok doğaldır. Bu durum da SSCB'ni savaşın esas kaynağı, esas saldırgan güç olarak nitelemenin mantığa aykırı hiç bir yanı yoktur. Eğer Marksist emperyalizm teorisine sadık kalınacaksa SSCB'nin konumunu bu şekilde tesbit etmek ve ona göre strateji ve taktikler geliştirmeye çalışmak doğaldır.

İki süper devletin -özellikle SSCB'nin- saldırı tehlikesi ile yüzyüze bulunan, bu ikisine göre daha küçük olan emperyalist devletler; Avrupa Ülkeleri, Japonya ve Kanada, ileri kapitalist ülkeleri ya da analizdeki *rakamsal* adıyla *ikinci dünya* ülkelerini oluşturmaktadırlar. Bunların emperyalist nitelikleri sorulmadıkça ke-

---

* Emperyalist kavramı yerine süper devlet kavramı geçirilmiştir. Marksizmde kullanılan süper devlet -büyük güç- kavramları emperyalist metropolleri kasdetmek için kullanılmıştır. Ancak bugün bu kavram insanların kafasına daha kolay yatar düşüncesiyle (SSCB ve ABD'nin nüfus, toprak ve sanayi büyüklükleri düşünülürse) bu kavram analizlere esas olmaktadır. Bu bir kelime oyunu yardımcılığıyla insanların ön yargılı bakışlarını **kullanma** yöntemidir.

sinlikle açıklanmamakta, sıralama sıfatıyla ikinci dünya diye açıklanmaktadır.

Bu ülkelerin dışında kalan tüm diğer ülkeler yapıları ne olursa olsun *üçüncü dünyayı* oluşturmaktadırlar. Ancak bu üçüncü dünya kısmında hâlâ bir açık nokta bulunmaktadır. «SSCB'nin sömürgeleri olan sosyalist doğu Avrupa ülkeleri niçin bu *üçüncü sınıfa* girmemektedirler?» ABD emperyalizminin sömürge ve yarı sömürgeleri sakıncasız üçüncü sınıfa alınmalarına karşın «SSCB'nin sömürgeleri» (!) ortada bırakılmaktadır? Buna bir tek cevap verilebilir: Oralarda hükümet yok, SSCB sömürge valileri vardır denebilir! Ama gene de bu ülkeleri, yönetimler hariç olmak üzere üçüncü dünyaya davet etmek gerekir. Ayrıca bu ülkelerden hiç farkı olmayan SSCB'nin «iç sömürgelerini» de üçüncü dünyaya katmak gerekir!

Objektif temele dayanmayan her teori gibi bu teori de elbette ki hayatı izah edemeyecektir. Sağından solundan ele alınıp irdelendiğinde hayatta cereyan eden bir çok olayı dışında bırakmak zorunda kalacaktır. Bu teoriye dayanarak yukarıdaki gibi başka bir çok saçmalığı da açığa çıkartabiliriz. Amacımız bu teoriyi uzun boylu eleştirmek değil de, ittifaklar sorunu açısından taşıdığı anlamı ortaya koymak olduğundan bu kadar bir açıklık sanırız yeterlidir.

Bu teoriyi kusursuz, sosyal yaşamla çelişmeden kabul edebilmek için kesinlikle dünyaya Çin'den bakmak, sınıflar mücadelesini ve enternasyonalizmi bir kenara koymak gerekir. Bu teorinin getirdiği stratejiyi -üstelik dünya devrimi stratejisi- hiç zorlamadan tam kendi getirdiği biçimiyle ortaya koyalım.

Devrim cephesinde :

Dünya devriminin temel gücü: Üçüncü dünya ülkeleri.

Dünya devriminin dolaysız yedek gücü (temel müttefiki): İkinci dünya ülkeleri.

Dünya devriminin dolaylı yedek gücü: İki süper devlet arasındaki çelişki.

Karşı devrim cephesi:

Temel gücü: İki süper devlet.

Dolaysız yedek güçleri: Tüm dünyadaki sosyal faşist partiler.

Dolaylı yedek güçleri: Orta yolcular.

Bu adı geçen devrim neyin devrimidir? Bunu cevaplamak imkansızdır. Ama sosyalizm olduğu söyleniyor! Rivayetler muhtelif. Yukarıdaki tablo içerisinde Kurtuluş ve benzeri akımlar dünya karşı devriminin dolaylı müttefikleri arasına girmektedir. Çin'den bakıldığında, kendisi için «asıl tehlike» (!) olan SSCB'ne karşı bütün güçleri birleştirerek, inkar edilemez bir gerçeklik olan ABD emperyalizmini de arada hatırlayarak, Alman emperyalizmine karşı takınılan tavrın benzerini bu kez en büyük tehlike olan «Rus emperyalizmine» saldırtmak. II. paylaşım savaşında Stalin'in taktiği buydu. Stalin bu taktiği uygulayabilmek için faşist Almanya'yla saldırmazlık anlaşması bile imzalamıştı. Çin'in bunu yapacak zamanı dahi yoktur. Halbuki emperyalistlerin sana saldırması yerine birbirine saldırması daha iyidir. Ama taktiğin bu noktasını hayata geçirecek zaman yoktur. Tehlike son derece acildir! «En kısa zamanda dördüncü ordu Rus sınırına kaydırılmalıdır.» Mantık budur. Önerilen dünyanın en büyük karşı devrim cephesinden başka bir şey değildir. Yahut da gerçekten devrim cephesi! Tek bir anahtar vardır: SSCB'nin emperyalist-faşist bir ülke olup olmaması.

Bu tabloyu Türkiye'ye dönerek hayata uygulamaya kalkışırsak, temel sorun, her an saldırmaya hazır «emperyalist-faşist SSCB» ne karşı ulusal savunmadır.

Buna karşı çıkacak güçler:

TİKP'nin kırkdört milyon halkı.

Tüm tekelci burjuvazi. *

İşgale yandaş olacak güçler:

Sosyal faşist partiler.

Teslimiyetçi burjuvazi.

Orta yolcular.

Bu tabloya göre savaşa hazırlanacak olursak okun ucunu ABD ve diğer emperyalist güçlere karşı olanlara çevirmek zorunluluğu vardır. Çünkü bütün bunlar SSCB emperyalizmini dost görmektedirler. Asıl tehlike olan sosyal-emperyalizmi ve sosyal-faşizmi saklamaktadırlar.

Sosyal emperyalizm teorisinin, büyük ölçüde mantıki sonuçlarına vardırılmasıyla elde edilen bu üç dünya teorisi bizce olmayan bir düşmana karşı mümkün olan (yerli yabancı güçlerden oluşan) bütün güçleri bir araya getirmeye çalışan ve aslında savaşmamız gereken güçlerle oluşturulacak olan bir cepheyi önermektedir. SSCB'ni sosyal emperyalist-faşist olarak ilan edip hızla yayılan ve savaşın esas kaynağı olarak görürsek gerçekten ulusal savunma ön plana çıkar. Ona karşı bir araya gelebilecek bütün güçleri de bir araya getirmek, hele SSCB'nin hemen burnunun dibinde bir ülke olan Türkiye'de gerçekten zorunlu bir görev olur. Ama Türkiye'deki yabancı sermayenin yüzde altmıştan fazlasına sahip olan Avrupa emperyalistleriyle ittifaka girmişiz, önemli değildir. Türkiye'de egemen olan ABD emperyalizmine karşı mücadeleyi tali kılmışız, önemli değildir. Yeter ki vatan kurtulsun.

Bu görüşlerin sahipleriyle sınıf mücadelesi adına hiç bir ittifakımız asla söz konusu olamaz. Böyle bir ittifakla ancak sınıf işbirliği yapılabilir. Anti-komünizm

---

* Bir tek MHP taraf değiştirebilir? Rusya'ya karşı oluşlarındaki samimiyete TİKP güvenmemektedir. Ama bu konuda hak yiyorlar. Onlar ABD uşağı olmak nedeniyle «Rus emperyalizmine» kesinlikle karşıdırlar. TİKP, ABD ve SSCB arasındaki çelişkinin büyüklüğünü reddetmemektedir.

yapılabilir. Bu görüş özellikle Avrupa emperyalistlerinin işbirlikçilerinin savunacağı görüşler olabilir.

«Sosyal-emperyalizm teorisini» savunup da üç dünya analizine karşı çıkan grupların durumu ise, özde farklılık olmamakla birlikte biraz daha değişiktir. Bu gruplar «üç dünya teorisi»nin emperyalizme hizmet eden, dünya gericiliği ile dostluğu ve karşı devrimci sınıflarla sınıfsal işbirliğini öneren bir teori olduğunu nihayet anladılar. Bir Halkın Kurtuluşu uzun zaman bu teoriyi kabul etiği halde, bir türlü tutarlı bir biçimde savunamamış, savunmaya dilleri varamamıştır. Şabloncu mantık gereği ancak AEP bu teoriyi karşı-devrimci ilan ettiğinde adım atabilmişler ve bu berbat teoriyi terkettiklerini ilan etmişlerdir. Bu konuda biz kendilerini sürekli uyarma görevini yerine getirirken bir tek cevap vermemişler, ancak kendileri yerine Enver Hoca düşündüğünde, «sahi biz karşı-devrimci bir teoriyi savunuyormuşuz» deme esnekliğini -daha doğrusu kalınlığını- gösterebilmişlerdir. Sürekli başkalarından önderlik bekleyen böyle bir hareketin ve benzerlerinin, halkların mücadelesine önderlik edebileceğini düşünmek olanaksızdır.

Her şeye rağmen gerici bir teorinin bir kısmını terketmiş olmak iyidir. Ama ortada büyük bir eklektiklik «beni kim kaldıracak?» diye beklemektedir. Zira daha önce açıkladığımız gibi «üç dünya teorisi», «Sosyal-emperyalizm teorisi»nin tabii sonucudur. Marksizm bütünsel, başıyla sonu tutarlı bir mantık demektir. Yamalı bohça benzeri mantıksal yapılar, öz bir yana, şeklen bile Marksizme benzemezler. «Üç dünya teorisini» reddeden dostlarımızın durumu budur. Şeklen bile Marksizme benzeyememektedirler.

Bu grupları «üç dünya teorisini» bir çırpıda terketmeye hizmet etmiş olan faktörler sanırız başta faşizm tehlikesi ve ABD emperyalizminin görünür hegemonyası ve bu konuda ÇKP'nin artık iyice savunulamaz hale gelmiş olan gerici pratikleridir. SBKP'ne karşı çıkacağız derken dünyada devrim adına ne varsa

hepsine karşı çıkılmış, gericilik adına ne varsa ittifak unsuru olarak öne sürülmüştür.

Bu gruplar «üç dünya teorisini» reddettiklerini ilân ettiklerinde egemen sınıflarla bir sınıf işbirliğini, SS CB'ye karşı vatanın savunulması için cephe önerilerini reddettiklerini de söylemişlerdir. Ancak bunlar yalnızca bir şeylerin reddedilmesidir. Kabul etmiyoruz dedikleri şeyler yerine neler önermektedirler, bu henüz netleşmiş değildir. Bu gruplardan bir çoğu gerçek faşistlerle boğaz boğaza mücadelenin içine girmektedirler. Bu önemlidir. Ancak bu tavır faşizme karşı olan en geniş güçleri bir araya getirme görüşüne kadar genişletilmezse, sosyal-faşist diye nitelendirdikleri akımların faşizme karşı müttefik olabileceği kabul edilmezse fazla bir anlam ifade etmeyecek, uzun vadeli bir ittifakın oluşması imkânsız olacaktır. Sırf anti-faşist mücadele amacıyla bile olsa sosyal-faşist dedikleri küçük burjuva reformistlerine karşı savaş baltalarını toprağa gömmedikleri müddetçe anti-faşist cephenin kendi içindeki sabotörleri olmaktan kurtulamayacaklardır.

Anti-emperyalist mücadele açısından da durum gene aynıdır. «Üç dünya teorisi»ni reddetmiş, gerçek düşman olan emperyalist-kapitalist sisteme karşı mücadeleyi yeniden kabul etmiş olmalarına rağmen, hayali sosyal-emperyalizme karşı sürdürdükleri mücadeleyi terketmedikleri takdirde aynı cephe içerisinde gene cephe sabotörü olmaktan kurtulamayacaklardır. Çünkü kazara cephe içerisinde rastlayacakları «Sosyal-emperyalizmin uşaklarına» (!) karşı, emperyalist-kapitalist uşaklarına karşı verdikleri mücadelenin aynını vermek zorunda kalacaklardır. Çünkü uşağın biri diğerine, faşistin biri diğerine nasıl tercih edilecektir? Bu mümkün değildir.

Özetlersek «sosyal-emperyalizm teorisi» savunucusu olan gruplarla, üç dünya teorisini reddetseler de, aktif mücadeleden yana olsalar da, uzun vadeli ilkelere dayanan bir ittifakı gerçekleştirmek olanaksızdır. Ancak ortaklaşa *yüz yüze gelinen anlık tehlikelere karşı,*

programa sahip olmayan kısa vadeli ittifaklar gerçekleştirilebilir. O da o anda «sosyal-emperyalizme» ve «sosyal-faşizme» saldırmamak kaydıyle.

İttifakın yolu tek bir şeyle açılabilir; olmayan «sosyal-faşizm tehlikesine» karşı savaşı durdurmak ve faşizme karşı bir araya gelebilecek en geniş güçleri bir araya getirme çabasına girerek...

SOVYETÇİ AKIMLAR

İttifaklar sorunu çerçevesinde, bu akımları değerlendirirken, hatırlanması gereken nokta, birbirinden ayrı yapılar içerisinde olsalar da temelde aynı görüşü paylaştıklarıdır. Görünüşte bu akım içerisinde yer alan gruplar, «partiler», birbirlerinden farklı olduklarını, birbirlerine karşı verdikleri mücadelelerle kanıtlamaya çalışırlar. Biri sosyalist devrim savunur, diğeri ileri demokratik düzenden dem vurur, bir diğeri demokratik halk iktidarı yanlısı olduğunu söyler. Görünüşte birbiriyle ilişkisi olmayan görüşler savunurlar. Sorunumuz bu grupların sosyalist olup olmadıklarının tartışması olmayıp, demokratik devrime bağlı olarak, demokratik platformdaki konumlarının ne olduğunu tesbit etmek olduğundan, bu grupların çeşitli görüşlerinin detaylarıyla burada uğraşamayacağız.

TİP, T«K»P, TSİP, vb. grupların özde aynı şeyi savunduklarını söyledik. Gerçekten durum böyledir. Hepsi SBKP'nin önderliğini benimsemiş, onun çizdiği dünya politikasına paralel veya özdeş ulusal politikalar savunmaktadırlar. Ulusal politikayı uluslararası politikadan -hele enternasyonalizmi savunanlar için- ayırmak olanaksızdır. Gerçekten de bu gruplar birbirleriyle «Sovyetçi olma» konusunda yarış halindedirler. Bu gruplardan SBKP'nin uluslararası politikasına en uygun ulusal politikayı savunan sahte T«K»P'dir. Bu parti isimli ucube, savunduğu İleri Demokratik Düzen ve Kapitalist Olmayan Yol tezleriyle ne türden bir devrim ve sosyalizm savunucusu olduğunu ortaya koymaktadır.

Burada bir tesbiti yapmakta yarar vardır. SBKP Türkiye'de genel anlamıyla demokratik bir ortamdan yana mıdır, değil midir? Bu soruya vereceğimiz cevap, özünde sözünü etiğimiz gruplara olan yaklaşımı da belirleyecektir. Evet öyledir. SBKP'nin savunduğu görüşler Marksist demokrasi anlayışıyla çelişse bile, gericiliğin gerçek temeli Tekellere karşı önerdiği tavır en azından küçük burjuva demokrat görüş çizgisindedir. Tekellerin devlet üzerindeki egemenliğine karşı verdikleri «mücadeleyi» başka türlü değerlendirmek olanaksızdır. Bu karşı çıkışın özü sosyalizme gidişi sağlar mı noktası ise bizce olumlu yanıtlanamaz.

Tekeller dışındaki güçlere sağlanması arzulanan bu «demokrasi»nin gerçekleşme biçimi konusunda Sovyet teorisyeni Kostantin Zaradov'un görüşlerine başvurmak yerinde olacaktır.

«Herşeyden önce, tüm dünyada sosyalizm ve demokrasi güçleri hatırı sayılır ölçüde büyüdü. Marksist-Leninist partilerin rehberliğindeki işçi sınıfı, burjuva devletlerde yasaları yapan tekellerin politikasından hoşnut olmayan milyonlarca insanı etrafında toplamaya ve bir güçler üstünlüğü sağladıktan sonra burjuvaziyi silahlı bir direnme olmaksızın teslim olmaya zorlamaya yeteneklidir.» (K. Zaradov, Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş, Temel Yayınları, S. 208)

Bu yukarıda aldığımız pasaj bizce bütünüyle ham hayallere dayanmaktadır. Birincisi dünya emperyalist sistemi hâlâ egemen olan güçtür. İkincisi burjuva devletlerde milyonlarca insanı etrafında toplamış olan partiler hangileridir? Fransız Komünist Partisi ve İtalyan Komünist Partisi ve diğer bazı Avrupa Komünizmi denen illete tutulmuş partiler. Bunlar mı sosyalizmi yaşatacak güçler. Gerçekten Marksist-Leninist ilkelere sahip partiler nerede bunca büyük güçleri etrafında toplamıştır? Bu nokta hayal üzerine inşa edilmektedir. Bunun ötesinde gene bu partilerin güçleri sözkonusu edilse de gene ham hayal kurulmaktadır. Bu en güçlü

«Komünist Partiler» de toplumda azınlıktırlar ve aldıkları oylar komünizmi savunduklarından değil, ondan verdikleri tavizler sayesinde elde edilmiştir. Kısacası hali hazırda bu KP'lerin bile kimseyi sıkıştırmadıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Ama Zaradov, hayalleri üzerinde sosyalizmi barışçıl bir biçimde kurmaktadır. Elbette ki Zaradov'un barışçı olmasına kızmıyoruz. Sosyalistler dünyanın gelmiş geçmiş en barışçı insanlarıdırlar. Ve onun içinde *barış için savaşırlar*. Bunu, onlara burjuvazi dikte etmiştir. Hayalci olmaya gerek yoktur. Burjuvazi dişlerini göstermeden ,olan dişlerini kullanmadan kendi iktidarını bırakmak istemeyecektir. Ama Zaradov burjuvazinin iktidarını parlamenter yollarla terkedebileceğini savunmaktan kendini geri alamıyor.

Zaradov devamla şöyle diyor:

«Lenin'in bu temel kuralları * o zamanki tarihsel koşullarda kesinlikle doğruydu ve bugün de hâlâ önemlerini yitirmemişlerdir. Bununla birlikte, günümüzde parlamentoyu artık sadece sınıf savaşımı için *bir arena* (abç) olarak değil, iktidarın proletarya tarafından fethi için bir alet olarak da kullanmak olanaklıdır.» (K. Zaradov, age, S. 210)

İşte Zaradov'un sınıf mücadelesini adım adım indirgediği nokta, Lenin'in deyişiyle bir liberalin bakış açısıdır. Zaradov ihtiyat kaydıyla bu olanağın bütün ülkelerde olmamakla birlikte yine de şu aklı veriyor:

«Ancak devrimin barışçıl gelişimi parlamentonun kullanılmasıyla sınırlanmamaktadır; kapitalist toplumda, parlamentonun eylemini felce uğratabilecek daha önemli iktidar merkezleri varolduğuna göre parlamen-

---

* Bu temel kurallar denilen, Lenin'in «öyleyse biz, parlamentoyu yıkmak için bizzat parlamentonun içinde savaşımı sürdürmeliyiz», «Onunla içerden ve dışardan savaşmalıyız», «Burjuva parlamentarizminin **tarihsel bakımdan sınırlı ve nisbi niteliğini** sadece bir liberal unutmaya yeteneklidir.» Şeklindeki tespitleridir.

tonun fethi sonuç belirleyici bir eylem oluşturamaz. Bu nedenle komünist partiler, yine barışçıl çerçeve içinde kalarak, başka formüllere başvurmayı öngörüyorlar.» (K. Zaradov, age, S. 210)

Ve K. Zaradov bu formülleri açıklıyor:

«Komünistler, devrimin barışçıl gelişimi için savaşım vermenin araçlarından biri olarak, işçi sınıfının çıkarlarını temsil eden *ögeleri kerte kerte içine sokarak* (abç) devlet aygıtının bileşimini değiştirmeyi görüyorlar. Komünist partiler, böylece kurumların, okulların ve üniversitelerin demokratikleştirilmesini ilerletebilir, polisi, orduyu, özel servisi denetleyebilir.» (K. Zaradov, age, S. 211)

Dahası:

«Komünistler, patronların çeşitli etkinlik biçimleri ve örgütleri üzerinde denetimi güçlendirerek işçi sınıfının ekonomi içindeki etkisinin artmasında iktidarın barışçı fethi için savaşımın bir diğer amacını görüyorlar.» (K. Zaradov, age, S. 277)

Artık bu noktada bizim söyleyebilecek hiç bir şeyimiz kalmıyor. Ancak bu mantığın «sosyal-emperyalizm teorisi» savunucularının sosyalist devleti «faşistlerin» nasıl adım adım ele geçirdiklerini açıklarken kullandıkları idealist mantıkla aynı olduğunu belirtmekle yetinelim.

K. Zaradov formel mantık içerisinde:

«Barışçıl devrim eğer geçmişte olanaklı idiyse, günümüzde haydi haydi olanaklıdır.» (K. Zaradov, age, S. 208) diyerek Marks'ın bürokrasi ve militarizmin olmadığı iki ülke için söyleyip daha sonra militarizm ve bürokrasinin gelişmesi sonucu oralar için de söylemekten vazgeçtiği bir durumu kullanmaya çalışmakta ve bunun için de doğu Avrupa ülkelerini kanıt olarak göstermektedir.

«Avrupanın halk demokrasisi ülkeleri örneği iktidarın barışçıl bir biçimde kazanılmasının olanaklı oldu-

ğunu kanıtlamaktadır. Komünist ve işçi partilerinin yönetimi altında proletarya, demokratik devrimi barışçıl bir biçimde sosyalist devrime dönüştürmeyi bilmiştir.» (K. Zaradov, age, S. 208)

Buna demagojiden başka isim verilmez. İşçi sınıfı önderliğinde ihtilalle elde edilen demokratik halk diktatörlüğünden Sosyalizme geçişi, barışçıl geçişe örnek olarak vermek için K. Zaradov kadar pervasız, bunu kabul edebilmek için de T«K»P, TİP, TSİP vb. görüşleri kadar da reformist olmak gerekir.

Saydığımız bu akımların tümü temelde bu anlayışa bağlıdırlar. Bu anlayışın getireceği doğal sonuç, egemen sınıflara karşı sürdürülen mücadelede kitle demagojisi arkasına saklanarak barışçıl (teslimiyetçi anlamında) mücadele yöntemlerinin öne sürülmesidir. Bu ise düşman olarak tesbit edilen güçlere karşı mücadele etmemek demektir. Burada devrimcilere düşen görev, aynı hedefler tesbit ediliyor ve bu güçler demokrasi platformu içerisinde görülüyor ise bu güçleri mücadele içerisine çekebilmek amacıyla ittifak platformunun yaratılmasıdır.

Bu gruplar faşizm ve emperyalizm olarak bizim anladığımız şeyi anlamakla birlikte aynı mücadele anlayışı içerisinde değildirler. Kendilerince kitle çalışması yapmakta, faşizm tehlikesini verdikleri mücadele sayesinde bir ölçüde sınırlayan grupları bol keseden goşist, sol revizyonist, maceracı diye suçlayabilmektedirler. Üstelik kendileri devrim durumu yokken Fransız Komünist Partisi'ne devrim yaptıracak kadar maceracı görüşlere sahipken, * devrimcilerin korudukları alan-

---

* Bilindiği gibi TSİP, T«K»P'ye karşı kendisini savunurken FKP'yi de savunmayı unutmamakta ve FKP «ileri demokratik düzeni» devrim krizi olmadığından dolayı savunmaktadır.

Yani, açıkçası devrim krizi olmadan da biz devrim yapabiliriz demeye getirmektedirler. Bu devrim olmaz, olsa olsa evrim olur ki, biz de kendilerini haklı olarak evrimci, reformist diye niteliyoruz.

larda çalışma yapabilme şansı ellerinde oldukça bu görüşlerini değiştirmeleri oldukça zordur. Hele hele devrimcilerin kendi muhafızlıklarını yapacaklarına olan inançları sürdükçe. Ama bu, devrimcileri bu güçlerle ittifak yapılamaz noktasına sürüklememelidir. Bu ittifaklar bir yandan kuvvetleri birleştirirken diğer yandan da, sosyal yaşamın gereksiz bulduğu örgütlenmelerin bir an önce ortadan kalkmalarına yardımcı olur.

Bu gruplarla ilkeler üzerinde oluşturabilecek ittifakın bir diğer önemli yanı, sosyal şoven bakış açılarını terketmeleridir. Türkiye'de anti-şovenist mücadelenin demokratlık açısından zorunluluğunu kavramaları ve Kürt ulusunun kendi kaderini özgürce tayinini savunmaları gerekir. Bu, Türkiye'nin somut durumu içerisinde gözardı edilmeyecek bir devrim görevidir. Bu konuda sahib olunulan şoven Türk milliyetçisi görüşler, asgari bir demokrat düzeyinde terkedilmeli ve şovenizm, küçük burjuvazinin şoven yanını ayaklandırırız perdesi arkasında savunulmamalıdır. Bu görev bu güne değin ihmal edilmiş ve «küçük burjuvazinin o tehlike olarak görülen şovenizmi» bu güne değin yaşama şansına sahip olmuştur. Eğer böyle bir şovenizmin demokratik devrimde proletaryanın müttefiki olacağı kabul edilen küçük burjuvaziye egemen olduğu kabul ediliyorsa, demek ki bu şovenizmin temizlenmesi için bir görev de demokratları bekliyor demektir. Bu göreve karşı «Kürt milliyetçiliğini besliyorsunuz» gibi bahaneler de getirilmemelidir. Biz milliyetçiliği besliyorsak, bu görevi daha tutarlı bir biçimde siz ele alın ve hem sosyalizmi geliştirin ,hem de ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını bizden daha tutarlı bir biçimde savununuz!

Bu gruplarca savunulmakta olan anti-Maoizm ilkesi de bu ittifaklar içerisinde sözkonusu olamaz. Zira «Maoizm» bizce devrimin hedefleri içerisinde yer alabilecek bir olgu değildir. Bu akım nüanslarıyla birlikte ele alındığında ancak tecrit edilecek, tarafsızlaştırılacak güçler arasında sayılabilirler. Ayrıca mücadelelerini emperyalizme, faşizme ve şovenizme yönelttikleri

takdirde de, yani «Sosyal emperyalizme ve sosyal faşizme» karşı verdikleri mücadeleyi terkettikleri taktirde sınıf kökenleri itibariyle ittifak yapılabilecek güçler arasında görülmeleri gerekir.

Kısaca Türkiye'de devrim için ittifak platformu üç temel ilke üzerinde gerçekleşir; *Anti emperyalizm, anti-faşizm* ve *anti-şovenizm.* Halk Cephesi programı bu üç ilkenin ışığında oluşturulur ve hayata geçirilir.

KURTULUŞ

Vietnam Demokratik Cumhuriyeti Başbakanı P. Van Dong'la Bir Konuşma

— *Savaş sırasında, bu kadar kız ve erkek evlatların ve özellikle de Güney'de hayatlarını vermiş bu kadar yetenekli kadroların kaybedilmiş olması, Vietnam'ın tekrar inşa edilmesi ve ekonomik kalkınması açısından önemli güçlükleri de birliğinde getirmiyor mu?*

P. VAN DONG - Haklısınız. Geçen savaş sırasında, çok sayıda ve hem de en yetenekli kız ve erkek evlatlarımızı kaybettik. Ama hiç bir şey bağımsızlık ve özgürlükten daha önemli değildir. Ve bağımsızlık ve özgürlük, Vietnam'da her şeyden daha ağır bastı. Dünyanın öteki ülkelerinin çoğunda da, durum bundan pek farklı değildir. Bu, günümüz tarihinin bir yasasıdır.

Son otuz yılların en kanlı savaşlarından birisi olan geçen savaş, Vietnam topraklarında, Vietnam toplumunda -özellikle de Güney'de- ve her Vietnamlı ailenin bağrında, kapanması çok zaman alacak ve yoğun çaba isteyecek büyük yaralar açtı. Son üç yıl içerisinde, bütün Vietnam'daki halk, savaşın yaralarını sarmak, ekonomiyi inşa etmek ve geliştirmek, kültürü, bilimi ve teknolojiyi ilerletmek, Güney'de, ülkemizi kısa zamanda, istikrarlı bir şekilde sosyalizme götürecek gerekli dönüşümleri başlatmak için elinden geleni yapmıştır.

İlk hedefimiz, sürekli ve en iyi maddi bir hayat, giderek daha sağlıklı ve daha mutlu ve özgür bir hayat inşa etmektir.

Kesinlikle inanıyorum ki, Vietnam Komünist Partisi'nin, bağımsız, özgür ve ileri görüşlü yönetimi altında, kahraman Vietnam halkımız, dünyadaki barış, ulusal bağımsızlık ve demokrasi davasına önemli katkıda bulunacak barışçı, birleşik, bağımsız, sosyalist, zengin, uygar ve mutlu bir Vietnam'ı inşa etmeyi başaracaktır.

— Son yıllarda, özellikle 1977'de tarımı etkileyen doğal felâketlere rağmen, bazı tüketim mallarında kıtlık olduğu ileri sürülüyorsa da, hiç bir alanda kıtlık olmadığı görülmektedir. Halkın beslenme ihtiyaçlarını Vietnam nasıl karşılayabildi ve şimdi doğal felâketlerin sonuçlarını etkisiz kılmak için ne yapılıyor?

P. VAN DONG - Bu koşullarda Vietnam halkı, savaş boyunca göstermiş olduğu devrimci kahramanlığı, bugün barışın inşa edilmesi aşamasına da uygulayarak çok şeyler başardı. Ülkemiz ve ülkemizin her parçası, geniş bir şantiye halindedir. Halkımızın ihtiyaçlarını karşılamak için tarımsal üretimi artırmayı amaçladık. Aynı zamanda rasyonel bir dağıtım sistemi kuruyoruz ve hem köylerde hem de kentlerde halk tabaklarının hayatını daha bir güvence altına almak amacıyla halk arasında karşılıklı dostluk ve yardımlaşmayı güçlendirmeye çalışıyoruz.

Bugün ülkedeki işgücünden ve onun vazgeçilmez zenginliğinden yararlanarak bütün gücümüzü tarımsal üretim alanında yoğunlaştırmaya devam ediyoruz. Bu, 1976-1980 beş yıllık planımızın ilk hedefidir. Bu kadar önemli ve bu kadar vazgeçilmez bu girişimin başarıya ulaşabilmesi için öncelikle kendi özgüçlerimize dayanıyoruz. Ama aynı zamanda sosyalist ülkelerin ve diğerlerinin yardımından, uluslararası örgütlerin yardımından da yararlanmaya çalışıyoruz.

İnancım odur ki tarımı geliştirmek, halkın hayat düzeyini sürekli iyileştirmek için aldığımız tedbirlerin doğruluğuyla bağdaşan halkımızın eşsiz çabaları, istenilen sonucu verecektir.

— Normal ticari mübadeleden söz etmeden, ekonomik alanda, Vietnam'da işbirliği yapan ülkeler arasında hem sosyalist ülkeler hem de kapitalist ülkelerin olduğu bilinmektedir. Hükümetler ya da kapitalist şirketler, Vietnam'da hangi temelde çalışabiliyorlar?

P. VAN DONG - Vietnam Sosyalist Cumhuriyetinin, sosyalist ülkeler ve dünyadaki diğer devletlere karşı dış politikasının temellerini çeşitli fırsatlarla defalarca ve açıkça belirttik. Çeşitli ülkelerle ekonomik ilişkilerimizi geliştirirken hep bu politikayı izledik. Bu politika, kısa vadeli ihtiyaçlara ve Vietnam'ın ekonomik kalkınmasına, sosyalist sanayileşmeye ve aynı zamanda halkımızın hayat düzeyinin iyileştirilmesi gibi ihtiyaçlara cevap vermektedir. Ülkelere ve yabancı kapitalist şirketlere karşı tutumumuza ilişkin olarak sosyalist cumhuriyetimizdeki yabancı yatırımları düzenleyen kurallar tamamıyla farklıdır. Bunlar Batı'daki en geniş iş çevreleri tarafından olumlu karşılanmaktadır.

— Sosyalist bir ülke olan Vietnam, bağlantısız bir dış politika izledi. Bu politikayı açıklar mısınız?

P. VAN DONG - Vietnam Demokratik Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana bağlantısızlar hareketinin bir üyesi oldu. Vietnam Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti'ni ünlü Ban Dung Konferansında bizzat ben temsil ettim. Bu konferansa, gelişmekte olan ülkelerin ilk zirve toplantısı gözüyle bakılabilir. O zamandan beri bağımsızlığımız ve özgürlüğümüz uğruna sonuna kadar mücadele ederken bağlantısızlar hareketinin kısa zamanda gelişmesine her türlü katkıda bulunduk.

Kolombo Konferansında bu konudaki görüşlerimizi açıkça belirttim. Bir yandan, bu ülkeler, gerçek bir güç durumuna gelmek ve böylece her alandaki çıkarlarını savunma olanağını veren bir tutum izlemek amacıyla ve çeşitli biçimlerde dayanışmalarını güçlendirmek için her şeyi yapmaları gerekir. Öte yandan aynı ülkeler, dünyadaki sosyalist güçlerle ve öteki ilerici

güçlerle ittifak yapmalı ve böylece kendi hayati çıkarlarına ilişkin sürekli mücadelede sosyalist ülkelerin sempatisini, desteğini ve yardımını saglamalıdırlar.

Bağlantısızlar hareketi kısa zamanda gelişti. Dünyadaki ülkelerin çoğunluğunu içerisine almakta çok sayıda devletlerin ekonomileri için en vazgeçilmez doğal kaynaklarını kontrol etmektedirler. Bağlantısızlar hareketine dahil ülkelerin çoğu, ulusal kurtuluş devrimini geliştirmeye, bağımsızlıklarını ve özgürlüklerini kararlı bir şekilde kazanmaya, uluslararası yeni bir ekonomik düzeni kurmak amacıyla, kendi doğal kaynaklarının gerçek sahibi olmaya çalışıyorlar. Bağlantısız ülkeleri parlak bir gelecek bekliyor.

— *Sovyetler Birliği'yle ve Çin'le, Vietnam'ın ilişkileri ne durumdadır? Vietnam, Kamboçya'da karşısına çıkan trajik anlaşmazlığın görüşmeler yoluyla çözüme kavuşturulmasını gerçekleştirmeye mi çalışıyor?*

P. VAN DONG - Ülkemiz sosyalist bir devlettir, bu nedenle gerek Sovyetler Birliği'yle, gerek Çin'le ve gerekse öteki kardeş sosyalist ülkelerle dostluk ilişkilerini ve çok yönlü bir işbirliğini güçlendirmek için sürekli olarak elinden gelen her şeyi yaptı. Biz bunu hem geçmişte yaptık, hemde yapmaya devam edeceğiz.

Demokratik Kamboçya ile ilişkilerimiz konusundaki tutumumuz 5 Şubat 1978 deklerasyonumuzda açıkça ve tam olarak belirtilmiştir. Bu tutum doğru ve ilkeli bir tutumdur. Bu tutuma inançla bağlıyız. Bizim inancımız odur ki, uzun vadede Vietnam ve Kamboç halkları arasında gerçek dostluk mutlaka kurulacaktır.

— *Güney Afrika ve Filistin halklarının mücadeleleri gibi dünyanın başka yerlerinde devam eden kurtuluş mücadeleleri konusunda Vietnam'ın görüşü nedir?*

P. VAN DONG - Biz, bu ulusal kurtuluş hareketleri konusundaki tutumumuzu defalarca açıkladık.

Vietnam halkı kendi bağımsızlığına ve özgürlüğüne ne kadar tapıyorsa, başka halkların bağımsızlıklarına ve özgürlüklerine de o kadar saygı duymaktadır.

Direnme savaşı sırasında, Vietnam halkı, özellikle bağımsızlıklarını tekrar kazanmak ya da korumak için savaşan halkların ,dünyadaki bütün halkların desteğini gördü. Bu duygular ne kadar içten ve ne kadar çoşkun duygulardı!

Bugün bağımsızlığını ve özgürlüğünü tekrar kazanmış olan Vietnam halkı, mutlaka zafere kavuşacak dünyadaki ulusal kurtuluş hareketlerinin yürütmekte olduğu haklı mücadeleleri bütün gücüyle destekleyebilir.

— *Son zamanlarda buğday yüklü bir geminin de gösterdiği gibi, Vietnam ve Amerikan halkları arasındaki dostluk kesilmemiştir. Fakat Waşington hükümeti daha önceki tutumları nedeniyle Vietnam'ı tanımayı reddetmeye devam ediyor ve hatta ülkenize karşı ekonomik bir ambargonun uygulanması gibi düşmanca davranışlarını sürdürüyor. Siz, bu Amerikan politikası konusunda ne düşünüyorsunuz?*

P. VAN DONG - Güçlüklere ve bugünkü engellere rağmen, Vietnam'la Birleşik Devletler arasındaki sorunların, savaş sonrası sorunların ,iyi niyet, karşılıklı saygı ve anlayış sayesinde ve memnuniyet verici bir şekilde çözülmesi gerektiğini ve çözüleceğini düşünüyorum. Halkların dostluğu ve çıkarları bunu gerektirmektedir.

Afrique - Asie
Sayı : 164